

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

Oikeus olla olemassa

Alastoman Suomen merkitys käyttäjiensä
seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle

Maria Vihlman

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

OIKEUS OLLA OLEMASSA

Alastoman Suomen merkitys käyttäjiensä
seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle

Maria Vihlman

Turun yliopisto

Humanistinen tiedekunta
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Sukupuolentutkimus
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen tohtoriohjelma (Juno)

Työn ohjaajat

Professori Susanna Paasonen
Turun yliopisto

FT Sanna Spišák
Helsingin yliopisto

Professori Anu Koivunen
Turun yliopisto

Tarkastajat

Professori Leena-Maija Rossi
Lapin yliopisto

Professori J. Tuomas Harviainen
Tampereen yliopisto

Vastaväittäjä

Professori Leena-Maija Rossi
Lapin yliopisto

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck-järjestelmällä.

ISBN 978-952-02-0603-1 (Painettu)
ISBN 978-952-02-0604-8 (PDF)
ISSN 0082-6987 (Painettu)
ISSN 2343-3191 (Sähköinen)
Painosalama, Turku, Suomi 2026

Haastateltavilleni

TURUN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Sukupuolentutkimus

MARIA VIHLMAN: Oikeus olla olemassa. Alastoman Suomen merkitys käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle.

Väitöskirja, 155 s.

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen tohtoriohjelma (Juno)

Toukokuu 2026

TIIVISTELMÄ

Digitaalinen seksuaalisuus on 2020-luvulla jännitteinen ilmiö. Se on arkipäiväistynyt osaksi sosiaalista elämää, mutta samalla asettunut kiristyvän sääntelyn kohteeksi. Globaalit sosiaalisen median palvelut rajaavat seksuaalisuutta näkyvistä ja kaventavat näin tiloja, joissa seksuaalisuus voi olla osa sosiaalista vuorovaikutusta. Väitöstutkimukseni tarkastelee, mitä tämä merkitsee suomalaisessa kontekstissa: millainen merkitys Alastonsuomi.com-yhteisöpalvelulla on käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle ajassa, jolle on tyypillistä seksuaalisuuden siivoaminen somealustoilta.

Teoreettisesti tutkimus sijoittuu kriittisen feministisen seksuaalisuudentutkimuksen, seksuaalioikeuskeskusteluiden, digitaalisen kulttuurimaantieteen sekä nautinnosta ja sukupuolesta käytävien keskusteluiden risteykseen. Metodologisesti työ nojaa digitaaliseen etnografiaan ja koostuu havainnoinnista sekä 31 puolistrukturoidusta Alaston Suomi -käyttäjän haastattelusta (2020–2021). Väitöskirja rakentuu neljästä artikkelista. Kolme ensimmäistä tarkastelevat seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden neuvotteluja Alastomassa Suomessa seksuaalioikeuksien, paikallisuuden ja sukupuolittuneen nautinnon näkökulmista. Neljäs artikkeli syvennyy seksuaalitutkimuksen epistemologisiin ja eettisiin kysymyksiin.

Tulokset osoittavat, että Alaston Suomi muodostaa verkkotilan, jossa seksuaalisuus ja sosiaalisuus voidaan nivoa toisiinsa suostumuksellisesti ja tilanteisesti neuvotellen. Alusta tarjoaa käyttäjilleen oikeuden tulla nähdyksi seksuaalisena olentona ja mahdollisuuden kuulua yhteisöön, jossa seksuaalisuus on luonteva osa sosiaalista. Samalla alusta on ristiriitainen tila sisäisten hierarkioiden, rajanylitysten ja sukupuolittuneiden valtasuhteiden vuoksi. Niin hyväksytyksi tuleminen kokemukset kuin alustan tarjoamat nautinnotkin edellyttävät vallitsevaan toimintakulttuuriin sopeutumista.

Tutkimus tarkastelee lisäksi kriittisen seksuaalisuudentutkimuksen epistemologisia ja metodologisia ehtoja. Eettisesti kestävä seksuaalitutkimus hahmottuu pyrkimyksellisenä, tilanteisena ja dialogisena prosessina, jossa refleksiivinen paikantuminen, rajojen työstö ja hoivan etiikka ovat keskeisiä periaatteita. Näkökulma korostaa tutkijan aseman merkitystä tiedontuotannossa ja kutsuu pohtimaan, miten seksuaalisuuden kaikenlaisuus ja kulttuurinen erityisasema voidaan huomioida tutkimuksen kaikilla tasoilla.

Tutkimus tuo esiin, että seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden keinotekoinen erottaminen toisistaan verkossa voi kaventaa seksuaalioikeuksia. Turvallisempien ja suostumus-kulttuuria vahvistavien digitilojen rakentaminen edellyttää ymmärrystä siitä, mikä tekee verkkoseksuaalisuudesta merkityksellistä. Väitöskirja osallistuu keskusteluun seksuaalioikeuksien toteutumisesta digitaalisessa ajassa ja tarjoaa näkökulmia eettisesti kestävänsä seksuaalitutkimuksen kehittämiseen.

ASIASANAT: digitaalinen seksuaalisuus, seksuaalioikeudet, feministinen tutkimus, digitaalinen etnografia, Alastonsuomi.com, verkkoyhteisöt, tutkimusetiikka

UNIVERSITY OF TURKU

Faculty of Humanities

School of History, Culture and Arts Studies

Gender Studies

MARIA VIHLMAN: Oikeus olla olemassa. Alastoman Suomen merkitys käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle.

Doctoral Dissertation, 155 pp.

Doctoral Programme in History, Culture and Arts Studies (Juno)

May 2026

ABSTRACT

Digital sexuality in the 2020s is a contested phenomenon. It has become an everyday part of social life while simultaneously facing increasing regulation. Global social media platforms restrict sexual content, narrowing spaces where sexuality can be integrated into social interaction. This dissertation examines what this means in the Finnish context: the significance of the Alastonsuomi.com community platform for its users' sexuality and sociality in an era marked by deplatforming of sexual content from social media.

The study is theoretically situated at the intersection of critical feminist sexuality studies, sexual rights discourse, digital cultural geography, and debates on pleasure and gender. Methodologically, it employs digital ethnography, combining platform observation with 31 semi-structured interviews (2020–2021). The dissertation comprises four articles exploring negotiations of sexuality and sociality on AS through sexual rights, locality, and gendered pleasure, alongside an article focusing on epistemological and ethical questions in sexuality research.

Findings show that Alastonsuomi.com offers an online space where sexuality and sociality intertwine through consent and situational negotiation. Users emphasized the right to be seen as sexual beings and to belong to a community where sexuality is normalized as part of the social. At the same time, the platform is marked by internal hierarchies, boundary violations, and gendered power relations. Experiences of acceptance and pleasure often require adaptation to prevailing norms.

The study further highlights the epistemological and methodological conditions of critical sexuality research. Ethically sustainable sexuality research is conceptualized as an intentional, situated, and dialogical process in which reflexive positioning, boundary work, and an ethics of care are central principles. This perspective emphasizes the significance of the researcher's position in knowledge production and invites reflection on how the diversity and cultural specificity of sexuality can be addressed at all stages of research.

The dissertation argues that separating sexuality from sociality online may restrict sexual rights. Building safer, consent-oriented digital spaces requires understanding what makes online sexuality meaningful. This work contributes to debates on sexual rights in digital contexts and offers insights for advancing ethically sustainable sexuality research.

KEYWORDS: digital sexuality, sexual rights, feminist research, digital ethnography, Alastonsuomi.com, online communities, research ethics

Kiitokset

Minun oli alkujaan tarkoitus kirjoittaa aivan toisenlainen väitöskirja, toisesta aiheesta, toisenlaisessa ajassa. Elämä kuitenkin kulki toisin ja kirjoitan näitä kiitosriivejä nyt.

Haluan kiittää ohjaajaani, professori Susanna Paasosta. Johdatit minut Alastomaan Suomeen ja kannustit kohti väitöskirjaa, jonka olin jo ajatuksena hylännyt. Panoksesi työlleni on ollut ratkaiseva. Ohjaajaani, professori Anu Koivusta haluan kiittää tarkkanäköisistä kommentteista, tutkimusseminaarista, avusta ja ymmärryksestä. Ohjaajani, FT Sanna Spišák. Sanat eivät riitä. Olisipa jokaisella väitöstutkijalla kaltaisesi majakka akatemian aallokoissa.

Kiitos esitarkastajilleni professori J. Tuomas Harviaiselle ja professori Leena-Maija Rossille, jonka yhtä aikaa lempeät ja tinkimättömän osuvat kommentit auttoivat minua suuresti työni viime metreillä.

Erityinen kiitos seuraaville tutkimushankkeille ja tutkijayhteisöille: *Rethinking Sexuality, Intiimiys datavetoisessa kulttuurissa* ja *Suostumusspektri*, joka tarjosi minulle mahdollisuuden saattaa väitöstyö valmiiksi hoivan etiikan ilmapiirissä. Kiitos Turun yliopiston sukupuolentutkimuksen ja mediatutkimuksen tutkijaseminaarit sekä INEQ – Helsinki Inequality Initiative. Haluan kiittää myös Tampereen yliopiston naistutkimuksen oppiainetta, joka oli paras paikka harjoitella tutkijuutta, vaikka matka ei tuolloin väitöskirjaksi asti päätynytään.

Kiitos jokaiselle tässä nimeämättä jääneelle, joka on ajatellut kanssani, kommentoinut tekstejäni, esittänyt eteenpäin vieviä kysymyksiä ja auttanut minua niin suuremmissa kuin pienemmissäkin pulmissa. Dialogiseen tiedontuotantoon uskovana en kiitä pelkästään teitä, jotka olette lukeneet työtäni myötäkarvaan, vaan myös teitä, jotka olette esittäneet kritiikkiä ja eriäviä näkemyksiä. Taloudellisesta tuesta kiitän Suomen Akatemiaa (352520 & 360596).

Olen työskennellyt väitöstyöni ajan sote-järjestökentällä. Kiitän ennen kaikkea kollegoitani Sexpo-säätiöllä kannustuksesta ja mahdollisuudesta kasvaa seksologina niin asiakastyön, kouluttajuuden kuin tutkimustyönkin äärellä. Erityisellä lämmöllä kiitän asiakkaitani, joiden kanssa työskennellessä seksuaalioikeuksien merkityksellisyys on todentunut joka päivä.

Kiitos läheisilleni ja ystävilleni. Tiedätte, keitä olette ja toivottavasti myös sen, miten paljon minulle merkitsette.

8.3.2026

Maria Vihlman

Sisällys

Kiitokset	6
Sisällys	8
Osajulkaisu-uettelo	10
1 Johdanto	11
1.1 Digitaalinen seksuaalisuus alustoilta siivoamisen ajassa.....	14
1.2 Aavan meren tällä puolen: Alastonsuomi.com.....	18
1.3 Tutkimuskysymykset	21
1.4 Väitöskirjan rakenne.....	23
2 Teoreettinen kehystys	25
2.1 Feministinen katse Alastomaan Suomeen	25
2.2 Kriittinen seksuaalisuudentutkimus: keskiöt ja periferiat	26
2.3 Seksuaalioikeudet: vapaus vaarasta, vapaus nautintoon	29
2.4 Seksuaalimaantieteelliset keskustelut: tilat, paikat ja infrastruktuurit	30
2.5 Nautinto ja sukupuoli: muodot ja ehdot.....	32
3 Menetelmät ja aineisto	34
3.1 Seksuaalisuus tietämisen kohteena	34
3.2 Tutkimuseettinen paikantuminen	37
3.3 Tutkimusasetelma	40
3.4 Aineiston koostaminen	41
3.4.1 Läpikäynti ja lurkkiva havainnointi	41
3.4.2 Haastattelut.....	43
3.5 Virtaava lukeminen.....	46
4 Empiiristen artikkeleiden tulokset: kolme osittaista perspektiiviä	50
4.1 ArtikkelI: Alaston Suomi seksuaalioikeudellisesta näkökulmasta.....	50
4.1.1 Seksuaalisuus osana sosiaalisuutta	51
4.1.2 Kohti seksuaalioikeusperustaisuutta.....	52
4.2 ArtikkelI II: Alaston Suomi paikallisuuden näkökulmasta.....	53
4.2.1 Sosiaalisen kuulumisen järjestykset	54
4.2.2 Niin verkossa kuin sen ulkopuolella.....	55

4.3	Artikkeli III: Alaston Suomi sukupuolittuneen nautinnon näkökulmasta	56
4.3.1	Sosiaalinen kelpaavuus ja kontrolli	58
4.3.2	Nautinnon muodot ja ehdot.....	59
5	Lopuksi	61
5.1	Paluu tutkimusongelmaan	61
5.2	Sanotusta ja sen rajoista	64
	Lähteet.....	68
	Liitteet.....	77
	Alkuperäisjulkaisut.....	81

Osajulkaisuluettelo

Väitöskirjan yhteenveto-osa perustuu seuraaviin alkuperäisjulkaisuihin, joihin viitataan tekstissä roomalaisilla numeroilla I–IV.

- I Vihlman, M. (2025). Having a right to exist: Looking at online sexuality from the perspective of sexual rights. *Journal of Positive Sexuality*, 11(2), 141–155. <https://doi.org/10.51681/1.1125>
- II Vihlman, M. (2022). Läheisyyksiä ja etäisyyksiä nautinnon kansallisgalleriassa. Alaston Suomi tilana ja paikkana. *Kulttuurintutkimus*, 39(2), 19–34. <https://journal.fi/kulttuurintutkimus/article/view/110878/71571>
- III Vihlman, M. (2023). "Mä koen että naisellehan se on taivas." Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnot. *Sukupuolentutkimus*, 36(2), 19–31. <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/136229>
- IV Vihlman, M., & Spišák, S. (2026). Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa. *Seksologinen aikakauskirja*, 5(1), 4–24.

Artikkelien käyttöön väitöskirjan osajulkaisuina on saatu kustantajien lupa.

1 Johdanto

”Se on, ku mieltii sitä että kuinka moni suomalainen ihan oikeesti on siellä Alastomassa Suomessa, mut sit taas toisaalta se, että millanen palaute, tai semmonen yleinen stereotypia Alaston Suomesta on sivustona, ni ne on jotenki vähän ehkä ristiriidassa. Sen takii must on tosi hienoo, että te teette tätä tutkimusta, koska tällä saadaan tuotuu ilmi sitä, että mitä kaikkee muuta se Alaston Suomi on kuin niitä, salamakikkeleitä [naurahtaa], ja sitä sellasta seksiseuranhakukulttuuria.”

Yllä lainatussa haastattelukatkelmassa Alaston Suomi -alustan käyttäjä pohtii käsillä olevaa tutkimusta ja tulee samalla kiteyttäneeksi jotakin olennaista Alastomasta Suomesta. Kyseessä on yhteisöpalvelu, jota varsin moni käyttää, jolla vielä useampi on vierailnut ja josta vielä tätäkin useampi on kuullut. Vaikka suuri määrä suomalaisia käyttää alustaa eri tavoin, eri tarkoituksiin ja erilaisissa elämänvaiheissa, kuva palvelusta typtyy helposti yksiulotteiseksi: enemmänkin naureskelun ja kummastelun kohteeksi kuin vakavasti otettavaksi verkkopalveluksi tai tutkimusaiheeksi.

Väitöskirjassani pyrin parhaani mukaan noudattamaan haastateltavani toivetta ja tarkastelemaan Alastonta Suomea monisyisenä, merkityksellisenä ja ristiriitaisena-kin osana suomalaista seksuaalikulttuuria. Suuntaan tietoisesti huomioni käyttäjien kokemuksiin ja siihen, miten he kuvaavat kohtaamisiaan, rajojaan, nautintojaan, huoliaan ja vuorovaikutustaan alustalla. Haluan antaa tilaa tarinoille ja merkityksille, jotka eivät tule kuulluiksi silloin, kun verkkoseksuaalisuutta käsitellään haastateltavan sanoja mukaillen yleisten stereotyypioiden kautta.

Digitaalinen seksuaalisuus on 2020-luvulla yhtä aikaa arkinen osa merkityksellistä elämää ja ristiriitoja herättävä yhteiskunnallinen ilmiö. Seksuaalisuuden ilmaiseminen ja toteuttaminen tapahtuvat yhä useammin digitaalisten alustojen, sovellusten ja verkkovälitteisten kohtaamisten kautta (Gesselman et al., 2023, 2020; Marzo et al., 2024; myös Tiidenberg & van der Nagel, 2020). Verkossa rakennetaan seksuaalisuutta koskevaa tietoa paitsi kansalaisten, myös esimerkiksi ihmis- ja seksuaali-oikeuksia edistävien järjestöjen ja sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoiden toimesta. Internet on perinteisesti mahdollistanut vertaistukea, näkyvyyttä ja turvallisempaa itseilmaisua etenkin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille, kinky-yhteisöille, seksityöntekijöille ja muille, joiden seksuaalisuus tai ruumiillisuus pakenevat valtavir-

tanormeja (Blunt et al., 2020; Compare et al., 2024; Döring, 2009; Nath et al., 2024, p. 24; Sundén, 2023; Tiidenberg & Gómez-Cruz, 2015).

Sosiaalisen median ja treffisovellusten nopea kasvu 2000-luvulla on johtanut siihen, että verkkososiaalisuus on paitsi lisääntynyt, myös keskittynyt yhä harvemmille alustoille. Samalla digitaalinen seksuaalisuus on asettunut kiristyvän sääntelyn kohteeksi, mikä on tehnyt yhteisöllisistä verkkotiloista yhä hankalampia paikkoja seksuaalisuudelle. (Tiidenberg, 2021; Sundén et al., in press). Globaalit somejätit rajoittavat järjestelmällisesti seksuaalisuuteen liittyvää puhetta ja kuvastoa silloinkin, kun kyse on seksuaalikasvatuksesta tai seksuaalioikeuksia edistävästä aktivismista (Garwood-Cross et al., 2024; Register et al., 2024). Seksuaalisuuteen liittyvää sisältöä poistetaan sosiaalisen median alustoilta usein algoritmien ohjaamana, ilman läpinäkyvyyttä ja sensitiivisyyttä kontekstille (Spišák et al., 2021). Myös asiantuntija- ja mediadiskurssit ovat painottaneet verkkoseksuaalisuuden haittoja ja riskejä (esim. Spišák, 2024).

Edellä kuvattu jännitteisyys piirtää näkyviin digitaalisten alustojen, sovellusten, sivustojen ja niiden sisältömoderoinnin merkityksen arkisen seksuaalisen itseilmäilyn, vuorovaikutuksen ja erilaisten seksuaalikulttuurien mahdollistajina, muovajina, säätelijöinä ja rajaajina. Niin mahdollisuudet kuin rajatkin kytkeytyvät ymmärkyksiin siitä, minkälainen seksuaalisuus saa olla osa sosiaalista vuorovaikutusta verkkotiloissa ja millä ehdoilla. (vrt. Gillespie, 2018; Sundén et al., in press.) Kun yhteisöpalveluiden käyttöehdoissa, moderointikäytännöissä ja käyttökulttuureissa piirretään raameja sille, mikä mahtuu seksuaalisuuden normiin, tullaan aina samalla määritelleeksi se, mikä rajautuu normin ulkopuolelle. Viime kädessä keskustelua käydään siitä, kuka saa olla olemassa seksuaalisena ihmisenä verkossa ja millaisin ehdoin. (Spišák et al., 2021; Paasonen et al., 2023b; Vihlman, 2025.) Tähän viittaa myös väitöskirjani yläotsikko, ”Oikeus olla olemassa”. Kyseessä on yhden tutkimushaastateltavani kiteytys siitä, miltä tuntuu, kun saa olla yhtä aikaa sosiaalinen ja seksuaalinen ihminen digitaalisessa tilassa.

Työssäni tutkin sitä, millainen merkitys suomalaisen Alastonsuomi.com-verkkopalvelun käytöllä on käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle. Haluan ymmärtää digitaalisen seksuaalisuuden jännitteisyyttä, monisyisyyttä ja ennen kaikkea merkityksellisyyttä vastapainona ja täydentävänä näkökulmana seksuaalisuuden läh- tökohtaista rajoittamista perustelevalle puheelle. Paikannun suhteessa tutkimusaiheeseeni paitsi tutkijana, myös sote-alan ammattilaisena ja kliinisenä seksologina (NACS), joka on sitoutunut Maailman seksuaaliterveysjärjestö WAS:n eettisiin periaatteisiin (World Association for Sexual Health [WAS], 2005) sekä kansainvälisiin seksuaalioikeuksiin ja niiden edistämiseen (WAS, 2014). Laajempaan tavoitteenani on osallistua keskusteluun siitä, millä tavoin seksuaalioikeudet voivat – ja voisivat – toteutua digitaalisessa ajassa ja tilassa.

Olen tehnyt pitkään töitä asiakasryhmien kanssa, joiden seksuaalisuus asettuu jollakin tavoin yhteiskunnan tai oman taustayhteisön marginaaliin. Kyse voi olla esimerkiksi samaan sukupuoleen kohdistuvasta halusta, ihmissuhdeosattomuudesta, harvinaisemmasta mieltymyksestä tai fetissistä, seksityöstä tai siitä, että on tullut seksuaalisuudessaan satutetuksi tai häväistyksi, jolloin suhde seksuaalisuuteen ja omaan kehoon on rakennettava uudelleen. Tällaisissa tapauksissa digitaalinen ympäristö voi olla yhtä aikaa sekä oman seksuaalisuuden vaalimisen elinehto ja turvapaikka että ristiriitainen ja hyvinkin haavoittava tila. Kliinisen työn kontekstissa liepee helppo ymmärtää, että kestävä ratkaisu ei todennäköisesti olisi se, että asiakas yksinkertaisesti luopuisi seksuaalisuuden käsittelystä verkossa sen potentiaalisilta haavoittavuuksilta välttyäkseen. Samaisen luopumisen logiikan olemme kuitenkin hyväksyneet osaksi globaalien yhteisöpalveluiden käyttöehtoja (Spišák et al., 2021; Tiidenberg, 2021).

On kuitenkin olemassa myös toisenlaisia logiikkoja ja tiloja, joista yhteen väitöstutkimuksenikin ankkuroituu. Tutkimuksessani jäljitän seksuaalisuuden toteuttamisen mahdollisuuksia ja ehtoja Alastomassa Suomessa (jatkossa myös AS), aikuisille suunnatussa yhteisöpalvelussa, jossa seksuaalisuus on luovuttamaton osa sosiaalista, ja jota kuvaan seikkaperäisemmin luvussa 1.2. Huolimatta AS:n verrattain laajasta käyttäjäkunnasta (144 000 rekisteröityä käyttäjää tätä kirjoitettaessa) ja merkityksestä suomalaiselle seksuaalikulttuurille, sitä ei ole aiemmin tutkittu. Seksuaalisuutta salliviin alustoihin on ylipäättään kohdistettu vähän tutkimuksellista huomiota (Sundén et al., in press, p. 5).

Monitieteinen tarkasteluni rakentuu feministisistä ja queer-näkökulmista ammentavan kriittisen seksuaalisuudentutkimuksen (esim. Berlant & Warner, 1998; Paasonen, 2018; Rubin, 2006/1984), seksuaalioikeuksista käytävien keskusteluiden (esim. Giami, 2015; Gruskin et al., 2019), kulttuurimaantieteellisten keskusteluiden (esim. Bell & Valentine, 1995; Elwood & Leszczynski, 2018; Massey, 1994) sekä nautinnosta ja sukupuolesta käytävien keskusteluiden varaan (esim. brown, 2019; Ford et al., 2019; Haataja, 2022; Vance, 1984). Metodologisena lähestymistapanani hyödynnän digitaalista etnografiaa (esim. Forberg & Schilt, 2023; Markham, 2020; Markham et al., 2018; Östman & Turtiainen, 2016). Olen haastatellut vuosien 2020–2021 aikana kaikkiaan 31 AS-käyttäjää ja viettänyt aikaani sivustolla ymmärtääkseni sen toimintalogiikkaa, merkitystä ja merkityksellisyyttä. Keskityn työssäni siihen, miten tämän paikallisen seksisomen käyttäjät elävät todeksi seksuaalisuuttaan ja sosiaalisuuttaan alustalla ja sen liepeillä (Vihlman, 2022, 2023, 2025).

Alastoman Suomen tarkastelu avaa näkymän seksuaalisen vuorovaikutuksen ehtoihin ja muotoihin seksuaalisuutta kutsuvassa toisin tekemisen tilassa. Alastonta Suomea tarkastelemalla on mahdollista tutkia, mitä tapahtuu, kun seksuaalisuus onkin sallittu ja jopa edellytetty osa yhteisöpalvelun sosiaalista vuorovaikutusta. Käyttäjien kuuleminen avaa oven seksuaalisen vuorovaikutuksen merkityksellisyyteen,

mutta myös hiertymiin ja haavoittuvaisuuksiin sekä siihen, miten riskejä hallitaan ja häiritsevän kanssa sinnitellään silloin, kun merkityksellisyys painaa kuitenkin vaakakupissa haittoja enemmän.

Suuntaan siis katseeni tietoisesti pois yhdysvaltalais- ja kiinalaisomisteisista somejäteistä, mutta myös suomalaisen seksuaalikulttuurin keskiöstä tarkastellen, miltä seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden järjestykset näyttävät tästä paikallisesta ja myös paikallisesti omintakeisesta näkökulmasta. Tutkimus edistää ymmärrystä siitä, miten seksuaalisuus ja sosiaalisuus järjestyvät ja rakenteistuvat AS:n käyttäjien välisessä vuorovaikutuksessa, joka ei sijaitse irrallaan verkon ulkopuolisesta todellisuudesta, vaan kiinnittyy reaali maailmaan paikantumisineen sekä kuulumisen ja ulossulkemisen järjestyksineen.

Työssäni en tarkastele suurten somejättien seksuaalipolitiikkaa osana alustatoulloutta, vaan nimenomaan sitä, millaisia seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden muotoja voi syntyä säätelyn ja somejättien katveessa. Seksuaaliseen sisältömoderointiin liittyvän globaalin kontekstin ymmärtäminen on kuitenkin välttämätöntä Alastoman Suomen ja oman tutkimukseni paikantamiseksi. Tästä syystä luon seuraavaksi lyhyen katsauksen ilmiöön, jota kutsun seksuaalisuuden ja seksin siivoamiseksi alustoilta (”deplatforming of sexuality” tai ”deplatforming sex”, Molldrem, 2019). Tämän jälkeen esittelen tarkastelukontekstin, Alastoman Suomen. AS:n esittelyn jälkeen on paikka tutkimuksen tavoitteelle ja tutkimuskysymyksille. Johdantoluvun lopulla käyn läpi teoksen rakenteen sekä sen, mitä tapahtui, kun pyrin tutkimuksessani hyödyntämään tekoälyä Turun yliopiston suositusten mukaisesti.

1.1 Digitaalinen seksuaalisuus alustoilta siivoamisen ajassa

Kirjoitan työtäni ajassa, jota voidaan katsoa leimaavan kaksi digitaaliseen seksuaaliseen vuorovaikutukseen liittyvää globaalia ja keskenään ristiriitaista kehityskulkua. Ensinnäkin digivälitteinen sosiaalinen vuorovaikutus on lisääntynyt ja arkistunut. Vuonna 2025 kaikkiaan 63,9% maailman väestöstä käytti sosiaalisen median palveluita (Statista, 2025) ja Suomessa erilaisia yhteisöpalveluita on vuonna 2024 käyttänyt päivittäin tai lähes päivittäin 59% väestöstä (Tilastokeskus, 2024). Jo pidempään jatkunut trendi sai lisävauhtia COVID-19-pandemiasta, jolloin digivälitteinen sosiaalisuus – seksuaalisuus mukaan lukien (RFSU, 2021) – oli terveysturvalliseksi katsottu sosiaalisen vuorovaikutuksen muoto. Yhä suurempi osa ihmisten merkityksellisistä ihmissuhteista, eroottisesta ajanvietosta ja seksuaalisista kohtaamisista tapahtuu ainakin jossain määrin digitaalisesti tai digivälitteisesti (Gesselman et al., 2023, 2020). Digivälitteinen seksuaalinen viestintä on tavallistunut osaksi etenkin nuoremman väestönosan ihmissuhdekuviota (ks. Marzo et al., 2024; myös Tiidenberg & van der Nagel, 2020).

Toiseksi, ja samaan aikaan, seksuaalisuuteen liittyvien sisältöjen säätely on voimistunut etenkin suurimpien ja käytetyimpien, pääosin yhdysvaltalaisomisteisten sosiaalisen median yhtiöiden toimesta (Tiidenberg, 2021). Käytännössä tämä merkitsee juuri niitä alustoja ja sovelluksia, joilla ihmiset eniten arjessa kohtaavat toisiaan. Kuukausittaisen käyttäjädatan perusteella maailman suosituimpia somepalveluita vuonna 2024 olivat Facebook (n. 3,07 miljardia käyttäjää), Youtube (n. 2,53 mrd), WhatsApp (n. 2 mrd), Instagram (n. 2 mrd) sekä kiinalaisomisteinen TikTok (n. 1,68 mrd) (DataReportal, 2025). Suomessa vastaavalle listalle pääsivät järjestyksessä Whatsapp, Facebook, Instagram, Youtube ja Snapchat (DNA, 2024).

Seksuaalisuuden suitsemisessa mainostuloista riippuvaisilla somealustoilla ei sinänsä ole historiallisesti uutta (Gillespie, 2018; Paasonen et al., 2019a). Yhdysvalloissa vuonna 2018 voimaan astunut FOSTA-SESTA-lainsäädäntö (Allow States and Victims to Fight Online Sex Trafficking Act / Stop Enabling Sex Traffickers Act) johti kuitenkin merkittäviin kiristyksiin seksuaalisuutta koskevien sisältöjen suhteen. Olennaista FOSTA-SESTAn kohdalla on palveluntarjoajien vastuuta koskeva muutos. Ennen lain läpimenoa somealustat eivät olleet oikeudellisessa vastuussa sisällöstä, jota yksittäiset käyttäjät niillä julkaisivat. Lakimuutoksen myötä ne voitiin kuitenkin asettaa oikeusvastuuseen sisällöistä, joiden katsotaan edistävän prostituutiota tai myötävaikuttavan ihmiskauppaan (FOSTA-SESTA, 2018). Lakitekstissä ei tarkemmin määritellä, millaista sisältöä edellä mainitulla varsinaisesti tarkoitetaan.

Koska sallitun ja kielletyn määritelmä on tulkinnanvarainen ja potentiaaliset sanktiot verrattain kovia, monet palveluntarjoajat ovat päätyneet noudattamaan seksuaalis sisältöjen moderoinnissa varovaisuusperiaatetta. Ihmiskauppaan torjuvan lain toteutus on näin ollen johtanut tilanteeseen, jossa miljardien some-käyttäjien vuorovaikutusta säätelevät moderointikäytännöt, jotka pitävät alastomuutta, seksiä ja seksuaalisuutta lähtökohtaisesti haitallisena tai vähintäänkin riskialttiina (Gillespie, 2018; Paasonen et al., 2019a; Are & Briggs, 2022; Tiidenberg, 2021). Aikuisten suostumuksellinen alastomuus ja seksuaalisuus päätyvät yhteisöpalveluiden käyttöehdoissa varsin kovaan seuraan: esimerkiksi Metan käytännöissä ne ovat kiellettyjä siinä missä vaaralliset organisaatiot ja henkilöt, ”jotka ovat ilmaisseet väkivaltaisen päämäärän tai osallistuvat väkivaltaan”, väkivaltaiset ja raa’at sisällöt, kuten ”livestriimit kuolemanrangaistuksista”, lapsi- ja elinkauppaan liittyvät hyväksikäyttösisällöt tai itsemurhaan, itsetuhoisuuteen ja syömishäiriöihin kannustavat sisällötkin (Meta Platforms Inc., 2025; ks. myös Griffin, 2024).

Stephen Mollrem (2019) puhuu seksuaalisuuden ja seksin deplatformoinnista (*”deplatforming of sexuality”/”deplatforming sex”*) eli siivoamisesta pois verkkoalustoilta. Pääosin tekoälypohjaisella automaatiolla tapahtuva sisältömoderointi kohdistuu laajalla skaalalla seksuaaliseksi tulkittaviin sisältöihin ja vuorovaikutukseen kontekstista ja osapuolten suostumuksesta riippumatta, joitakin mainonnalle

suotuja joustoja lukuun ottamatta (Spišák et al., 2021, pp. 4–5). Tulilinjalle ovat toistuvasti päätyneet paitsi yksittäiset paljasta pintaa tai eroottiseksi tulkittua sisältöä julkaisseet käyttäjät, myös esimerkiksi seksuaalikasvatuksellisia sisältöjä tai seksuaaliterapeuttista tukea tarjoavat tahot sekä seksuaalioikeuksiin kytkeytyvää ihmisoikeustyötä tekevät toimijat (esim. Garwood-Cross et al., 2024; Register et al., 2024). Suoria haittoja on aiheutunut muun muassa seksityötä tekeville, LGBTQI+-käyttäjille, seksuaalisuutta työssään käsitteleville taiteilijoille ja tutkijoille sekä seksuaalisille alakulttuureille. (Blunt & Stardust, 2021; Engelberg & Needham, 2019; Musto et al., 2021). Mikä turhauttavinta, lait ovat osoittautuneet tehottomiksi alkuperäisessä tarkoituksessaan (McDowell & Tiidenberg, 2023).

Vaikka seksin ja seksuaalisuuden siivoaminen alustoilta koskettaa kaikkia, joille seksuaaliset sisällöt ovat tavalla tai toisella merkityksellisiä, osuu säätely yksin vielä kipeämmin kuin toisiin. Kuten kaikki tilat, myös digitaaliset tilat ovat sosiaalisesti rakentuneita (vrt. Massey, 1994). Ne syntyvät suhteessa verkon ulkopuolisiin materiaalisin todellisuuksiin valta-asetelmineen ja kulttuurisine hierarkioineen, jotka säätelevät muun muassa sitä, kenellä on oikeus näkyä ja toimia sukupuolisena ja seksuaalisena olentona. Virtuaalisissa tiloissa ja algoritmisessa säätelyssä esiintyy seksimin, misogynian, rasismien ja heteronormatiivisuuden kaltaisia ilmiöitä siinä missä verkon ulkopuolellakin (esim. Griffin, 2024; Ramos & Mowlabocus, 2021; Gerrard & Thornham, 2020). Siitä huolimatta, että verkkoyhteisöissä on esiintynyt massamittaista vihaa ja syrjintää nimenomaan marginalisoidumpia ryhmiä kohtaan, ovat verkossa toimivat tilat tarjonneet näille ryhmille myös suhteellista turvallisuutta. Ne ovat mahdollistaneet muun muassa tiedon etsintää ja jakamista, vertaistukea, itsen suojaamista anonymitteillä sekä läheisyyden ja etäisyyden säätelyä suhteessa kanssakäyttäjiin.

Seksuaalisuus siis kiinnittyy eri tavoin erilaisiin kehoihin, suhteisiin ja nautintoihin riippuen niiden asemasta yhteiskunnassa ja läheisyydestä siihen, mikä on seksuaalisesti toivottavaa ja mikä taas ei (Rubin, 2006/1984). Mitä lähempänä vartaloita ja intiimiyden muodot ovat yhteiskunnassa vallitsevaa hyvän ja toivotun normia, sitä todennäköisemmin ne mahtuvat sisältömoderoinninkin aikakaudella sallitun piiriin (Are & Paasonen, 2021; Paasonen & Sundén, 2024; Southerton et al., 2020). Esillä olemisen tilat ovat kapeampia esimerkiksi lihaville ruumiille, vammaisille ruumiille, ruskeille ja mustille ruumiille, ikääntyneille ruumiille ja queer-ruumiille. Silloin kun normiin solahtavat henkilöt joutuvat sisältömoderoinnin kohteeksi, kyse on useammin aidosti yhteisönormeja rikkovasta sisällöstä, kun taas marginalisoidummilla ryhmillä moderointi osuu usein sisältöön, joka on yhteisönormien mukaista (Haimson et al., 2021).

Seksuaalisuuden alustoilta siivoamisen kritiikkiä voitaisiin kyseenalaistaa huomauttamalla, että seksuaalisen materiaalin määrä verkossa on jo nyt merkittävä. Onkin totta, että kaupallinen seksuaalinen sisältö ja sitä tarjoavat alustat, kuten esimer-

kiksi Pornhub, ovat laajalti näkyvillä ja saatavilla. Kriitikissä ei kuitenkaan ole kysymys seksuaalisen materiaalin määrästä tai pyrkimyksestä sen lisäämiseen, vaan ennemminkin laadusta, esiintymiskontekstista ja siitä, millaisin tavoin seksuaalinen viestintä voi nivoutua osaksi muuta sosiaalista elämää. Seksuaalisuutta koskevat ymmärrykset rakenteistuvat osaksi alustojen ja sovellusten arkkitehtuuria sallitun ja kielletyn kartastoineen. Tämä vaikuttaa siihen, miten erilaisten ihmisten on mahdollista elää ruumiillisuuttaan, aistillisuuttaan, eroottisuuttaan, seksuaalisuuttaan ja sosiaalisuuttaan verkkoympäristöissä (Paasonen et al., 2023b; Sundén et al., in press).

Seksuaalisuuden alustoilta siivoamisessa on kyse siitä, kuka saa tulla nähdyksi ja kohdatuksi seksuaalisuudessaan ja ihmissuhteissaan ja viime kädessä siitä, saako seksuaalinen ylipäättään olla osa sosiaalista (Sundén et al., in press). Seksuaalisuuden merkitys osana yksilöiden ja yhteisöjen kokonaisvaltaista hyvinvointia on tunnustettu osana kansainvälisiä ihmisoikeuskeskusteluita etenkin 1970-luvulta alkaen (Stettini, 2013; World Health Organisation [WHO] & Meeting on Education and Treatment in Human Sexuality, 1975). Maailman terveysjärjestö WHO:n nykyisen, vuodelta 2006 peräisin olevan työmääritelmän mukaan seksuaalinen hyvinvointi ei tarkoita vain vaikeuksien, kuten sairauden tai toimintahäiriön poissaoloa, vaan yhtä lailla mahdollisuutta merkityksellisiin ja tyydyttäviin seksuaalisiin kokemuksiin, kohtaamisiin ja ihmissuhteisiin (WHO, 2021). Nämä mahdollisuudet vaativat toteutukseen sosiaalisia, vuorovaikutteisia tiloja.

Se, saako suostumuksellinen ja aikuisten välinen seksuaalisuus olla osa digitaalista sosiaalista vuorovaikutusta, kehystyy lopulta kysymykseksi seksuaalioikeuksista. Kuten olemme Sanna Spišakin ja muiden kanssa argumentoineet toisaalla, seksuaalisuuden laajamittainen siivoaminen alustoilta muodostaa uhan kansainvälisten ihmis- ja seksuaalioikeuksien toteutumiselle kaventaen yhdenvertaisuutta ja jo valmiiksi syrjittyjen ihmisryhmien digitaalista liikkumatilaa (Spišák et al., 2021; ks. myös Tiidenberg & van der Nagel, 2020, pp. 2–3). Tästä huolimatta siivoamisen käytänteet esitetään usein yleisen turvallisuuden ja erityisesti seksuaalisen turvallisuuden edistämisenä (vrt. Tiidenberg & van der Nagel 2020, pp. 46–47; vrt. sukupuoleen liittyen Butler, 2024). Turvallisuuteen vetoaminen toimii erityisen painavana argumenttina ajassa, jossa traumalla ja haavoittavaksi katsottujen suojelemisella on merkittävä rooli poliittisissa keskusteluissa (Koivunen et al., 2018).

Lienee tarpeen korostaa, että seksuaalisen turvallisuuden edistäminen on erityisen tärkeä tavoite niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin. Seksuaalinen turvallisuus ei ole itsestäänselvyys missään päin maailmaa. Olen itse työskennellyt pitkään seksuaalisten rajojen rikkomiseen liittyvien kysymysten parissa ja nähnyt kerta toisensa jälkeen sen, miten seksuaaliset rajaloukkaukset haavoittavat mieliä, ruumiita, ihmissuhteita ja yhteisöjä. Olen kuitenkin työssäni nähnyt myös sen, miten rikkovaa on, kun ei saa tulla kehossaan nähdyksi, toiveissaan kuulluksi ja kaipuissaan hyväksytyksi. Niin vaikeaa kuin turvallisuutta edistäviksi kehystettyjen moderointikäytäntö-

jen kritisoiminen onkin, on silti kysyttävä, kenen turvallisuutta niillä edistetään ja millä hinnalla (vrt. Sundén et al., in press, p. 9).

Koska yritysomisteiset sosiaalisen median alustat toimivat ikään kuin julkisina tiloina (ks. Are, 2020), on tärkeää pohtia, kuinka seksuaalinen riski ja turvallisuus jakautuvat, miten ne liitetään tiettyihin kehoihin, käytäntöihin, suhteisiin ja konteksteihin ja miten nämä eronteot muuttuvat hallinnaksi, joka luo ja vahvistaa sosiaalisen kuulumisen ja ulossulkemisen rakenteita (vrt. Phipps, 2016; Tiidenberg, 2021). Alastoman Suomen kaltainen seksuaalisia sisältöjä kutsuva sosiaalinen media ei ole itsestäänselvyys ajassa, jossa yhteisöpalvelun normin asettavat kansainväliset, seksuaalista sisältöä tarkasti rajoittavat somejätit (ks. esim. Gillespie, 2018; Mollrem, 2019; Paasonen et al., 2019a; Spišák et al., 2021; Tiidenberg, 2021). AS:n tarkastelu avaa näkökulmia siihen, miten seksiä salliva ja kutsuva yhteisöpalvelu voi ylipäättään toimia, mitä se käyttäjilleen antaa ja millä tavoin se käyttäjiensä sosiaalisuutta ja seksuaalisuutta järjestää.

1.2 Aavan meren tällä puolen: Alastonsuomi.com

Vuonna 2007 perustettu Alaston Suomi (www.alastonsuomi.com) on ”astetta rohkeampi kuvagalleria, jossa voi julkaista kuvia, joita muihin gallerioihin ei välttämättä hyväksytty”. Alustan mallinnettiin alkujaan niin ikään suomalaisen, vuonna 2000 perustetun ja etenkin nuorten parissa suosituksen kuva- ja yhteisöpalvelu IRC-Gallerian pohjalta. IRC-Galleriassa alastomuuteen ja seksuaalisuuteen viittaavat sisällöt kiellettiin nuoren käyttäjäkunnan suojaamiseksi (IRC-Galleriasta ks. Lehtinen, 2007). AS muotoutui ikään kuin IRC-Gallerian K-18-parodiana – kuviin keskittyvänä yhteisöpalveluna, jonne nimenomaan pitäisi ladata alastonkuvia. Vitsistä lähtenyt idea sai räjähdysmäisen suosion. AS kasvoi internet-yhteisöksi, jolla on tätä kirjoitettaessa yli 140 000 rekisteröitynyttä käyttäjää, miltei 1,6 miljoonaa ladattua kuvaa ja yli 2,3 miljoonaa kuukausittaista sivustovierailua (Ruutu.fi, 2016; Alastonsuomi.com).

Alaston Suomi on 2020-luvun yhteisöpalveluiden maastossa varsin omanlaisensa toimija, mikä tekee siitä jo itsessään kiinnostavan tutkimuskohteen. Kun alustaa tarkastelee suhteessa muihin somepalveluihin, löytyy jaettua maaperää siitä, miten sivusto tuo käyttäjiä yhteen kuvilla ja tekstillä kommunikointia mahdollistaen. Eroavaisuuksia on kuitenkin vähintään yhtä paljon. Sisältöpolitiikka seksuaalisuuden suhteen poikkeaa täysin suomessakin käytetyimmistä somejäteistä, kuten Facebookista tai Instagramista. Lisäksi alusta-arkkitehtuuri toiminnallisuuksineen ja vuorovaikutusmahdollisuuksineen eroaa huomattavasti nykyisistä some- ja pikaviestipalveluista. AS:n käyttökokemus kehystyy tinkimättömään retroestetiikkaan ja 2000-luvun alulle ominaiseen sivustoarkkitehtuuriin. Toiminnallisuuksia ei ole juurikaan päivitetty sitten lanseeraamisen ja sivuston retrohenkisyydestä keskustelu on

vakioaihe käyttäjien keskuudessa. Vaikka yhden haastateltavan sanoin sivusto on ”reliikki”, joka pitäisi ”laittaa kehyksiin ja tekniikan museoon”, puhetta sivuston infrastruktuurista värittää myös lempeä huumori. AS nähdään tässä, kuten muissakin asioissa, kotikutoisena oman tiensä kulkijana.

Kun Alastonta Suomea vertaa nimenomaan seksuaalisen sosiaalisen median palveluihin (Paasonen et al., 2023b), on alusta tässäkin joukossa erityinen. Toisin kuin vaikkapa kinky- ja fetissiyhteisölle suunnattu FetLife tai alkuaan swingaukseen profiloitunut XperienceUnited, AS ei lähtökohtaisesti ole paikantunut mihinkään yksittäiseen seksuaaliseen alakulttuuriin tai käyttäjäryhmään. Vertailussa verkon pornosivustoihin löytyy niin ikään yhtäläisyyksiä ja eroja. AS on eittämättä eroottista sisältöä tarjoava sivusto, joka toimii alustana monelle harrastelijapornografille. Se ei kuitenkaan ole yksinomaan eroottisen materiaalin jakamiseen tarkoitettu alusta, vaan mahdollistaa lisäksi monenkirjavia käyttäjien välistä kanssakäymistä. Suhteessa deittailua ja satunnaisia kohtaamisia mahdollistaviin sovelluksiin, kuten esimerkiksi Tinderiin ja Grindr:iin yhteistä on se, että AS:kin tarjoaa seuranhakumahdollisuuksia. Se ei kuitenkaan ole vain seuranhakusivusto, ja siitä puuttuvat esimerkiksi nykyisille deittisovelluksille tyypilliset paikannusominaisuudet: AS:ssa omaa sijaintia on viime vuosinakin ilmaistu lankapuhelimen suuntanumeron avulla.

Koska Alaston Suomi ei alustana kiinnity mihinkään tiettyyn käyttötarkoitukseen tai seksuaaliseen alakulttuuriin, muodostaa se hyvin heterogeenisen ympäristön alastomuuteen, läheisyyteen, seksuaalisuuteen ja seksiin liittyville teemoille. Sivuston yleinen ilmapiiri näyttää julkaistun sisällön valossa seksimyönteisenä, kaikenlaisuudessaan queer-henkisenä ja tuhnuudessaan anarkistisena suhteessa kiillotettuihin ja filteröityihin somepintoihin. AS haastaa oletuksen seksin kuulumisesta yksityiseen tilaan (vrt. Berlant & Warner, 1998) ja nostaa näkyviin moninaisia nautintoja, läheisyyksiä ja suhteita, joita neuvotellaan alustalla ja sen kautta (ks. Hammack et al., 2019).

Alastonta Suomea on mahdollista hyödyntää monin eri tavoin ja eri tarkoituksiin, kuten kuvien ja videoiden katseluun, oman kuva- tai tekstimateriaalin julkaisuun, kontaktien solmimiseen ja kommunikointiin. Sivustoa ja kuvia voi selata rekisteröitymättömänä käyttäjänä, mutta maksuton rekisteröityminen avaa useampia toimintoja, kuten videoiden katselun sekä toisten käyttäjien kuvien kommentoinnin ja niiden alla käytävän keskustelun. Joitakin euroja kuussa maksavan VIP-jäsenyyden ostaneille toiminnot ovat vielä perusjäsenyyttä kattavammat ja sisältävät muun muassa mahdollisuuden yksityiseen viestintään käyttäjien välillä. Käyttö tapahtuu lähtökohtaisesti nimimerkin takaa, yleensä omia tunnistetietoja häivyttäen ja identiteettiä huolella suojaten.

Alaston Suomi palvelee siis periaatteessa varsin moninaista käyttäjäkuntaa erilaisine tarpeineen, mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että alusta palvelisi yhtä lailla kaikkia. Tiukan kaksinapaiselle sukupuolijaottelulle perustuvan sivuston (Vihlman,

2022, pp. 29–30) suurin yksittäinen käyttäjäryhmä ovat miehet, joista valtaosa etsii seksi- tai muuta seuraa naisista, toisinaan myös miehistä. Seuranhaku voi olla melko intensiivistä sekä laadultaan että määrältään (Vihlman, 2023; ks. myös Jiménez-Muro et al., 2024) ja kohdistuu systemaattisesti myös niihin nais- ja mieskäyttäjiin, jotka ovat profiilissaan suoraan ilmoittaneet, etteivät etsi seuraa tai toivo yhteydenottoja miehiltä.

Edellä kuvatun dynamiikan takia sivusto ei lähtökohtaisesti ole erityisen kutsuva tila esimerkiksi lesboille tai heille, jotka kaipaavat sensitiivistä kommunikointia ja omia viestintätarpeita kunnioittavaa ympäristöä. Silloinkin kun Alastomalla Suomessa on olennainen rooli käyttäjän elämässä – kuten usealla tutkimusta varten haastatellulla – on käyttökokemus monesti enemmänkin kitkainen kuin yksiselitteisen auvoinen (vrt. Cassidy, 2016). Eniten kitkaa vaikuttaa aikaansaavan edellä kuvattu nais- ja mieskäyttäjien määrään, tarpeisiin ja käyttäytymiseen liittyvä epäsuhta, mutta vastahankaisuutta esiintyy myös esimerkiksi suhteessa sivuston teknologiseen kankeuteen sekä kaupallisten palveluntarjoajien, kuten OnlyFans-sisällöntuottajien läsnäoloon. Moni käyttäjä kuitenkin sietää AS:n aiheuttamaa hankausta, ja minne muuallekaan tämä alaston armeija voisi marssia. Vaihtoehtoisia ja vastaavalla logiikalla toimivia seksuaalisen vuorovaikutuksen ja suomenkielisen keskustelun mahdollistavia alustoja ei käytännössä ole tarjolla (vrt. Cassidy, 2016, pp. 2625–2626).

Alastomuus, seksuaalisuus ja seksi korostuvat Alastoman Suomen kuva- ja keskusteluvirrassa ja ovat monessa mielessä luovuttamattomia sivuston toiminnalle ja koko olemassaololle. Jo etusivun satunnaisesti vaihtuvissa käyttäjäkuvin korostuvat alastomat vartalot ja kiihottuneina sykkivät penikset ja vulvat, katsetta ja kontaktia kutsuvat takapuolet, seksiaktit, aistilliset mieltymykset, eroottiset kohtaamiset tai niiden muistot, kuten piiskauksen jäljet iholla. Alusta myös kuvittaa ja kuvittelee suomalaisuutta tietynlaiseksi: alastoman ruumiilliseksi, häpeän ylittäväksi, uteliaan rohkeaksi, eroottiseksi ja kohti seksuaalista nautintoa kurottuvaksi. Moni käyttäjä myös hakee sivustolta nimenomaan eroottisesti virittävää sisältöä esimerkiksi itsettyytyksensä tueksi. Olisi kuitenkin erheellistä tulkita, että AS:n käytössä olisi aina kyse yksinomaan alastomuudesta ja seksistä – näkökulma, jota moni haastateltava kokee tärkeäksi korostaa. Kyse on myös laajemmasta sosiaalisesta olemisesta ja arkisesta vuorovaikutuksesta, johon alastomuus ja seksikin voivat kuulua. Toisin sanoen vuorovaikutuksesta, jossa seksuaalista ei tarvitse leikata irti muusta sosiaalisesta, kuten monesti on laita muissa sosiaalisen median palveluissa (Paasonen et al., 2023b; Vihlman, 2025).

Alastoman Suomen kohdalla ja tätä työtä luettaessa on olennaista tiedostaa alustan moninaisuus. AS ja sen käyttö tarkoittaa yhdelle yhtä, toiselle toista ja kolmannelle jotakin muuta. Käyttökokemukseen vaikuttavat muun muassa käyttäjän henkilökohtaiset ominaisuudet (kuten sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen ja mieltymykset), kyvyt ja resurssit (kuten kuvallinen ja sanallinen vuorovaikutustaito), käyt-

täjän tarpeet (kuten hakeeko eroottista materiaalia vaiko seuraa) sekä se, miten käyttäjä saa vastauksen tarpeisiinsa. Tässä yhteydessä puhe Alastomasta Suomesta yksikössä tuntuu tyypistävältä: kun puhutaan käyttäjäkokeuksista, olisi asianmukaisempaa puhua *Alastomista Suomista*, monikossa, vaikka tekstiä sujuvoittaakseni pitäydynkin yksikkömuodossa.

Alaston Suomi ja sen kautta sirottuvat Alastomat Suomet muodostavat kaikessa ristiriitaisuudessaan, nautinnollisuudessaan, suttuisuudessaan, intiimiydessään ja kitkaisuudessaan toisenlaista digitaalista tilaa seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden ilmaisulle ja yhteensovittamiselle. Tässä mielessä AS:n käyttöön liittyy seksuaalisuuden alustoilta siivoamisen ajassa utooppinen ulottuvuutensa (Muñoz, 2019). Utopisuuden läsnäolo ei tee AS:sta lintukotoa. Heille, joiden toiveet ja kaipuut eivät tule kuulluiksi, voi alusta muistuttaa ennemminkin dystopiaa. Kokemusten ja näkemysten ristiriitaisuus ei kuitenkaan tee tyhjäksi AS:n merkityksellisyyttä tätä työtä varten haastatelluille käyttäjille tai laajemmin suomalaiselle seksuaalikulttuurille. Siinä missä AS antaa käyttäjilleen mahdollisuuden ladata sisältöjä, joita muille alustoille ei voi ladata, antaa se myös tutkijalle mahdollisuuden kysyä kysymyksiä, joita ei muilla, seksuaalisuutta suitsivilla somealustoilla voi kysyä.

1.3 Tutkimuskysymykset

Väitöstutkimukseni asemoituu osaksi *Rethinking Sexuality: A Geopolitics of Digital Sexual Cultures in Estonia, Sweden and Finland* -hanketta ja sitä on tehty myös osana *Intiimiys datavetoisessa kulttuurissa* -hankekokonaisuutta sekä *Suostumuspektri: Suostumuksen monet ulottuvuudet* -hanketta. *Rethinking Sexuality* -hankkeessa, josta väitöstutkimukseni eniten ammentaa myös kysymyksenasettelunsa osalta, seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta tarkasteltiin paikallisilla, seksuaalisia sisältöjä sallivilla ja niitä kutsuvilla verkkoalustoilla Ruotsissa (Darkside), Suomessa (Alaston Suomi) ja Virossa (Libertine.Center) (Paasonen et al., 2023b; Sundén et al., 2021, 2022, in press; Tiidenberg et al., 2023).

Tutkimusongelmani on kaksiosainen: *miten Alastomassa Suomessa neuvotellaan seksuaalisuudesta ja sosiaalisuudesta ja miten tätä tulisi tutkia eettisesti kestäväällä tavalla*. Olen yhtäältä kiinnostunut siitä, mitä Alaston Suomi käyttäjilleen mahdollistaa ja toisaalta siitä, miten nämä mahdollisuudet rakentuvat ja rajautuvat osana sivuston infrastruktuuria, toimintakulttuuria ja seksuaalista vuorovaikutusta. Tutkimusaineistoon kytkeytyvien kysymysten ohella väitöskirjan työstäminen on kuljetanut minua kohti seksuaalitutkimuksen epistemologiaa, metodologiaa ja etiikkaa koskevia kysymyksenasetteluja, jotka nostan niin ikään omaksi teemakseen.

Tarkastelen tutkimusongelmaani neljän tutkimuskysymyksen kautta, joista jokaiseen etsin vastausta erillisessä tutkimusartikkelissa. Alakysymyksiä voi lähestyä osittaisina perspektiiveinä tarkasteltavaan aiheeseen (Haraway, 1988). Katse

on kaleidoskooppinen: kolme ensimmäistä tutkimuskysymystä ja niiden ympärille rakentuvaa artikkelia (Vihlman, 2022, 2023, 2025) valottavat seksuaalisesta ja sosiaalisesta Alastomassa Suomessa käytäviä neuvotteluita kukin omasta näkökulmastaan, kuin kaleidoskooppia kääntäen (vrt. Hall & Greene, 2019). Tutkimusartikkeleiden I-III tulokset on summattu luvussa neljä. Kaleidoskooppivertausta jatkaen artikkeli IV (Vihlman & Spišák, 2026) keskittyy ennen kaikkea siihen, miten tämä kaleidoskooppi toimii. Artikkelin IV keskeiset ajatukset on integroitu lukuun kolme.

Tutkimuskysymykset artikkeleissa esitettyine tarkennettuine kysymyksenasetteluineen ja julkaisutietoineen on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 1: Tutkimuskysymykset.

Tutkimuskysymys	Artikkelin kysymys	Julkaisu
1. Mikä merkitys Alastomalla Suomella on käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle?	Millaisilla tavoilla Alastoman Suomen käyttäjät kokevat alustan käytön merkitykselliseksi ja miten merkityksenannot nivoutuvat seksuaalioikeuksiin?	Artikkeli I: Vihlman, M. (2025). Having a Right to Exist: Looking at Online Sexuality from the Perspective of Sexual Rights. <i>Journal of Positive Sexuality</i> .
2. Miten Alastoman Suomen seksuaalisuus ja sosiaalisuus kytkeytyvät Suomeen ja suomalaisuuteen?	Miten Alaston Suomi nivoutuu kokemukselliseen ja maantieteelliseen suomalaisuuteen seksuaalisuutta ajassa ja paikassa järjestäen?	Artikkeli II: Vihlman, M. (2022). Läheisyyksiä ja etäisyyksiä nautinnon kansallisgalleriassa. Alaston Suomi tilana ja paikana. <i>Kulttuurintutkimus</i> .
3. Miten sukupuoli järjestää seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta Alastomassa Suomessa?	Mistä Alastoman Suomen naiskäyttäjät alustaa käyttäessään nauttivat ja miten nämä nautinnot tulevat mahdollisiksi?	Artikkeli III: Vihlman, M. (2023). ”Mä koen että naisellehan se on taivas.” Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnot. <i>Sukupuolentutkimus</i> .
4. Millaisia erityiskysymyksiä liittyy empiirisen seksuaalitutkimuksen etiikkaan ja mitä voidaan tehdä seksologisen tiedontuotannon eettisyyden vahvistamiseksi?	Miten seksuaalisuutta tulisi tutkia siten, että tutkimus olisi kestävää kaikille siihen osallistuville – ensisijaisesti toki tutkittaville, mutta myös tutkijoille itselleen?	Artikkeli IV: Vihlman, M. & Spišák, S. (2026). Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa. <i>Seksologinen aikakauskirja</i> .

Kysymyksenasettelulleni, kuten haastateltavien puheen ymmärtämisellekin, on keskeistä ajallinen konteksti. Seksuaalisuudesta ja sosiaalisuudesta AS:ssa käytävät neuvottelut, joita työssäni tarkastelen, tapahtuvat hetkellä, jota määrittää seksuaalisuuden ja seksin siivoaminen pois suurilta somealustoilta. Vallitseva tilanne, tutkimukseni asema osana laajempaa tutkimushanketta ja oma sitoutumiseni seksuaalioi-

keuksien edistämiseen on vaikuttanut siihen, millaisia kysymyksiä olen aineistolleni esittänyt ja millaisia teemoja haastateltavieni puheesta uuttanut.

Kuten olen jo todennut, digitaaliseen seksuaalisuuteen liittyviä riskejä ja haavoittuvaisuuksia on ehdottoman tärkeää ymmärtää ja tutkimusta aiheesta on saatavilla kiitettävästi (esim. Benítez-Hidalgo et al., 2024; Lewnard & Berrang-Ford, 2014; Madigan et al., 2018; Uhlich et al., 2024; Wolbers et al., 2022). Vaikka olen kautta linjan pitänyt mielessäni niin verkkoseksuaalisuuden riskit kuin riemutkin, lähtöasetelmaani kuvaa reparatiivisuus (Sedgwick, 2003) ja halu ymmärtää, mikä tekee verkkoseksuaalisuudesta käyttäjilleen arvokasta, merkityksellistä ja panostamisen arvoista silloinkin, kun siihen liittyy ristiriitoja ja kitkaa. Nykyistä turvallisempia, seksuaalioikeuksia kunnioittavia ja suostumuskulttuuria edistäviä virtuaalituloja on mahdollista rakentaa vain silloin, kun tunnistetaan, mikä näissä tiloissa on rakentamisen arvoista.

1.4 Väitöskirjan rakenne

Työni etenee siten, että luvussa kaksi käyn läpi teoreettisen viitekehykseni ja keskeisimmät tutkimukselliset näkökulmat. Luvun kolme keskiössä ovat epistemologiset, metodologiset ja metodiset valinnat, jotka kietoutuvat olennaisesti tutkimuseettisiin kysymyksiin ja joita olen käsitellyt artikkelissa IV (Vihlman & Spišák, 2026). Luku antaa tilaa myös aineiston koostamiseen ja analysointiin liittyville kysymyksille. Neljännessä luvussa keskityn empiirisiin artikkeleihin I-III (Vihlman, 2022, 2023, 2025) ja siihen, miten näistä kukin osaltaan valottaa kysymystä seksuaalisesta ja sosiaalisesta Alastomassa Suomessa. Työn päättää luku viisi, jossa kiteytän artikkeleiden I-IV vastaukset tutkimuskysymyksiin ja pohdin sekä tutkimuksen antia että sitä, mikä jäi vastausta vaille.

Turun yliopisto lausuu väitöskirjan kirjoitushetkellä tekoälyn käytöstä seuraavasti: ”Yhteenvetona voidaan todeta, että Turun yliopisto kannustaa tutkijoita hyödyntämään tekoälysovelluksia sekä tutkimuksessa että siihen liittyvissä prosesseissa” (Turun yliopisto, 2023). Vaikka suhteeni laajoihin kielimalleihin ja niiden käyttöön on kriittinen, päätin noudattaa yliopiston ohjetta. Laadin suunnitelman, jossa pyytäisin kielimallia avustamaan artikkeleideni tiivistämisessä tuloksia kuvaavaa lukua varten. Ohjelmaksi valikoitui työskentely-yliopistoni lisensoima Microsoft Copilot ja alla kuvattu ajoittuu tammikuulle 2025.

Jo ensimmäistä tekstiä käsitellessään Copilot keskeytti pyytämäni tiivistelmän tekemisen pahoitellen, ettei voi keskustella aiheestani ja ehdotti, että keskustelimme jostakin muusta. Kun koetin painottaa, että teksti pohjaa akateemiseen, vertaisarvioituun artikkeliin, Copilot vastasi ymmärtävänsä turhautumiseni ja kiitti minua kärsivällisyydestäni. Samalla se kertoi tiettyjä aiheita koskevista keskusteluohjeistuksista, joita sen tulee noudattaa silloinkin, kun kyseessä on tieteellinen asiayh-

teys. Tätä Copilot perusteli sillä, että keskustelut pysyvät asianmukaisina ja kunnioittavina kaikille käyttäjille.

Tekoälytyökalujen sisältöpolitiikat ovat yhteneväisiä suurten somealustojen sisältönormien kanssa. Tietyt sisällöt ja sanat (*stop-word*, suom. hukkasana) pysäyttävät keskustelun kontekstista riippumatta. Koska tekoäly päätyi siivoamaan seksuaaliseksi katsomansa sisällöt alustaltaan, väitöskirjani yhteenvedon sisällöllisessä työstössä ei ole hyödynnetty tekoälyä. Tekoälyä on kuitenkin hyödynnetty viitteiden ja lähteiden yhtenäistämisen, lähdeluettelon tarkistuksessa sekä englanninkielisen tekstin kieliopin tarkistuksessa siltä osin kuin tämä on ollut aiheeni huomioiden mahdollista.

2 Teoreettinen kehystys

2.1 Feministinen katse Alastomaan Suomeen

Väitöstutkimukseni epistemologisena perustana toimii ajatus feministisestä tietämisestä (esim. Code, 1991; Harding, 1992; Haraway, 1988). Feministinen tieteenkriittikki korostaa, että tiede ei ole arvovapaata tai neutraalia, vaan heijastaa yhteiskunnallisia valtarakenteita ja tutkijan asemaa näiden osana. Tietäminen on näin ollen lähtökohtaisesti paikantunutta, osittaista ja moninäkökulmaista. Lähestyn tutkimusta ja tietämistä tiettyyn aikaan, paikkaan, tutkijaan, teoreettisiin näkökulmiin, metodologisiin lähestymistapoihin ja tutkimusyhteisöön kiinnittyvänä toimintana (Harding, 1992; Haraway, 1988; Liljeström, 2004, p. 11). Tässä ajattelutavassa teoreettiset, metodologiset ja metodiset kysymykset kietoutuvat viime kädessä toisiinsa ja tutkimusetiikkaan erottamattomalla tavalla (Markham et al., 2018).

Tämän tutkimuksen ajatteleminen ja kirjoittaminen on tapahtunut dialogisessa suhteessa erilaisiin tutkimusperinteisiin, mutta ennen kaikkea feministiseen ja queer-teoreettisesti orientoituneeseen kriittiseen seksuaalisuudentutkimukseen (esim. Berlant & Warner, 1998; Butler, 2006/1990; Foucault, 1990/1978; Rubin, 2006/1984; Sedgwick, 1990; Vance, 1984). Mainitun perinteen ohella ajattelukumppaneinani ovat toimineet seksuaalioikeuksista käytävät teoreettiset keskustelut (esim. Giami, 2015; Gruskin et al., 2019), joihin nojaan etenkin artikkelissa I, kulttuurimaantieteelliset keskustelut (esim. Bell & Valentine, 1995; Elwood & Leszczynski, 2018; Massey, 1994; Ramos & Mowlabocus, 2021) etenkin artikkelissa II sekä nautinnosta ja sukupuolesta käytävät keskustelut etenkin artikkelissa III (esim. Vance, 1984; Ford et al., 2019; brown 2019). Digitaalisesta intiimistä ja verkkoseksuaalisuudesta käytävät tutkimuskeskustelut kulkevat mukana läpi työn (esim. Attwood, et al., 2017; Elliott, 2023; Paasonen et al., 2023a; Sundén et al., in press). Erilaisiin keskusteluihin nivoutuminen kehystää tutkimuskohdetta eri tavoin näyttäen siitä erilaisia puolia – kuin kaleidoskooppia kääntäen, kuten kirjoitin yllä tutkimuskysymysten yhteydessä.

Feministiseen tietämiseen sitoutuminen merkitsee avoimuutta tuottamani tiedon kontekstuaalisuudesta ja rajallisuudesta – siitä, miten tutkimukseni on väistämättä osittainen näkökulma tutkimusaiheeseeni ja Alastomaan Suomeen (ks. Haraway, 1988). Näkökulmani osittaisuuden tiedostaminen on herkistänyt minua läpinäkyvy-

delle suhteessa tutkimuksellisiin valintoihin, niiden perusteisiin ja perusteiden auki kirjoittamiseen. Alla kerron tarkemmin siitä, millaiselle teoreettiselle perustalle olen väitöstutkimustani ja siihen sisältyviä artikkeleita rakentanut. Luvun kolme keskiössä taas ovat tutkimusmenetelmälliset valinnat ja ratkaisut. Pyrkimyksenäni on, että näiden kahden luvun kautta lukija saisi mahdollisimman kattavan käsityksen paitsi siitä, millaisten näkökulmien kautta olen tutkimusaihettani tarkastellut, myös siitä, millaisen prosessin seurauksena tutkimuksellinen tieto on syntynyt.

2.2 Kriittinen seksuaalisuudentutkimus: keskiöt ja periferiat

Väitöskirjani ytimessä on seksuaalisuus ja sitä ymmärtääkseni ankkuroidun feministisen ja queer-teoreettisen kriittisen seksuaalisuudentutkimuksen perinteeseen. Kriittisessä seksuaalitutkimuksessa huomiota on kiinnitetty muun muassa seksuaalisuuden, yksityisen ja julkisen välisiin suhteisiin (Berlant & Warner, 1998), siihen, millaisten historiallis-diskursiivisten prosessien tuloksena seksuaalisuus tulee olevaksi (Foucault, 1990/1978; Butler, 2006/1990), seksuaalisuuksien ja seksikäytäntöjen välisiin erontekoihin ja hierarkioihin (Rubin, 2006/1984; Sedgwick, 1990) sekä seksuaalisuuteen liittyvien vaarojen ja nautintojen yhtäaikaiseen, sukupuolittuneeseen läsnäoloon (Vance, 1984). Tutkimusperinteessä ei jäljitetä niinkään sitä, mitä seksuaalisuus on tai ei ole, vaan sitä, mitä se tekee: miten seksuaalisuus kietoutuu minuuteen, vuorovaikutukseen, valtaan ja hallintaan yleisen ja yksityisen rajalinjoja koetellen. Tässä ymmärryksessä valta ei toimi yksinomaan rajoitusten tai kieltojen kautta, vaan kutsuen ja suostutellen, tietoa, normeja, minuuksia ja nautintojakin tuottaen (Foucault, 1990/1978).

Feministisen seksuaalisuudentutkimuksen keskiöön ovat perinteisesti asettuneet kysymykset sukupuolen, seksuaalisuuden ja vallan kytköksistä. Feministiteoreetikot ovat kyseenalaistaneet heteromiehistä seksuaalisuuden normia, joka asettaa katveeseen naisten seksuaalisuuden ja (varsinkin) naisten (väliset) halut ja tarpeet. Feministinen seksuaalisuuden teoretisointi on monimuotoista ja ristiriitaistakin. Keskusteluita on yhdistänyt tarve työstää kulttuurisia oletuksia seksistä ja seksuaalisuudesta ja ymmärtää halun ja seksuaalisen toimijuuden kytkeytymistä yhteiskunnan sukupuolittuneisiin valtarakenteisiin. (ks. esim. Jackson & Scott, 1996; Richardson, 2000; Segal, 1994; Vance, 1984.) Seksuaalisuutta sukupuolen näkökulmasta tarkasteleva kysymyksenasettelu tulee vahvimmin esiin artikkelissa III, jonka taustaoletuksia erittelen tarkemmin luvussa 2.5.

Vaikka feministinen seksuaalisuudentutkimus ja aktivismi on korostanut seksuaalisuuden sosiaalista rakentuneisuutta jo 1960-luvun lopulta lähtien (esim. Brownmiller, 1975; Dodson, 1978; Greer, 1970; Millett, 1970; ks. myös Duggan & Hunter, 2006), queer-tutkimuksellisille lähestymistavoille keskeisenä nähdään usein

Michel Foucault'n ajattelu, joka haastoi käsitystä seksuaalisuuden olemuksellisuudesta genealogisen näkökulmansa kautta (Foucault, 1990/1978). Foucault'n mukaan seksuaalisuus on modernissa yhteiskunnassa tullut yhä tarkemman tietämisen kohteeksi esimerkiksi lääketieteen, psykologian ja seksologian kentillä. Nämä seksuaalisuutta koskevat tietämisen ja puhumisen tavat ovat määrittäneet erilaisia seksuaalisuuden muotoja yhtäältä normaaleiksi ja toisaalta poikkeavaksi. Koska seksuaalisuus on asettunut ”totuudeksi ihmisestä”, sitä koskevat ymmärrykset ovat määrittäneet – ja määrittävät edelleen – erilaisten seksi- suhde- ja perhemuotojen politiikkaa, yhteiskunnallista paikkaa ja sitä, miten ihmiset voivat elää todeksi seksuaalisuuttaan ja intiimejä suhteitaan. (Foucault, 1990/1978; ks. myös Juvonen, 2002; Yesilova, 2009.)

Foucault'n ajatteluun tarttuu myös Gayle Rubin alkujaan vuonna 1984 julkaisussa klassikkoartikkelissaan *Thinking sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality*, jonka seksuaalisuutta koskevat pohdinnat muodostavat väitöstyöni teoreettisen kivijalan. Rubin tarkastelee seksuaalisuutta ja seksiä korostetusti sosiaalisen ja moraalisen hallinnan alueena – ”syyllisenä, kunnes toisin todistetaan” (Rubin, 2006/1984, p. 150) – kartoittaen tapoja, joilla seksuaalisuutta on historiassa säädelty ja sanktioitu. Tässä säätelyssä tietyt nautinnon muodot, seksuaaliset teot ja intiimit suhteet nähdään ”hyvinä, normaaleina ja luonnollisina”, kun taas toiset ”huonoina, epänormaaleina ja luonnottomina”. Näistä arvotuksista kumpuaa tarve piirtää raja ”hyvän” ja ”huonon” seksin välille ja rajankäynti siitä, mikä voi kulloinkin päästä hyväksyttävyyden piiriin. (Rubin, 2006/1984, pp. 151–153.)

Seksuaalisuutta tarkastelevan feministisen ajattelun kentällä Rubin paikantui radikaalisti nautintoa ja seksuaalisuuden ja seksikäytäntöjen moninaisuutta korostavaan leiriin (Rubin, 2010). Hän pyrki hahmottelemaan seksuaalisuuden teoriaa, joka pystyisi tunnistamaan, kuvaamaan, selittämään ja tuomitsemaan eroottisen epäoikeudenmukaisuuden ja seksuaalisen sorron (Rubin, 2006/1984, p. 149). Hyvänä, normaalina ja luonnollisena pidetty sijoittuu Rubinin ajattelussa hyväksytyyn ”taikapiiiriin” (*the charmed circle*”, Rubin 2006/1984, p. 153), jonka keskiöön asettuu yksityisessä tilassa harjoitettu vaniljainen ja aviollinen, vähintäänkin potentiaalisesti reproduktiivinen heteroseks. Tietynlaisen seksuaalisuuden sisään sulkiessaan taikapiiiri synnyttää automaattisesti myös rajaseutunsa ja jättömaansa (*outer limits*”). Jättömaata asuttavat sellaiset seksuaalisuuden ja yhteiselämisen muodot, joka eivät vastaa taikapiiiriin mukaisia kulttuurisesti määritettyjä moraalisia ihanteita.

Rubinin ajatteluun nojautuen on mahdollista tarkastella yhtäältä sitä, miten tietyt seksuaalisuuden ja suhteiden muodot tulevat haluttaviksi ja toisaalta sitä, mikä synnyttää tarpeen vetää ja ylläpitää kuviteltua rajaa hyvän ja pahan välillä (ks. Rubin, 2006/1984, p. 153). Kritiikin kärki kohdistuu ennen kaikkea seksuaalista hierarkiaa tuottavan järjestelmän perusteisiin: siihen, miten harmiton variaatio (*benign variation*”, Rubin 2006/1984, pp. 153–154) seksuaalisuuden toteuttamisen tavoissa saa

moraalisen merkityksen suhteessa taikapiirin keskiöön tai reunamiin. Vuosikymmeniä sitten hahmoteltua taikapiiriä ei ole tarpeen nähdä kiveen hakattuna kuvauksena siitä, mitä seksuaalisuus on tai mitä sen tulisi olla, vaan dynaamisena mallina seksuaalisuuden ja vallan kontekstisidonnaiseen tarkasteluun (ks. Rubin, 2010, pp. 35–40). Hahmotelma taikapiiristä korostaa seksuaalisuutta määrittävien normien pyrkimyksellistä logiikkaa, ja pyrkimykselliset logiikat ovat aina liikkeessä (ks. myös Paasonen, 2018, p. 5).

Hyväksyttävän seksuaalisuuden ja seksin rajalinjoja on siis piirretty läpi historian (Berlant & Warner, 1998; Foucault, 1990/1978; Rubin, 2006/1984) ja väitöstudiumuksessani suuntaan katseeni siihen, miten seksuaalisuudesta neuvotellaan Alastoman Suomen digitaalisessa tilassa. Elämä taikapiirin ulkopuolella voi olla haurasta paitsi tosielämässä, myös verkossa, jossa niin taikapiiri kuin jättömaakin piirtyvät näkyviin yhteisönormien sekä erilaisten alusta- ja sovelluskäytänteiden sekä käyttökulttuurien kautta. (Liu, 2021; Ramos & Mowlabocus, 2021). Tutkimusta varten haastatellut AS-käyttäjät navigoivat seksuaalisuuttaan ympäristössä, jossa sekä normista poikkeaviksi määriteltäisiin seksuaalisuuden muotoihin että verkkoseksuaalisuuteen ylipäättään liittyy usein epäluuloja (Tiidenberg & van der Nagel, 2020).

Kriittiseen seksuaalitutkimukseen ja Rubinin ajatteluun tukeutuminen mahdollistavat AS:n tarkastelun aikaan ja paikkaan sidottuna kontekstina, jossa seksuaalisuus ja seksi nivoutuvat käyttäjien sosiaaliseen vuorovaikutukseen alati rakentuvine sallitun, kielletyn ja kutsutun hierarkioineen kuva kivalta, kommentti kommentilta ja klikkaus klikkaukselta. AS sulkee sisäänsä huomattavan laajan kirjon kehoja, nautintoja sekä seksuaalisuuden ja seksin muotoja, jotka erottautuvat selkeästi yksityisen ja aviollisen heteromonogamian ihanteesta ja toisaalta myös tavanomaisista kaupallisen seksin kuvastoista. Tästä huolimatta sivusto sisältää sekin omat sisäiset normatiivisuutensa, rajanvetojen ja hierarkioiden logiikkansa. Nämä määrittävät sitä, kenellä on mahdollisuus kuulua AS:n hyvän ja toivottavan seksuaalisuuden kaanoniin ja millä ehdoilla.

Seksuaalisuuden rakentuneisuutta koskevaan ymmärrykseen tukeutuminen muistuttaa myös siitä, että tutkijallakaan ei ole pääsyä neutraaliin tilaan, seksuaalisuutta ja seksiä koskevien kulttuuristen ymmärrysten ulkopuolelle (Foucault, 1990/1978; Haraway, 1988). Jokainen seksuaalisuudentutkija paikantuu jollakin tavoin henkilökohtaisessa ja moraalisessa suhteessa seksuaalisuuteen, tuopa hän asian ilmi tai ei (Vance, 1984, pp. 11–12). Seksuaalisuudesta ja seksistä Alastomassa Suomessa kirjoittaessani tulen väistämättä tuottaneeksi seksuaalisuutta ja seksiä tietynlaiseksi ja hahmotelleeksi itsekini kuviota, joka sisältää hyvän ja toivotun keskiönsä ja periferiansa. Tässä rajankäynnissä tukeudun kansainvälisiin seksuaalioikeuksiin, jotka toimivat työssäni sekä tarkastelunäkökulmana että seksuaalieettisenä ankkurina.

2.3 Seksuaalioikeudet: vapaus vaarasta, vapaus nautintoon

Seksuaalioikeudet ovat seksuaalisuuteen liittyviä ihmisoikeuksia. Seksuaalioikeuksien käsitteellinen kehitys on tapahtunut viime vuosikymmeninä suurten kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen, kuten Maailman terveysjärjestö WHO:n sekä seksuaaliterveyttä ja seksuaalista hyvinvointia edistävien kansalaisjärjestöjen piirissä. Vaikka seksuaalioikeuksista ei ole olemassa yhtä virallista ja yleisesti hyväksyttyä julistusta, seksuaalioikeuksia määriteltäessä viitataan usein kolmeen keskeiseen kansainväliseen asiakirjaan: *The Yogyakarta Principles* (International Commission of Jurists, 2007), *Sexual Rights: an IPPF Declaration* (International Planned Parenthood Federation, 2009) ja *WAS Declaration of Sexual Rights* (World Association for Sexual Health, 2014). Edellä mainittuja asiakirjoja yhdistävä kunnianhimoinen tavoite on seksuaaliterveyden, seksuaalisen hyvinvoinnin ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden turvaaminen globaalisti (ks. Giami, 2015; Lottes, 2013).

Omassa väitöstyössäni nojaudun Ilsa L. Lottesin (2013, p. 383) suosituksen mukaisesti Maailman seksuaaliterveysjärjestö WAS:n seksuaalioikeuksien julistukseen sen laajan saavutettavuuden ja universaalin, ei pelkästään lisääntymisterveysteen keskittyvän lähestymistavan vuoksi. WAS on ollut maailmanlaajuinen edelläkävijä myönteisen seksuaalisuuden edistämisessä ja nautinnon merkityksen korostamisessa osana seksuaalista hyvinvointia (Gruskin et al., 2019, s. 31; Ford et al., 2019; WAS, 2019). WAS:n seksuaalioikeuksien 16-kohtainen julistus kattaa oikeuden turvallisuuteen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja nautintoon, oikeuden väkivallattomuuteen ja vapauteen pakottamisesta, oikeuden tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen, oikeuden mielipiteen- ja ilmaisunvapauteen, oikeuden yksityisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen, oikeuden saada asiallista tietoa ja koulutusta, oikeuden muodostaa ihmissuhteita ja perheitä sekä oikeuden kokoontumisvapauteen sekä julkiseen elämään osallistumiseen (WAS, 2014; Kismödi et al., 2017, pp. 2–3).

Seksuaalioikeusnäkökulmalle on olennaista ajattelu, jossa seksuaalinen hyvinvointi vaatii toteutuakseen lähtökohtaisesti kahdenlaista vapautta: vapautta jostakin (*”freedom from”*) ja vapautta johonkin (*”freedom to”*) (Kismödi et al., 2017). Asiaa voidaan kuvata myös positiivisten ja negatiivisten oikeuksien kautta. Siinä missä positiiviset oikeudet pyrkivät takaamaan jonkin asiaintilan toteutumisen, negatiiviset oikeudet suojaavat joutumiselta ei-toivotun toiminnan kohteeksi. Seksuaalioikeudet eivät näin liity vain siihen, mitä kullakin yksilöllä on oikeus tehdä, vaan aina myös vastuuseen suojata toisen seksuaalioikeuksia (vrt. Morales, 2016).

Mahdollisuus toteuttaa seksuaalisuuttaan myönteisellä tavalla edellyttää olosuhteita, joissa voi elää vapaana painostuksesta, pakottamisesta, syrjinnästä ja ulossulkemisesta, rajojen rikkomisesta ja väkivallasta. Negatiivisten tekijöiden poissaolo ei kuitenkaan yksinään riitä takaamaan seksuaalista hyvinvointia, vaan niiden rinnalle

tarvitaan positiivista vapautta seksuaalisuuden toteuttamiseen: mielihyvän ja nautinnon tavoitteluun, tiedonsaantiin, merkityksellisiin kohtaamisiin ja suhteisiin, seksuaaliseen itseilmaisuuun, nähdäksi ja kuulluksi tulemiseen sekä turvallisiin ja kannatteleviin tiloihin, joissa tämä mahdollistuu. Seksuaalioikeuksia ja seksuaalista hyvinvointia koskevissa keskusteluissa on ollut huomattavasti helpompi saavuttaa konsensusta vapaus jostakin -ajattelun kuin vapaus johonkin -ajattelun äärellä (Lottes, 2013, pp. 379–380). Edellä kuvattu dynamiikka näkyy vahvasti myös verkkoseksuaalisuutta ja sen alustoilta siivoamista koskevissa keskusteluissa.

Seksuaalioikeusnäkökulma mahdollistaa verkkoympäristöjen tarkastelun niin positiivisten kuin negatiivistenkin oikeuksien näkökulmasta (Kismödi et al., 2017). Tällöin seksuaalista vuorovaikutusta ei lähestytä yksinomaan riskien, kielteisten ilmiöiden ja niiltä suojautumisen kautta, vaan näkökulmasta, joka huomioi suojelutarpeen ohella myönteiseen seksuaalisuuden, ihmissuhteiden ja nautinnon merkityksellisyden. Kuten olemme aiemmin esittäneet, seksuaalisuuden siivoaminen alustoilta uhkaa seksuaalioikeuksien toteutumista verkkoympäristöissä (Spišák et al., 2021; ks. myös Spišák, 2024). Kokonaisvaltainen seksuaalinen hyvinvointi edellyttää sekä säätelyä ja suojaa että seksuaalisen toiminnan mahdollisuuksia ja turvallisia paikkoja seksuaalisuuden toteuttamiseen.

Niin kriittiseen seksuaalisuudentutkimukseen kuin seksuaalioikeuksiinkin tukeutuminen näkyy väitöstyössäni sekä sisällöllisesti että työn eettisessä orientaatioissa. Sisällöllisesti seksuaalioikeusnäkökulma korostuu artikkelissa I (Vihlman, 2025), jossa tarkasteluni fokus on siinä, miten AS:n käytön merkityksellisyys suhteutuu haastateltujen käyttäjien seksuaalioikeuksien toteuttamiseen ja toteutumiseen. Tutkimuseettisenä orientaationa seksuaalioikeusnäkökulma avaa näkymän seksuaalisuuden lähtökohtaiseen monitahoisuuteen, niin nautintoihin kuin vaaroihinkin (Vance, 1984). Tämä mahdollistaa katseen suuntaamisen siihen, millaisten ehtojen vallitessa seksuaalinen hyvinvointi voisi toteutua niin Alastomassa Suomessa kuin digitaalisissa tiloissa laajemminkin.

2.4 Seksuaalimaantieteelliset keskustelut: tilat, paikat ja infrastruktuurit

Seksuaalisuuden toteuttamisen tiloja ja paikkoja on tutkittu etenkin kulttuuri- ja seksuaalimaantieteen piirissä ja näihin keskusteluihin tukeudun artikkelissa II, jossa tarkastelen Alastonta Suomea suhteessa maantieteelliseen ja kulttuuriseen Suomeen (Vihlman, 2022). Seksuaalimaantieteellisissä keskusteluissa huomio suunnataan tapoihin, joilla seksuaalisuus, tilallisuus ja paikallisuus kytkeytyvät toisiinsa (esim. Bell & Valentine, 1995; Brown & Browne, 2016; Ramos & Mowlabocus, 2021). Väitöstyössäni tukeudun feministisen maantieteen pioneeri Doreen Massey'n (1994) ymmärrykseen tilasta ja paikasta sosiaalisina, erottamattomasti ajallisuuteen liitty-

vinä prosesseina. Massey'n teoretisoinnissa tilat järjestyvät sosiaalisesti ja järjestävät sosiaalista.

Sosiaalinen oleminen ja vuorovaikutus läheisyyksineen ja etäisyyksineen jäsenyy yhteiskunnallisten valtasuhteiden kautta ja valtasuhteet strukturoivat tiloja ja sitä, miten näissä on mahdollista toimia (Massey, 1994, p. 3, 168). Paikka taas on tapa, jolla sosiaaliset suhteet järjestyvät tietynä ajan hetkenä tietyssä sijainnissa (Massey, 1994, p. 5, 168; ks. myös Nash & Gorman-Murray, 2016, p. 401). Paikan tarkkara-jaisuus on illuusio, sillä paikka tulee olevaksi aina suhteessa siihen, mitä rajautuu paikaksi ymmärretyn ulkopuolelle (Massey 1994, p. 5, 168, vrt. seksuaalisuuden sisä- ja ulkokehystä Rubin, 2006/1984). Tästä ymmärryksestä käsin on mahdollista tarkastella sitä, miten Alastomassa Suomessa ja sen käytössäkin on kyse paitsi paikallisuudesta, myös läheisyyksistä ja etäisyyksistä sekä näiden välisistä rajanve-doista paikkaan kuulumisen suhteen.

Paikan ja tilan sosiaalisiin järjestyksiin liittyen tukeudun Ara Wilsonin (2016) ajatukseen intiimin infrastruktuurista (*”infrastructure of intimacy”*) (intiimistä ks. Berlant, 1998; Giddens, 1992; Jamieson, 1998; Plummer, 2003; queerfeministisestä näkökulmasta Attwood et al., 2017). Infrastruktuuri on se todellisuuden osa, jonka on oltava olemassa toiminnan mahdollistamiseksi (Wilson, 2016, p. 249). Massey'n ajatteluun peilaten infrastruktuurit materialisoivat tilallisia ja ajallisia sosiaalisia jär-jestyksiä muokaten tiloissa toimimisen sekä läheisyyden ja etäisyyden säätelyn mah-dollisuuksia. Intiimin infrastruktuurit jäsentävät ennen kaikkea sitä, mikä koskettaa, tulee lähelle ja tuntuu menevän ihon alle.

Väitöstutkimuksessani intiimin infrastruktuuria koskeva ymmärrys auttaa hah-mottamaan Alastoman Suomen alusta-arkkitehtuuria ja toiminnallisuuksia tapoina, jotka kehystävät alustan sosiaalista ja seksuaalista todellisuutta (Gibbs et al., 2014, p. 257; McVeigh-Schultz & Baym, 2015). Digitaaliset teknologiat asettuvat osaksi pitkää historiallista jatkumoa, jolla seksuaalisuutta on hallinnoitu. Digitaalinen inf-rastruktuuri ei myöskään toimi erillään siitä, mikä on digitaalisen ulkopuolella (Mowlabocus, 2016, p. 391). Erilaiset verkkoalustat ja sovellukset kietoutuvat en-nennäkemättömän tiukasti siihen, miten seksuaalisuuttaan ja sosiaalisuuttaan voi elää todeksi tässä ajassa (Rasmussen, 2014, p. 3; Tiidenberg & van der Nagel, 2020).

Intiimin infrastruktuurit (Paasonen et al., 2023a) rakentavat yhdessä moderoin-tikäytäntöjen ja laajemman alustakulttuurin (ks. Gibbs et al., 2015) kanssa sitä, miten ja millainen sosiaalisuus ja seksuaalisuus alustoilla ja sivustoilla tulee mahdolliseksi. Alustoja käyttävät ihmiset ovat samaan aikaan sekä alisteisia alustojen ennalta mää-ritellyille normeille että toimijoita säädellössään suhdettaan normeihin ja kuviteltuun normaaliin (Sundén et al., in press; ks. myös Foucault, 1990/1978). Läheisyys kuvi-teltuun normaaliin liittyy käyttäjän toimijuuteen (Emirbayer & Mische, 1998) ja ky-kyyn navigoida alustalla. Alastomassa Suomessa kyse on esimerkiksi siitä, pystyykö käyttäjä esittämään itsensä visuaalisesti ja tekstuaalisesti alustan käytäntöjen mukai-

sesti (vrt. Gibbs et al., 2015), hallitsemaan ja kommunikoimaan toiveitaan ja rajojaan tai käsittelemään mahdollisia vastoinkäymisiä. Nämä navigointitaidot ovat käyttäjille eri tavoin saatavilla riippuen heidän kyvyistään, taidoistaan ja yhteiskunnallisesta asemastaan. Taustalla vaikuttavat jakolinjat, kuten esimerkiksi luokka, ikä, varatalon muoto, sijainti neurokirjolla, läheisyys valkoisuuteen ja Alastoman Suomen tapauksessa ennen kaikkea sukupuoli.

2.5 Nautinto ja sukupuoli: muodot ja ehdot

Nautinto monissa eri muodoissaan on olennainen osa ihmisyyttä (Nummenmaa & van Dillen, 2021) ja yksi keskeisimpiä motivaatioita seksin ja seksuaalisen kanssakäymisen taustalla (Meston & Buss, 2007). Olennaisuudestaan huolimatta nautinto on saanut verrattain vähän huomiota kriittisessä seksuaalisuudentutkimuksessa (ks. kuitenkin Haataja, 2019, 2022) ja seksologisessäkin tutkimuksessa katse on usein kohdistunut nautintoa vahvemmin sen poissaoloon (Paasonen, 2018, pp. 6–8, 80). Nautintoteeman puuttuminen on ollut leimallista myös seksuaali- ja lisääntymisterveysystyössä sekä HIV-työssä (Philpott et al., 2021). Maailman seksuaaliterveysjärjestö WAS:n seksuaalisen nautinnon julistus vuodelta 2019 on sekin melko tuore dokumentti (WAS, 2019, ks. myös Ford et al., 2019; Gruskin et al., 2019).

Feministisen tutkimuksen suhde seksuaaliseen nautintoon on perinteisesti ollut jännitteinen huomion keskittyessä seksuaaliseen väkivaltaan ja riistoon sekä seksuaalisuuden rooliin osana sukupuolittuneen, mutta myös esimerkiksi rodullisen ja ableistisen sorron rakenteita (Jolly et al., 2021; Vance, 1984; Paasonen, 2018, pp. 6–8). Niin tarpeellinen kuin uhkia esiin nostava lähestymistapa on ollutkin, on se osaltaan vaikeuttanut naisten seksuaalisuuden, nautinnon ja toimijuuden monitahoista ymmärtämistä. Vaikka kehollinen kapasiteetti nautintoon on kaikille sukupuolille yhteinen, on seksuaalisen nautinnon kokemus etenkin heterokontekstissa sukupuolittain jakautunutta: naiset kokevat miehiä vähemmän seksuaalista nautintoa ja priorisoivat mieskumppaneidensa nautintoa omansa kustannuksella (Laan et al., 2021; Reis et al., 2021).

Carole S. Vance esittää vuonna 1984 toimittamansa *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality* -antologian artikkelissaan, että feministisen seksuaalisuuden tarkastelun tulisi antaa tilaa sekä naisten seksuaalisuuden mielihyvää tuottaville ja voimaannuttaville puolille että seksuaaliväkivallan, pakottamisen ja patriarkaalisen kontrollin aiheuttamille vaaroille. Mikäli seksuaalisuutta lähestytään yksinomaan miehisen vallankäytön alueena, todellisena vaarana on naisten seksuaalisen halun ja nautinnon patologisointi. Vance peräänkuuluttaa feminististä seksuaalipoliitiikkaa, joka tunnistaa seksuaalisen toimijuuden, halun, nautinnon, kulttuurin ja sorron monimutkaiset risteymät ilman yksinkertaistavaa dikotomiaa vaaran ja nautinnon välillä.

Vaikka seksuaalisuuteen liittyvien vaarojen torjumisen tärkeydestä vallitsee laaja yksimielisyys, Vance pohtii, onko meillä varaa odottaa turvallisempaa aikaa. Milloin tämä aika koittaa ja muistammeko enää silloin intohimojamme? (Vance, 1984, p. 7). Nautintoaktivismista mustan queerfeminismin hengessä kirjoittava ardiene maree brown (2019) korostaa niin ikään nautinnon merkityksellisyyttä tässä ja nyt etenkin marginalisoiduille tai muuten sorron alla eläville. Nautinnolla voi olla merkittävä rooli kokemuksellisten siltojen rakentamisessa ja sortavien rakenteiden haastamisessa (brown, 2019; ks. myös Jolly et al., 2021; Lorde, 2007).

Vance esittää artikkelissaan tutkimusorientaation, jota olen itsekin pyrkinyt seuraamaan naiskäyttäjien nautintoa Alastomassa Suomessa käsittelevässä artikkelisani III (Vihlman, 2023): feministeinä meidän tulee hyödyntää naisten nautinnon kokemuksia kuvitellessamme, millaista nautinto voisi olla turvallisemmassa tilassa (Vance, 1984, p. 3). Tehtävänämmä on tutkia, mikä on nautinnollista ja millaisten olojen vallitessa, jotta voimme tietämämme perusteella vaikuttaa nautinnolle suotuisiin olosuhteisiin (Vance, 1984, p. 6).

Lähestyn Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautintoja näkökulmasta, joka Vancea mukaillen tunnustaa yksilön seksuaalisen autonomian, mutta käsittelee samalla seksuaalisia kokemuksia muovaavaa rakenteellista eriarvoisuutta sukupuolen näkökulmasta. Vance varoittaa alkuperäistekstissään vaaroista, joita liittyy poliittisesti asianmukaisen seksuaalisuuden tavoitteluun – siihen, että sinänsä hyvät pyrkimykset vaikkapa tasa-arvoon tai autonomiaan muuttuvat tiukoiksi säännöiksi sille, millaisista seksikäytännöistä nautintoa tulisi ja ei tulisi ammentaa (Vance, 1984, p. 21). Edellä sanottu ei kuitenkaan tulkintani mukaan merkitse sitä, etteikö myös nautintoa itsessään voisi ja tulisi tarkastella kriittisesti. Jokainen seksuaalisten rajaloukkausten kanssa tekemisissä ollut tietää, että kenenkään nautinto sinänsä ei ole autuaaksi tekevä asia eikä yksinomaan se, että jokin tuntuu jonkun mielestä nautinnolliselta, ole tae kokemuksen eettisestä kestävyydestä (laajemmin nautinnon kulttuurikriitistä ks. Haataja, 2021; ks. myös Fischel, 2019).

Edellä kuvattuun teoretisointiin nojaaminen mahdollistaa Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnon muotojen ja ehtojen tarkastelun seksuaalioikeusnäkökulmaa noudattaen, yhtä aikaa kriittisesti ja empaattisesti (de Coning, 2023). Tarkastelu tapahtuu kaksinapaisesti sukupuolittuneessa tilassa, jossa käyttäjien ymmärrettävyyden ehtona on sukupuolitettuun nais- tai mieskäyttäjän asemaan asettuminen (Butler, 2006/1990; sukupuolesta kategoriana ks. West & Zimmerman, 1987). Näin voidaan tarkastella paitsi sitä, mikä on nautinnollista, myös sitä, millaisten sukupuolittuneiden ehtojen vallitessa – niiden vuoksi tai niistä huolimatta – naiskäyttäjien nautinto AS:ssa tulee mahdolliseksi.

3 Menetelmät ja aineisto

3.1 Seksuaalisuus tietämisen kohteena

Mitä pidemmälle väitöstyöni on edennyt, sitä enemmän olen pohtinut tiedontuotannon etiikkaa yleisesti ja seksuaalitutkimuksellisesta tiedontuotantoa erityisesti. FT Sanna Spišákin kanssa kirjoitettu tutkimusartikkeli IV, *Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa*, keskittyy tähän teemaan ja näkyy vahvasti siinä, miten tämä metodologiaa käsittelevä luku on kirjoitettu (Vihlman & Spišák, 2026). En ole kiinnostunut vain siitä, mitä tutkiessani löydän, vaan enenevissä määrin siitä, miten löydän ja ennen kaikkea siitä, miten löytämisen tavat nivoutuvat osaksi tietämistä ja kirjoittamista – tarinaani Alastomasta Suomesta, sen sosiaalisuudesta ja seksuaalisuudesta.

Seksuaalisuudentutkimuksen keskiössä voi nähdä paradoksin: se yhtä aikaa on ja ei ole samankaltaista kuin muiden inhimillisten ja monimutkaisten aihepiirin tutkimus. Seksuaalisuus luetaan ihmiselämälle olennaisiin osa-alueisiin siinä missä vaikkapa yhteisöllisyyskin. Yhteisöllisyyden tavoin seksuaalisuus voi tuoda elämään niin myönteistä kuin kielteistäkin. Seksuaalisuutta on voitava tutkia tieteellisesti siinä missä muitakin inhimillisen elämän alueita.

Samaan aikaan seksuaalisuus on tutkimuskohteena omanlaisensa. Se kietoutuu suvunjatkumiseen, omalakiin mieltymyksiin ja haluihin, ruumiillisuuteen ja autonomisen hermoston tuottamiin reaktioihin sekä nautinnon ja häpeän kaltaisiin väkeviin tunteisiin. Ennen kaikkea seksuaalisuutta on hahmotettu ”totuutena ihmisestä” (Foucault, 1990/1978; ks. myös Haataja, 2022) eri tavoin kuin vaikkapa ihmisen taipumusta yhteisöllisyyteen. Näin ajateltuna seksuaalisuuden tutkiminen ei ole aivan samanlaista kuin minkä tahansa inhimillisen aihepiirin tutkiminen. (ks. myös Bahner & Lindroth, 2023.)

Seksuaalisuutta koskevan tiedon tuottamista vaikuttavat haastavan yhtäältä seksuaalisuuden kaikenlaisuus, toisaalta sen erityinen yhteiskunnallis-kulttuurinen asema ja kolmanneksi tapa, jolla seksuaalisuus tuppaa kietoutumaan paitsi tutkittavien, myös tutkijan minuuteen. Seksuaalisuuden kaikenlaisuus viittaa ensinnäkin seksuaalisuuden ontologiseen asemaan. Mitä seksuaalisuus on ja mistä lopulta puhumme, kun puhumme seksuaalisuudesta tai seksistä? Missä kulkee esimerkiksi sek-

suaalisen ja sosiaalisen rajapinta (ks. Paasonen et al., 2023b)? Kaikenlaisuus viittaa myös siihen, miten seksuaalisuus ja seksi sisältävät katsantokannasta riippuen niin myönteisiä, neutraaleja kuin kielteisiäkin puolia (Vance, 1984). Jos tutkimuskohteenamme ovat vaikkapa pornon käyttökokemukset, tulemme varmasti löytämään niin koettuja hyötyjä kuin haittojakin, kunhan vain kysymme molemmista (ks. esim. Attwood & Smith, 2024; Attwood et al., 2018; McNair, 2014; Spišák, 2022).

Seksuaalisuudella on myös erityinen yhteiskunnallis-kulttuurinen asema alueena, joka kietoutuu valtaan ja yleisestä yksityiseen ulottuvaan hallintaan (Foucault, 1990/1978). Seksuaalisuutta koskevat ymmärrykset määrittävät sitä, mikä on normaalia, hyväksyttävää ja toivottavaa ja näin myös sitä, miten ihmiset voivat toteuttaa seksuaalisuuttaan ja intiimisuhteitaan. (Foucault, 1990/1978; Rubin, 2006/1984; Yesilova, 2009.) Niin tutkittavat kuin tutkijatkin ovat kulttuurinsa ja kontekstinsa tuotteita seksuaalisuuteen liittyvine kokemuksineen, arvoineen, arvostuksineen ja näkemyksineen. Henkilökohtaisten kokemusten, asenteiden ja näkemysten vaikutus toimintaamme on inhimillistä ja ymmärrettävää, muttei ongelmatonta tutkimusetiikan, tutkimuksen luotettavuuden ja tutkimustulosten sovellettavuuden kannalta. Tutkijan oma suhtautuminen tutkimusaiheeseensa vaikuttaa helposti siihen, millä kullalla hän aiheuttaa lähesty (vrt. Attwood et al., 2021; Fernández-Ruiz et al., 2023).

Seksuaalisuudentutkimukseen liittyvien erityispiirteiden huomioiminen ei merkitse haaveilua tilanteesta, jossa seksuaalisuutta tutkiva saavuttaisi kaikkietävyys- ja irrallisen objektiivisuuden suhteessa tutkimuskohteeseensa. Tutkijan objektiivisuuden, arvoneutraaliuden ja kaikkietävyys- ja irrallisuuden harhat on ansiokkaasti kyseenalaistettu jo vuosikymmeniä sitten (esim. Haraway, 1988; Harding, 1992). Kuten feministiteoreetikko Marianne Liljeström (2004, p. 11) kirjoittaa, tieto ja sen tuotanto juurtuu aina aikaan, paikkaan, tutkijaan, valittuun tietoteoreettiseen näkökulmaan sekä siihen episteemiseen yhteisöön, josta käsin tutkimusta tehdään.

Edellä käsitellyt seksuaalisuuteen ja sen tutkimiseen liittyvät erityiskysymykset korostavat kuitenkin tutkijan episteemistä valtaa seksuaalisuutta koskevien tarinoiden ja totuuksien rakentamisessa. Valinnat liittyen esimerkiksi siihen, mitä kysymme, mihin suuntaamme katseemme, mistä raportoimme tai jätämme raportoimatta, vaikuttavat merkittäväällä tavalla siihen, millaiseksi ymmärrys seksuaalisuudesta rakentuu. Tutkimusta tehdessäni olen pyrkinyt kautta linjan pohtimaan ja työstämään tapoja, joilla voisin huomioida seksuaalisuuden kaikenlaisuutta, kulttuurista erityisasemaa ja suhdetta tutkimuskohteeseeni eettisellä ja inhimillisesti kestäväällä tavalla.

Seksuaalisuuden kaikenlaisuuden huomioimista on omalla kohdallani helpottanut kokemukseni seksologisesta asiakastyöstä, jota olen onneksaasti saanut tehdä hyvin monenlaisten ihmisten ja elämäntilanteiden parissa. Seksuaaliterapeuttisten kohtaamisten karttuessa kuva seksuaalisuudesta ja seksistä piirtyy väistämättä monitahoiseksi, yksiselitteisiä totuuksia pakenevaksi ja ristiriitojakin sisältäväksi.

Työssäni olen kohdannut myös erilaisiin alustoihin, appeihin ja yhteisöpalveluihin liittyviä teemoja niin hyvässä kuin pahassakin. Asiakastyön ohella matkassani on ollut myös toinen onnekkuus: väitöstyöni alkoi tutkimushankkeessa, jossa oli jo läh-
tökohtaisesti kiinnitetty erityistä huomiota digitaalisen seksuaalisuuden kaikenlai-
suuteen. Tämä näkyi konkretian tasolla esimerkiksi siinä, että Rethinking Sexuality
-hankkeessa työstyetty, minunkin käyttämäni haastattelurunko (ks. Liite 1) sisälsi mo-
ninaisia, niin nautintoihin kuin haavoittuvaisuuksiinkin liittyviä kysymyksiä.

Olen yrittänyt olla alusta alkaen avoin myös siitä, että analyseissani olen kiin-
nittänyt tietoisesti huomiota myönteisellä tavalla merkityksellisiin asioihin, mikä ei
tokikaan tarkoita sitä, että kielteiset kokemukset tai ilmiöt puuttuisivat aineistostani,
saati Alastomasta Suomesta. Valinta liittyy pyrkimykseni tiedostaa paitsi verk-
koseksuaalisuuden kaikenlaisuutta, myös sen yhteiskunnallis-kulttuurista asemaa.
Riskien tiedostaminen on ehdottoman arvokasta ja on hyvä, että haitoilta suojautu-
misesta käydään yhteiskunnallista ja tutkimuksellistakin keskustelua. Jos kuitenkin
tutkimuksenteon lähtökohdaksi otetaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeis-
tuksen mukaisesti ”halu lisätä ymmärtämystämme itsestämme ja maailmasta, jossa
elämme” (TENK, 2019, p. 7), on eettisesti perusteltua tarkastella riskien ohella di-
giseksin merkityksellisyyttä ja vetoavuutta. Tämä on linjassa myös kansainvälisten
ihmis- ja seksuaalioikeuksien kanssa (WHO, 2021; WAS, 2014).

Olen luonnollisesti pohtinut paljon myös omaa positiotani suhteessa digitaali-
seen seksuaalisuuteen ja Alastomaan Suomeen. Tämä on merkinnyt omien henkilö-
kohtaisten seksuaalisuuteen ja seksiin liittyvien arvojen, ajatusten ja asenteiden työs-
tämistä. Kliinisen seksologian kentällä vastaavaan työskentelyyn viitataan kirjainly-
henteellä SAR (”*Sexual Attitude Reassessment*”). SAR-työskentelyssä seksologiaa
opiskelevat ja alalla työskentelevät refleктоivat seksuaalisuutta koskevia ajatuksiaan,
tunteitaan, arvojaan ja asenteitaan avautuen uteliaasti sille, mitä heissä tapahtuu sek-
suaalisuuden äärellä. Tavoitteena on valmentaa seksologia kohtaamaan seksuaali-
suuteen liittyviä kysymyksiä ja haasteita ilman, että henkilökohtaiset asenteet ja ar-
vostukset – kulkivat ne mihin suuntaan tahansa – pääsevät vaikuttamaan kielteisellä
tavalla kohtaamistyön laatuun. (Britton & Dunlap, 2017; Sitron & Dyson, 2009; vai-
kuttavuuden kritiikistä ks. Kristina & Lindroth, 2022.)

Pyrin soveltamaan SAR-työskentelyä myös väitöstyössäni sekä ennen tutkimuk-
seen tarttumista että matkan varrella. Halusin tarkastella huolella suhdettani Alasto-
maan Suomeen ja esimerkiksi ennakkokäsityksiä, joita mahdollisesti liittäisin alus-
taan ja sen käyttäjiin. Tein työtä sekä yksilöllisenä itsereflektiona että seksologi- ja
tutkijakollegoideni tuella. Esimerkki kysymyksestä, jota pohdin tarkasti, oli AS-
käyttäjätilin luominen. Minulla ei ennen tutkimustani ollut AS-käyttäjätiliä, enkä
olisi sitä ilman tutkimusta päätenyt luomaan. Tutkimuseettisistä syistä pidin kuiten-
kin olennaisena, että pystyin kuvittelemaan elämänkulkuja ja tilanteita, joiden seu-
rauksena olisin voinut päätyä AS:n käyttäjäksi. Niin asiakas- kuin tutkimustyössäkin

minulle on tärkeää ajatus siitä, että keskustelutilanteen roolit voisivat aivan yhtä hyvin olla myös toisin päin.

Kuten olemme Sanna Spišákin kanssa (Vihlman & Spišák, 2026) kirjoittaneet, suuri osa eettisestä työstöstä ja itsereflektiosta tapahtuu tilanteisesti, tutkimusarjen tiimellyksessä, piiloon jääden. Yllä luetellut esimerkit tarjoavat muutamia ikkunoita tapoihin, joilla olen pyrkinyt vahvistamaan seksuaalisuutta koskevan tiedontuotannon eettistä kestävyyttä. Olennaista on ymmärrys jatkuvan reflektion tarpeesta: siitä, että myös tutkija muuttuu ja kasvaa tutkimusta tehdessään ja toisinaan suuntiin, jotka muuttavat tutkijan asemaa suhteessa tutkimusaiheeseen. Väitöskirjatyöni kuluessa huomasin itsekin liikettä seksuaalisuutta ja sen tutkimista koskevissa ajatuksissani ja arvoissani. Ajatteleva ja kirjoittava minä, joka luonnosteli ensimmäistä väitöskirja-artikkeliaani ei ole yksi yhteen sen minän kanssa, joka nyt viimeistelee tätä yhteenvettoa.

3.2 Tutkimuseettinen paikantuminen

Käsillä oleva tutkimus noudattaa kauttaaltaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan eettisiä periaatteita (TENK, 2019). Tutkimusaiheeni vuoksi väitöstutkimukselleni haettiin eettinen ennakoarviointi Turun yliopiston ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta. Ihmisen seksuaalisuutta tai seksuaalista käyttäytymistä koskevat tiedot kuuluvat EU:n tietosuoja-asetuksessa erityisiin henkilötietoryhmiin (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus [EU] 2016/679), joiden ”käsittely voi aiheuttaa huomattavia riskejä henkilön perusoikeuksille ja -vapauksille” ja joiden käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa käsittely mahdollistuu EU:n tietosuoja-asetuksen tai kansallisen lainsäädännön puitteissa: esimerkiksi silloin, kun tietojen käsittely on tarpeen yleisen edun mukaisessa arkistoinnissa, tieteellisessä tai historiallisessa tutkimuksessa ja kun rekisteröity on antanut tietojen käsittelyyn selkeän ja yksiselitteisen suostumuksensa (Tietosuojavaltuutetun toimisto, n.d.).

Eettisessä ennakoarvioinnissa keskityttiin etenkin tietosuojaan liittyviin kysymyksiin ja pyrittiin käytännössä varmistamaan, että olin tietoinen sensitiivisen datan käyttöehdoista, aineistohallintaan liittyvistä vaatimuksista, tietosuojailmoituksista sekä aineiston jatkokäytön periaatteista. Niin tärkeää kuin tutkittavien tietojen huolellinen suojaaminen onkin, olisi kuitenkin virheellistä ajatella, että eettisen arviointiprosessin läpäisy toimisi takeena tutkimuksen eettisyydestä. Kuten olemme Sanna Spišákin kanssa kirjoittaneet, on tärkeää pohtia, missä määrin ja miltä osin eettinen ennakoarviointi voi taata tiedontuotannon eettisyyttä (Vihlman & Spišák, 2026). Menettelyrutiinit, täytettävät lomakkeistot ja GDPR:n mukaiset tietosuojailmoitukset eivät poista aktiivista, tutkimusprosessin läpileikkaavaa ja tutkimuksen mikroarjesta kumpuavaa eettisen pohdinnan tarvetta (vrt. Rutanen & Vehkalahti, 2019, p. 8;

Spišák et al., 2023). Valtaosa eettisistä ja metodologisista valinnoista ajankohtaistuu ja monimutkaistuu vasta tutkimusta tehtäessä (ks, esim. Kaukko et al., 2019; Spišák et al., 2023).

Tutkimukseni eettinen viitekehys pohjautuu ajatuksille feministisestä hoivan etiikasta (Noddings, 1984, 2002, 2013) ja tähän limittyen etiikan suhteisuudesta ja kontekstuaalisuudesta (De Graeve & De Craene, 2019). Olen lisäksi pyrkinyt rakentamaan tutkimustani siten, että se ei tuottaisi haittaa tutkittaville, vaan jos jotakin, niin hyödyttäisi siihen osallistuvia (franzke, 2020, p. 71). Hoivan etiikkaan ja suhteisuuden ankkuroituminen korostaa ihmissuhteiden, välittämisen ja tilanteisuuden roolia eettisiä päätöksiä tehtäessä. Kanssaihmissuhteiden hyvinvoinnin asettaminen keskiöön edellyttää herkkyyttä ja rohkeutta avautua kokemuksille, jotka voivat poiketa radikaalistikin omasta kokemusmaailmasta (vrt. SAR-työskentely). Pyrkimys mahdollisimman kestävään toimintaan ulottuu paitsi tutkittaviin ja tiedeyhteisöön, myös tutkijaan itseensä sekä laajemmin ympäröivään todellisuuteen.

Ymmärrän hoivan ja suhteisuuden tutkimustyötä läpäisevänä juonteena, jossa tutkimuksen eettinen, epistemologinen ja metodologinen ulottuvuus kietoutuvat toisiinsa erottamattomasti. Abstraktien toimintaperiaatteiden sijaan tutkimusetiikka merkityksellistyy tilanteiseksi, tietoiseksi käytännöksi, josta neuvotellaan niin teoreettisella kuin käytännölliselläkin tasolla, niin henkilökohtaisesti kuin osana tutkimusyhteisöäkin. Tässä mielessä etiikkaa ei sovelleta, vaan se rakentuu tutkimuksen teon arjessa päätös päätökseltä ja valinta valinnalta. (Markham et al., 2018, p. 3.) Tutkimustyössä on tarpeen palata yhä uudestaan kysymykseen siitä, mikä olisi hyvää, inhimillistä ja välittävää suhteessa niihin ihmisiin, joita tutkimusprosessi koskettaa.

Eräissä varhaisimmista tutkimussuunnitelmaversioistani vuodelta 2020 pyrin tiivistämään eettisen positioni käytännölliset ulottuvuudet seuraavasti:

- Sitoutuminen reflektiivisyyteen tutkijan position suhteen etnografista tutkimusta tehdessä
- Halukkuus jäljittää rehellisesti epistemologiset askeleet, kuten teoreettiset, metodologiset ja tulkinnalliset valinnat
- Avoimen vuoropuhelun ylläpitäminen tutkimukseen osallistuvien kanssa koko tutkimusprosessin ajan
- Tutkitun digitaalisen yhteisön hyödyttäminen saattamalla tutkimustulokset laajemman yleisön saataville ja tekemällä tiivistä yhteistyötä seksuaaliterveyden alalla toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa

Kun katson listausta nyt, väitöskirjaa viimeistellessäni, osa listan kohdista on toteutunut sujuvammin, osa taas heikommin. Koen, että olen pystynyt sitoutumaan reflektiivisyyteen osana tutkijanasemaani ja halunnut ulottaa reflektion myös epistemo-

logisiin askeleisiin ja valintoihin – joskin ajattelen, että esimerkiksi omien tulkintojen syntysyiden perinpohjainen jäljittäminen lienee mahdotonta. Olen kuitenkin pyrkinyt olemaan lähtökohtaisesti avoin omista askeleistani ja siitä, että kirjoittamani kertomus on yksi monista mahdollisista.

Kaksi jälkimmäistä ajatusta ovat sen sijaan osoittautuneet hankalammiksi. On totta, että olen pyrkinyt pitämään yllä vuoropuhelua tutkittaviini, mutta en sillä tavalla ja tasolla, jota tutkimussuunnitelmaa kirjoittaessani kuvittelin. Minulla oli alkuun haaveita esimerkiksi workshop-tyyppisestä yhteiskirjoittamisesta tutkittavieni kanssa. Kun kuitenkin jurnaaleissa julkaisemisen todellisuus alkoi hahmottua eri suuntiin vetävine lausuntoineen ja useine muokkauskierroksineen, totesin, etten saa haastateltaviani mukaan eettisesti kestäväällä tavalla resurssieni puitteissa. Vaikka itse pystyn hallitsemaan esimerkiksi tilanteen, jossa arvioitsija on täysin eri mieltä tutkimusaiheeni merkityksellisyydestä tai analyysistani, en halunnut laittaa haastateltaviani tähän asemaan. Minulle tämä oli vain työtä, haastateltavat taas puhuivat elämästään. Toinen hankaluus vuoropuhelun ylläpitoon tuli akateemisen työn haurauden sanelemana. Yhteydenpito haastateltaviini katkesi minun ollessani kokoaikatoissa yliopiston ulkopuolella.

Viimeisin ajatus on osittain toteutunut. Olen väitöstyöni aikana aktiivisesti kouluttanut suomalaisia seksologeja, muita sote- ja järjestöalan ammattilaisia sekä yliopisto-opiskelijoita tutkimusaiheeseen liittyvistä teemoista ja nostanut näissä tilanteissa tietoisesti haastateltavieni ääntä ja asiantuntemusta esiin. Olen myös pyrkinyt julkaisemaan valtaosan teksteistäni suomeksi ja siten, että ne ovat saatavilla ilman maksumuuria. Jään kuitenkin miettimään tavoitetta tutkittavan digitaalisen yhteisön hyödyttämisestä ja ylipäättään feministiseen tutkimukseen sisältyvää ajatusta siitä, että tutkimuksen tulisi olla hyödyllistä tutkittaville (franzke, 2020, p. 71).

Mitä tutkittaville koitua hyötyä lopulta merkitsee ja kuka sen voi määritellä? Saamieni palautteiden pohjalta uskon, että haastattelutilanne oli suhteellisen miellyttävä siihen osallistuville. Riittääkö tämä hyödyksi? Olen pyrkinyt nostamaan esiin haastateltavieni ääniä tutkimusartikkeleissani ja kouluttaessani. Onko tämä hyödyttänyt haastateltaviani? Olen kuitenkin nostanut esiin myös alustan käyttöön liittyviä hankaluuksia, kuten käyttäjien sukupuolijakauman aiheuttamia ilmiöitä tai alustan sisäisiä hierarkioita. Tämä saattaa kenties olla hyödyllistä jollekulle, mutta myös haitallista heille, jotka hyötyvät nykytilanteesta. Kenen hyötyä minun tulisi tavoitella ja minkälaisin perustein?

Tutkimuksen edetessä olen pohtinut paljon myös kysymystä siitä, mitä se, jos tutkimus pyrkii tietoisesti olemaan hyödyllistä tutkittaville, tarkoittaa tutkimuslistien valintojen kannalta. Onko vaarana, että tutkittaviensa hyvinvoinnin edistämiseen sitoutunut tutkija rakentaa – vaikkakin hyvin aikein – hiljaisuuksia? Häipyvätkö ristiriidat ja korostuuko se, mikä on hyvää ja toimivaa? Mitä stigmatisoidumpi yh-

teisö on kyseessä, sitä monimutkaisemmaksi pohdinnat hankalien asioiden esille nostamisesta käyvät. Olenko itse tullut häivyttäneeksi jotakin olennaista suhteessa aineistooni ja tutkimusaiheeseen? Onko AS:n merkityksellisyyteen keskittyminen ollut tiedontuotannon kannalta perustelluin ja eettisesti kestävin ratkaisu? Osin tämän ratkaisemattoman kysymyksen ohjaamana olen tehnyt valinnan arkistoida tutkimusaineistoni myös jatkokäyttöä varten.

3.3 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelmani rakentuu digitaalisen etnografian ja erityisesti sen feminististen sovellusten varaan. Digitaalisessa etnografiassa tutkimusaineisto ei synny luonnostaan, vaan se tuotetaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa tutkittavien ja tutkittavan kontekstin, kuten verkkoyhteisön, kanssa. Ymmärryksen hankkiminen verkkoympäristöistä ja niiden toimintalogiikoista on olennainen osa tutkimusta (ks. myös Light et al., 2016). Digitaalinen etnografia edellyttää tutkijalta läsnäoloa, kontaktien luomista ja suhteiden rakentamista tutkittavaan yhteisöön, mikä merkitsee usein myös itsensä likoon laittamista. Asetelma korostaa tutkijan reflektiokykyä ja herkkyyttä suhteessa omaan positioonsa sekä tutkimuksellisiin valintoihin, kuten siihen, millainen etäisyys tai läheisyys tutkittaviin on tutkimuksen kannalta perusteltua. Digitaalisen etnografian feministiset sovellukset painottavat eettistä vastuuta tutkittavia kohtaan ja mahdollisia seurauksia, joita tutkimus voi tutkittaville aiheuttaa. (Forberg & Schilt, 2023; Markham, 2020; Hänninen & Turtiainen, 2022; ks. myös Markham & Gammelby, 2018; Markham et al., 2018.)

Metodologinen lähestymistapani on sisältänyt (osallistuvaa) havainnointia AS:ssa sekä 31 puolistrukturoitua haastattelua täysi-ikäisten henkilöiden kanssa, joilla on tai on aiemmin ollut tili alustalla. Haastattelut on toteutettu aikavälillä 12/2020–3/2021 Zoom-etäyhteydellä. Yksittäinen haastattelu kesti 45–90 minuuttia ja litteroitua tekstiä kertyi yhteensä noin 300 sivua (standardifontti, riviväli 1). Pääosa aktiivisimmasta havainnoinnista ajoittuu hieman haastatteluita edeltäneeseen aikaan sekä haastatteluiden tekoaikaan. Tänä aikana tein myös havainnointimuistiinpanoja, joita kertyi yhteensä pienen muistivihkon verran. Satunnaisempaa havainnointia olen jatkanut läpi väitöskirjaprosessin ja vierailut säännöllisesti sivustolla etenkin empiirisiä artikkeleita työstäessäni.

Tutkimusasetelmani kytkeytyy erottamattomasti *Rethinking Sexuality: A Geopolitics of Digital Sexual Cultures in Estonia, Sweden and Finland* -hankkeeseen, jonka osana AS-tutkimusaineisto koostettiin ja jossa sitä on väitöstyöni ohella myös analysoitu (Paasonen et al., 2023b; Sundén et al., 2021, 2022, in press; Tiidenberg et al., 2023). Hankkeessa tutkittiin digitaalista seksuaalikulttuuria kolmella paikallisella verkkoalustalla Virossa (Libertine.Center), Ruotsissa (Darkside) ja Suomessa (Alaston Suomi). Alastomuuden (AS), swingauksen (LC) ja kink-yhteisöllisyyden

(DS) ympärille rakentuneita alustoja tarkasteltiin kolmesta toisiaan täydentävästä näkökulmasta: yhtäältä välittäjinä, jotka muokkaavat ja rajaavat seksuaalikkulttuureja ja näiden julkista näkyvyyttä, toisaalta tiloina, joissa neuvotellaan seksuaalisuuden normeista ja hierarkioista ja kolmanneksi paikkoina, joissa tuotetaan ja neuvotellaan kansallista itseymmärrystä suhteessa seksuaalisuuteen.

Käytännössä tämä merkitsi sitä, että paitsi väitöskirjani aihe, myös valtaosa tutkimusprosessin alkupään valinnoista ja näkökulmista oli mukaan tullessani jo perusteellisesti koeteltu pitkän linjan feminististen seksuaalisuudentutkijoiden Susanna Paasosen, Jenny Sundénin ja Katrin Tiidenbergin toimesta. Alkuperäishankkeen idean mukaisesti tulisin havainnoimaan AS-sivustoa, haastattelemaan Alaston Suomi -alustan kehittäjiä/ylläpitoa sekä alustaa käyttäviä henkilöitä. Puolistrukturoidun haastattelun perusrunko oli niin ikään luotu ennen mukaantuloani. En nähnyt rungossa muutostarpeita, joten käytännössä vain muokkasin sen omaan suuhuni sopivaksi ja lisäsin loppuun kysymyksen siitä, mitä minun olisi haastattelijana kannattanut kysyä. Lopullinen runko, jota hyödynsin käyttäjähaastatteluiden tukena, löytyy liitteestä 1.

3.4 Aineiston koostaminen

3.4.1 Läpikäynti ja lurkkiva havainnointi

Läpikäynti (*”walkthrough”*, Light et al., 2016) on laadullinen tutkimusmenetelmä, joka on kehitetty digitaalisten sovellusten kulttuuristen ja sosiaalisten merkitysten tarkasteluun. Sen lähtökohtana on, että sovellukset eivät ole neutraaleja teknisiä välineitä, vaan ne välittävät ja rakentavat arvoja, normeja ja käyttäjäodotuksia. Menetelmä perustuu tutkijan systemaattiseen toimintaan sovelluksen käyttöliittymässä. Tukija siis testaa omakohtaisesti alustaa/sovellusta ja sen toiminnallisuuksia käyttäjän näkökulmasta.

Läpikäynti auttaa havainnoimaan, miten sovellukset yhtäältä rajaavat ja toisaalta mahdollistavat käyttäjien toimijuutta ja paikantumisia. Rekisteröitymisprosessin, profiilin luonnin ja käyttöpolun analysointi auttaa tunnistamaan, millaisia oletuksia käyttäjistä sovellus rakentaa ja millaisia sosiaalisia suhteita ja normeja se normalisoi. Menetelmä korostaa näin sovellusten aktiivista roolia sosiaalisen vuorovaikutuksen muovaajina ja tarjoaa työkalun niiden kulttuurisen ja poliittisen ulottuvuuden systemaattiseen tutkimiseen. (Light et al., 2016.)

Toteutin Läpikäynnin AS-alustalla sekä kirjautumattomana että kirjautuneena käyttäjänä. Menetelmä tarjosi kokemuksellisen kosketuspinnan alustalle asettumiseen kaikkine eri vaiheineen ja auttoi havaitsemaan, miten rekisteröityneen ja rekisteröitymättömän käyttäjän kokemukset erosivat toisistaan. Läpikäynti avasi myös näkymän siihen, miten alustalla kommunikoidaan.

Haastatteluita tehdessäni koin luovuttamattoman tärkeäksi sen, että olin tutustunut ennalta AS:n arkkitehtuuriin ja toimintakulttuuriin. Ilman tätä moni asia, joihin käyttäjät haastatteluissaan viittasivat, olisi mennyt minulta ohi johtaan jopa väärinymmärryksiin ja -tulkintoihin. Olennaista oli myös se, etten ollut perehtynyt sivustoon ainoastaan rekisteröitymättömänä käyttäjänä, sillä vasta rekisteröityminen avasi yhteisöpalvelun vuorovaikutuksellisuuden, jonka tarkastelu oli tutkimukseni keskiössä sekä yleisellä tasolla että käyttäjien sukupuolijakaumaan tarkentaen.

Sivustolle rekisteröitymiseen ja siellä toimimiseen liittyi kuitenkin myös tutkimuseettistä hankausta. Alkuperäiseen tutkimusasetelmaan kuuluva AS-alustan ylläpidon tavoittaminen haastattelua varten ei yrityksistämme huolimatta onnistunut. Tämä merkitsi sekä yhden olennaisen aineisto-osan uupumista että pohdintaa sen suhteen, miten havainnointia alustalla voitaisiin toteuttaa. Lähdimme siitä, että mikäli tekisimme alustalle julkisen tutkijaprofilin, tämä toteutettaisiin avoimessa keskusteluyhteydessä AS:n ylläpidon kanssa. Ylläpito ei kuitenkaan vastannut yhteydenottoihimme, joten mahdollisuutta asiasta sopimiseen ei ollut. Koin tästä huolimatta profiilin luomisen todella tärkeäksi alustan toimintalogiikan ymmärtämisen kannalta, joten päädyin luomaan profiilin naiskäyttäjänä omaa kuvaani hyödyntäen. Kuvani, kuten muukin toimintani sivustolla, noudatti kaikilta osin AS:n käyttöehtoja. Profiilini ei sisältänyt tunniste- tai kontaktitietoja, mikä on sivustolle muutoinkin tyypillistä.

Vaikka profiilini noudattikin alustan käyttöehtoja, oli se erikoinen sekoitus tutkija- ja siviiliminääni: seikkailin sivustolla omalla autenttisella kuvallani, mutta en kuitenkaan yhtenä AS-käyttäjistä, vaan AS-käyttäjää esittäen – ja kuitenkin sivuston toiminnallisuuksiin ja toimintalogiikoihin ankkuroituen. Tätä toimintaani alustalla kutsun lurkkivaksi havainnoinniksi (ks. Forberg & Schilt, 2023, pp. 9–11). Englannin kielen verbi ”*lurk*” viittaa piileskelemiseen, osin myös vaanimiseen ja toisaalta internetkulttuureissa osallistumattomaan havainnointiin, ”taustalla roikkumiseen” eli sisältöjen selaamiseen ilman, että itse aktiivisesti osallistuu viestintään.

Koska lurkkiva havainnointini tapahtui pseudonymisoidusta profiilista käsin, tein jo alkuvaiheessa linjauksen, että en kommunikoi profiilini kautta muiden käyttäjien kanssa. Linjaus vaikutti alkuun eettisesti kestävältä, mutta kestävyys kyseenalaistui varsin pian. Joka kerta kun kirjauduin sivustolle, profiilini sai näkyvyyttä sivustolle viimeksi kirjautuneiden joukossa. Tämä merkiksi uusia vierailuja profiilissani ja – naisprofiilistani johtuen – uusia kommentteja. Olin siis tilanteessa, jossa sain jatkuvasti kommentteja, joihin en vastannut. Haastatteluista tiesin, että nimenomaan se, että naiskäyttäjät eivät vastanneet mieskäyttäjien kommentteihin, aiheutti mieskäyttäjille toistuvia ohitetuksi ja hylätyksi tulemisen kokemuksia (ks. Vihlman, 2023).

Vaikka saamani kommentit sisälsivät ihastelua ja kehuja, oli moni kommentti sellainen, jota en olisi vapaaehtoisesti vastaanottanut. Kommenteissa kuvailtiin hy-

vin graafisesti erilaisia seksuaalisia tekoja, joita minulle haluttaisiin tehdä. Kokemuksellisesti kommentit rinnastuivat ei-toivotun dick picin vastaanottamiseen (dick piceistä ks. Paasonen et al., 2019b). Päätin tässä kohtaa suojata sekä minua heruttelevia miehiä että itseäni ja kirjautua sivustolle vain siinä määrin kuin tämä olisi ehdottoman välttämätöntä riittävän ymmärryksen saamiseksi sivuston toiminnasta.

Kokemus mieskäyttäjiltä saamistani kommentteista oli epämukava, mutta samalla varsin hyödyllinen sivuston sukupuolittuneen dynamiikan hahmottamiseksi. Oman kokemukseni myötä ymmärsin naiskäyttäjien puhetta ja huolenaiheita aiempaa paremmin. Mieskäyttäjien viestien vastaanottaminen vaikutti myös siihen, miksi päädyin kirjoittamaan artikkelin nimenomaan naiskäyttäjien nautinnosta (Vihlman, 2023) ja pohtimaan alustan sukupuoliasetelmaa myötätuntoisen kriittisesti (De Coning, 2023). On toki perusteltua kysyä, miten oma ankkuroitumiseni nimenomaan naiskäyttäjän kokemusmaailmaan vaikutti siihen, miten pystyin kuulemaan mieskäyttäjien kokemuksia. Mikäli aikaa ja resursseja olisi ollut enemmän, olisivat mieskäyttäjien kokemukset ehdottomasti ansainneet oman, niihin keskittyvän artikkelinsa.

3.4.2 Haastattelut

Koska minulla ei ollut Alaston Suomi -alustalla julkista tutkimusprofiilia, enkä kokenut eettisesti kestäväksi tavoitella ihmisiä anonyymien käyttäjäprofiilini kautta, en voinut hyödyntää sivustoa mahdollisten haastateltavien tavoittamiseksi. Pyrin levittämään haastattelukutsua muilla suomalaisilla internetalustoilla, joilla seksuaalisuus on yksi keskustelunaiheista (esim. Suomi24). Alun pitkältä tuntuneen hiljaisuuden jälkeen haastattelukutsuni lähti leviämään sen löytäneiden ihmisten avustuksella. Kutsua jaettiin seksuaalisuuteen liittyvissä suljetuissa keskusteluryhmissä Facebookissa ja se sai merkittävää näkyvyyttä Instagramissa erään suuren yleisön omaavan somevaikuttajan toimesta.

Lopulta haastattelukutsua jaettiin myös Alaston Suomi -alustalla ja haastatteluun osallistuneet suosittelivat haastateltavaksi tuloa AS-tutuilleen ja kontakteilleen. Valtaosa haastateltavistani olisi jäänyt tavoittamatta ilman kutsua levittäneiden ihmisten aktiivista työtä tutkimukseni hyväksi. Tapa, jolla kutsu lähti leviämään, vaikutti luonnollisesti myös siihen, millaiseksi haastateltavien joukko muodostui. Lumipalloilun kautta syntyneessä ryhmässä on väistämättä enemmän näkemysten yhtenevyyttä kuin ryhmässä, johon olisi valikoitunut satunnaisia AS:n käyttäjiä. Suuresta AS:n käyttäjäjoukosta minulle puhuivat he, joille osallistuminen tutkimukseen oli tavalla tai toisella mielekästä, joille alusta oli tavalla tai toisella olennainen ja jotka halusivat lahjoittaa aikaansa ja asiantuntijuuttaan käyttööni. Osa tutkittavista kertoi osallistuvansa nimenomaan siksi, että toivoivat tutkimuksen vaikuttavan myönteisesti.

sesti Alastoman Suomen kehittämiseen, mikä kertoo sekä alustan merkityksellisyydestä että sillä koetuista hankauksista.

Haastattelusta kiinnostuneet ottivat minuun yhteyttä sähköpostitse, jonka jälkeen lähetin kullekin heistä perustiedot haastattelun toteutuksesta sekä haastattelussa käsiteltävistä teemoista. Viesti sisälsi myös tutkimuksen tietosuojailmoituksen ja kehotuksen tutustua siihen ennen haastattelua sekä aikatauluehdotuksen haastattelulle. Haastattelut toteutettiin ja nauhoitettiin Zoom-etäyhteydellä. Koska haastatteluissa käsitelty tieto lukeutuu GDPR:n mukaisesti erityisiin henkilötietoryhmiin, haastatteluiden tekemistä ja tallentamista varten kehitettiin erityinen pseudonymisointimenetely, jonka laatimiseen sain tukea Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston (FSD) asiantuntijalta. Tämä mahdollisti tutkimukseen osallistumisen ja tutkittavien suostumuksen tallentamisen osana haastattelua ilman henkilötietoja.

Tutkimukseen osallistuneet 31 henkilöä olivat syntyneet 1960–1990-luvuilla ja edustivat erilaisia sukupuolia, seksuaalisia mieltymyksiä, parisuhdejärjestelyjä ja elämäntyyplejä. 15 haastateltavaa toimi alustalla mieskäyttäjänä ja 16 haastateltavaa naiskäyttäjänä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita suoraviivaista sukupuoli-identifikaatiota. Vaikka suurin osa osallistujista määritteli sukupuolensa ”mieheksi” tai ”naiseksi”, joukossa oli myös vastauksia kuten ”feminiininen mies”, ”transmies”, ”jossain naisen ja muun välillä” sekä ”yleensä mies” (sivuston sukupuolipolitiikasta ks. Vihlman, 2022, 2023). Seitsemän osallistujaa identifioitui heteroksi ja kahdeksan bi- tai pansukupuoliseksi. Jäljelle jäävät 16 osallistujaa eivät solahtaneet yksiselitteisesti sukupuoliperustaisiin seksuaalisen suuntautumisen luokitteluihin (esim. ”kinky”). Moni kuvasi itseään tavalla, joka sisälsi jonkinlaista seksuaali-identiteettien kyseenalaistamista ja rajojen tutkimista (esim. ”ei-heteroseksuaali”, ”bi-curious”, ”homomies, ei suoraviivaista” tai ”hetero kysymysmerkillä”).

Haastateltavat asuivat eri puolilla Suomea niin pienillä paikkakunnilla kuin suuremmissa kaupungeissakin. He käyttivät tai olivat käyttäneet alustaa eri tavoin, eri pituisia ajanjaksoja ja erilaisista motiiveista käsin. Valtaosa haastatelluista käyttäjistä toimi AS:ssa tunnistetietojaan ainakin julkisissa kuvissa häivyttäen. Demografisesti monimuotoisia osallistujia yhdisti ennen kaikkea näkemys siitä, että seksuaalisuus on merkittävä osa ihmiselämää – käsitys, jonka jakavat myös ihmisoikeusjärjestöt, kuten Maailman terveysjärjestö (WHO) ja Maailman seksuaaliterveysjärjestö (WAS).

Nauhoitetut haastattelut olivat keskimäärin noin tunnin mittaisia (45–90 min). Tämän lisäksi jutustelin haastateltavien kanssa vapaamuotoisesti ennen ja jälkeen haastattelun. Ennen haastattelua halusin auttaa haastateltavaa virittäytymään. Pyrin turvallisamaan haastattelutilannetta kertaamalla pelisääntöjä ja korostamalla esimerkiksi sitä, että haastateltava saa koko haastattelun ajan määritellä omat rajansa, olla vastaamatta kysymyksiini ja keskeyttää haastattelun missä kohtaa tahansa, jos siltä tuntuu. Yksikään haastateltavista ei päätenyt keskeyttämään haastattelua. Haas-

tatteluiden tunnelma oli sekä oman että haastateltavilta saamieni palautteiden perusteella hyvä ja – kunhan alkuun päästiin – rento ja välitön.

Koin, että luottamus minun ja haastateltavien välille rakentui luontevasti, mihin osaltaan saattoi vaikuttaa se, että haastateltavat tiesivät minun työskentelevän myös seksuaaliterapeuttina. En pidä edellä mainittua tiedontuotannon kannalta ongelmattomana, sillä tutkimushaastattelun ja terapeutin keskustelun luottamuksellisuuden ehdot poikkeavat merkittävästi toisistaan. Mikäli haastateltava näki minut ennen kaikkea seksuaaliterapia-alan ammattilaisena, saattoi hän avata haastattelussa asioita, jotka asemoituvat vahvemmin terapeutin kuin tutkimukselliseen keskusteluun. Pysin parhaani mukaan kontekstualisoimaan tutkimushaastattelutilannetta nimenomaan tutkimukselliseksi keskusteluksi käymällä seikkaperäisesti läpi rooliani tutkijana ja esimerkiksi salassapitoa, pseudonymisointia sekä aineiston koostamista ja jatkokäyttöä.

Haastattelun päätyttyä kerroin tutkimuksen etenemisestä ja muistutin, että minuun saa olla yhteydessä, jos mitä tahansa herää. Halusin antaa tilaa myös ajatusten ja tunteiden reflektoinnille juuri tehtyä haastattelua koskien. Moni haastateltava kertoi, että haastattelukysymysten pohtiminen ja samalla oman AS-suhteen työstäminen oli ollut mielekäs ja myönteinen kokemus. Haastateltavat kertoivat niin ikään pitävänsä tutkimusta tärkeänä ja toivottelivat tsemppiä väitöstyöhön. Ennen Zoom-istunnon päättämistä kutsuin haastateltavia orientoitumaan takaisin omaan arkeensa jutustelemalla siitä, mitä heillä olisi luvassa haastattelun jälkeen.

Vaikka osassa haastatteluita käsiteltiin hyvinkin syvällisiä ja arkojakin teemoja, kuten omien rajojen rikkoutumista, häpeää tai yksin jäämisen kipua, yksikään haastateltava ei kontaktoinut minua jatko- tai purkukeskustelua toivoen (ks. myös Alexander et al., 2018). Sen sijaan muutama haastateltava laitteli minulle haastattelun jälkeen säännöllisen epäsäännöllisesti AS-kuulumisia ja omia ajatuksiaan. Tämä jatkokirjeenvaihto oli merkityksellistä tutkimuksen kannalta ja olen kiitollinen saamistani viesteistä.

Haastattelunauhoitteet litteroitiin tutkimushaastatteluiden purkuun erikoistuneessa yrityksessä. Kävin ensin itse läpi jokaisen litteraation tarkistaakseni, oliko tekstissä tunnistamista mahdollistavia elementtejä. Merkitsin nämä kohdat litteraatioihin, jonka jälkeen lähetin ne ja muutosehdotukseni haastateltaville nähtäväksi ja kommentoitavaksi. Tässä vaiheessa haastateltavilla oli mahdollisuus poistaa litteraatiosta osia, jos he näin halusivat sekä lisätä asioita, joita heidän mielestään siitä puuttui. Valtaosa haastatelluista (26) halusi tarkistaa litteraation, mikä kertoo osaltaan haastateltavien sitoutuneisuudesta tutkimukseen. Muutama henkilö teki tekstiin pienen tarkennuksen tai lisäyksen. Kukaan ei ehdottanut poistoja. Kolme haastateltavaa ilmoitti, etteivät koe tarvetta haastattelulitteraation tarkistamiseen. Kahta haastateltavaa en enää tavoittanut haastattelun tarkistusta varten. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki antoivat luvan pseudonymisoidun haastattelulitteraation tallentamiseksi Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon (FSD).

Sekä haastatteluiden että litteraatioiden tarkistamisen yhteydessä kerroin haastateltaville akateemisista julkaisuprosesseista ja niiden kestosta ja annoin ohjeet siihen, mistä tutkimustuloksia voi jatkossa löytää. Tarjosin halukkaille mahdollisuutta saada jatkossa tietoa tutkimuksesta myös muutamia kertoja vuodessa lähettämäni AS-uutiskirjeen muodossa. Kaikkiaan 16 osallistujaa ilmaisi kiinnostuksensa uutiskirjeeseen. Vaikka rakensin tuolloin jatkoyhteydenpitoa hyvin aikein, en osannut ottaa tarpeeksi huomioon akateemiseen työhön sisäänrakennettua haurautta. Rahoitukseni päättyessä kesken väitöstyön ja minun suunnatessani muihin töihin tuli aktiiviseen tutkimuksentekoon, samoin kuin yhteydenpitoonkin, pitkä tauko. Mikäli tekisin tutkimukseni uudestaan, olisi jatkoyhteydenpito tutkittaviin asia, jonka pohtisin toisella tavalla jo alusta alkaen.

3.5 Virtaava lukeminen

Internettutkija Anette Markhamia ja Ane Kathrine Gammelbyä (2018) mukaillen kutsun aineiston analyysitapaani virtaavaksi lukemiseksi. Markhamille ja Gammelbylle virran käsitteeseen ankkuroituva analyysilogiikka (*“flow logic”*) toimii sekä epistemologisena perustana että konkreettisenä metodologiana digitaalisen kulttuurin tutkimuksessa. Lähtökohtana on tutkijan aktiivinen panos ja valta yhtäältä aineiston koostamisessa – aineistoa ei kerätä, vaan koostetaan – ja toisaalta sen analysoinnissa. Tutkija ei vain löydä aineistostaan merkityksiä, vaan luo niitä lukemattomien tutkimuksellisten ja tulkinnallisten valintojen seurauksena (ks. myös Haraway, 1988). Aineiston koostamisen, analysoinnin ja tulkinnan erottelu on ylipäätään harhaanjohtavaa: ne tapahtuvat samanaikaisesti ja toisiinsa kietoutuen.

Edellä sanottu korostuu alati muuttuvissa digitaalisissa ympäristöissä, kuten yhteisöpalveluissa, joissa suuri joukko ihmisiä osallistuu tutkittavan kontekstin muokkaukseen reaaliajassa. Digikonteksteissa koostettu tutkimusaineisto on korostetusti vain osittainen esitys moniin eri suuntiin virtaavasta todellisuudesta. Alastoman Suomen datavirrassa lisätään ja poistetaan kuvia, videoita, käyttäjiä ja kommentteja, joku ilmiannetaan, toinen bännätään, kolmas poistaa tunnuksensa vain kirjautuakseen kohta jälleen uudella nimimerkillä. Kirjautumissivun 16 satunnaista käyttäjäkuvaa vaihtuvat jokaisella sivulatauksella ja vaikka olen nähnyt Alastomassa Suomessa tuhansia ja taas tuhansia kuvia, minulla on silti aina enemmän näkemättä kuin nähtynä. Haastateltavani edustavat hyvin pientä ja valikoitunutta otantaa sivun kaikista käyttäjistä. Myös heistä jokaiselle Alaston Suomi on omanlaisensa, haastattelumme alkuhetkellä todennäköisesti erilainen kuin haastattelua päätellessämme. Virtaavan lukemisen tavoitteena ei ole pysäytetyn maailman kuvaus, vaan sen ymmärtäminen ja hyväksyminen, että merkitykset syntyvät ja muuntuvat jatkuvassa liikkeessä, joihin tutkija on väistämättä osallinen, ei vain ulkopuolinen tarkkailija. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 452–453.)

Analyysimenetelmät eivät ole neutraaleja työkaluja, vaan niiden kautta tutkija ohjaa huomionsa tiettyihin ilmiöihin samalla kun toiset jäävät huomiotta. Virtaava lukutapa ei edes pyri kattavuuteen, vaan on lähtökohtaisesti analyttisesti valikoivaa. Tutkijan valinnat ja se, mitä hän päättää seurata ja minkä taas jättää sivuun määrittävät tutkimuksen suunnan. Lähestymistavan keskeinen haaste liittyykin tutkijan reflektiivisyyteen: tutkijan on tunnistettava oma roolinsa merkitysten rakentajana. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 453–454.) Aineiston synnyn ja analyysin taustalla on lukematon määrä valintoja – tienhaaroja, joista olisi aivan yhtä mahdollista lähteä yhteen kuin toiseenkin suuntaan. Kun havainnoin, missä ja mitä havainnoin? Keitä lähdän tavoittelemaan haastattelua varten ja millaisin keinoin? Mitä kysyn, mitä taas jätän kysymättä. Mistä kysyn lisää? Mihin katseeni kiinnittyy ja toisaalta jää kiinnittymättä aineistoa lukiessani? Mitä nostan tarkempaan tarkasteluun, mistä kirjoitan artikkeliini, minkä taas ohitan vähemmän relevanttina?

Virtaava orientaatio edellyttää siis avoimuutta, reflektiivisyyttä ja joustavuutta. Se haastaa perinteiset käsitykset aineistosta, menetelmistä ja tutkimuksen kautta saavutettavasta lopullisesta totuudesta. Tutkimus näyttäytyy prosessina, jossa tutkijan valinnat, liikkeet ja paikantumiset ja sitoutumiset tiettyihin näkökulmiin ja tulkintoihin tuottavat itsessään merkityksiä. Näin ajateltuna tutkimus asettuu viitekehykseen, jossa löydetty on yksi mahdollinen tulkinta muiden joukossa. Tämä ei kuitenkaan vähennä tutkimuksen arvoa, vaan tekee näkyväksi sen, että analyysi ja tulokset rakentuvat suhteessa tutkijan kysymyksiin, valintoihin ja metodologiseen reflektioon.

Virtaavan lukemisen käytännöllisiä periaatteita Markham ja Gammelby (2018) kuvaavat alle listattujen kuuden kohdan kautta. Listauksen yhteydessä pohdin jokaista kohtaa myös suhteessa omaan työhöni.

1. *Muotoile alustava tutkimuskysymys*. Tutkimuskysymys toimii ajattelun työkaluna, ei lopullisena suunnitelmana. Tutkimuskysymyksen tulee herättää uteliaisuutta ja se voi olla keskeneräinen tai epätäydellinen. Kysymys voi olla myös provosoiva, kunhan se resonoi tutkijan tutkimusintressin kanssa. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 457–458.) Koska astuin väitöstutkimuksessani osaksi Rethinking Sexuality -tutkimushanketta, ohjasi hankesuunnitelma ja valmiiksi työstetty haastattelurunko vahvasti sitä, mitä, miten ja keneltä kysyin. Hankkeen tutkimuskysymykset vastasivat kuitenkin edellä kiteytettyjä Markhamin ja Gammelbyn ajatuksia. Haastattelukysymysten utelias avoimuus antoi tilaa elävälle vuorovaikutukselle ja lisäkysymyksille sekä tutkimuskysymysten tarkentumiselle oman väitöstyöni kuluessa.

2. *Mene virran mukana*. Tutkijan on uskallettava liikkua rohkeasti ja joustavasti monimutkaisissa verkostoissa vihjeitä ja aavistuksia seuraten. Liiallinen ennakointi voi estää sattumanvaraisia oivalluksia, jotka voivat olla tutkimuksen rikkain anti. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 458–459.) Koin, että pystyin soveltamaan virran mukana menemistä osittain. Vaikka halusin pitäytyä systemaattisessa analyysin toteuttamisen tavassa (josta lisää alla), pyrin antamaan tilaa erilaisille näkökulmille ja

analyttisille poluille. Luonnostelin esimerkiksi useita artikkeliaihiota, joista läheskään kaikki eivät lopulta toteutuneet. Tämä vahvisti kokemusta näkökulmani osittaisuudesta – olisin voinut lähteä niin moneen suuntaan ja valmiissa työssä on niin paljon, mikä jää sanomatta. Hankaluutta virtaan heittäytymiselle toi sen lähtökohtainen hitaus, joka on vaikeasti sovittavissa tavoiteaikatauluihin ja tulostavoitteisiin.

3. *Hyväksy ajatus subjektiivisesta valikoivuudesta.* Aineiston lukeminen virta-orientoituneesti on affektiivinen ja analyttisesti selektiivinen prosessi, jossa tutkijan lähtökohdat ja intuitiot ohjaavat valintoja. Keskeistä on kuitenkin systemaattinen, tarkka ja yksityisestä havainnosta kohti yleistä suuntaava työskentely, jossa ideoita jatkuvasti haastetaan, koetellaan ja tarkennetaan. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 459–460.) Feministiseen epistemologiaan sitoutuminen, tutkijan valtaposition tunnistaminen ja tehtyjen valintojen kriittinen reflektio on ollut keskeinen pyrkimykseni läpi tutkimusprosessin. Vaikka selektiivisen ja systemaattisen analyysitavan keskinäistasapainon etsiminen on haastavaa, näen väsymättömän pyrkimyksen siihen edellytyksenä eettisesti kestäväälle tutkimukselle.

Kuten olen yllä kirjoittanut, analyysini painopiste on ollut tietoisesti AS:n käytön arvossa ja merkityksellisyydessä (vrt. Lehto, 2021, pp. 44–47). En ole pyrkinyt luomaan edustavaa kuvaa alustasta, vaan kiinnittänyt huomiota ääniin ja näkökulmiin, jotka eivät usein nouse valtavirtaan verkkoseksuaalisuudesta keskusteltaessa. Myönteiseen keskittyminen ei tarkoita, että väheksyisin haastatteluissa esiin tulleita sivustoon liittyviä hankaluuksia. Trollauksen, ghostauksen, rajojen ylittämisen, cis/sek-sismin, misogynian, transfobian, homofobian, rasismien, ulossulkemisen ja jopa (seksuaalisen) väkivallan kaltaiset ilmiöt ovat läsnä AS:ssa, kuten internetalustoille tyy-pillistä on (ks. esim. Gillespie, 2018, pp. 56–59; ks. myös Vihlman 2022, 2023). Valinta puhua jostakin on samalla kuitenkin valinta olla puhumatta jostakin muusta.

4. *Syvenny ja sitoudu, mieluiten pidemmällä aikavälillä.* Immersio, aineistoon uppoutuminen, on virtaavan lukutavan keskeinen piirre. Kokonaiskuvan sijaan tavoitteena on tunnistaa toistuvia kuvioita ja näiden vaihtelua, mikä edellyttää usein pidemmän aikavälin sitoutumista. (Markham & Gammelby, 2018, p. 460.) Pysin noudattamaan aineistoon ja AS-alustaan uppoutumisen periaatteita etenkin tutkimukseni alkupuolella ja sittemmin aina jokaisen aineistoon pohjaavan artikkelin työstövaiheessa.

Ajan riittävyys nousee olennaiseksi taustatekijäksi myös aineistoon syventymisen ja sitoutumisen kohdalla. Aina ole helppoa havaita saturaatiopistettä, jonka jälkeen työstössä olisi hyvä siirtyä eteenpäin ja päästää irti. Analyysia tehdessäni koin, että rikkaaseen aineistoon uppoutumista olisi mahdollista toteuttaa miten pitkään tahansa, aineisto kun tarjosi aina uusia näkökulmia. Tekstejä teki mieli muokata ja tarkentaa vielä vähän ja jokainen käsikirjoitusversio tuntui vanhentuvan jo sitä kirjoittaessa. Vaikka tutkimuksellinen tarkkuus on hyvästä, voi toive syventymisestä osaltaan tuottaa valheellista ajatusta siitä, että aineiston voisi analysoida valmiiksi.

5. *Ulkoista havaintosi ja kokemuksesi karttoihin.* Karttoitus (”mapping”) ei ole vain sijaintitietojen pelkistämistä, vaan ilmiöiden keskinäisten syy-yhteyksien systemaattista kartaamista. Se auttaa jäsentämään monimutkaista ja elävää aineistovirtaa ja tekee osaltaan näkyväksi myös tutkijan liikkeitä ja tutkimusprosessin kulkua: sitä, mihin huomio kiinnittyy ja toisaalta jää kiinnittymättä, tai mikä mahtuu julkaisuun ja mikä taas jää sen ulkopuolelle. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 460–470.)

Tutkimustyöni arjessa kartoittaminen on ollut tutkimusaineiston, tutkimuskontekstin, tutkimuskirjallisuuden ja tutkijan välistä vuoropuhelua. Olen lukenut ja uudelleenlukenut litteraatioita ja havainnoinut AS-alustaa ja sen toiminnallisuuksia. Olen koodannut litteraatioita käsin temaattisiksi kokonaisuuksiksi ja laatinut alustavia käsitekarttoja temaattisten kokonaisuuksien pohjalta. Olen tarkastellut käsitekarttoja, litteraatioita sekä aiheeseen liittyvää tutkimuskirjallisuutta rinnakkain ja lomittain, kunnes analyysi on alkanut jäsentyä vaihe vaiheelta kokonaisuudeksi. Viimeisessä, kirjoittamista edeltävässä vaiheessa olen hahmotellut lattialle muistilapuista koostuvia miellekarttoja, joiden osia olen siirrellyt ja vaihdellut, kunnes käsi-
kirjoituksen runko on alkanut hahmottua.

6. *Toista.* Aineiston koostaminen ja analysointi ovat toisiinsa kietoutuneita prosesseja. Karttoitusta tulisi tehdä toistuvasti, jotta analyysia on mahdollista tarkentaa vähitellen. Tällöin aineiston lukeminen muodostaa kestävämpiä, joskin edelleen osittaisia näkökulmia tutkittavaan ilmiöön. (Markham & Gammelby, 2018, pp. 461–462.) Vaikka aineistoni kartoittamisen vaiheet on yllä kuvattu ikään kuin kronologisesti, on tarpeen korostaa, että työstö on ollut spiraalimaista lineaarisen sijaan. Virtaava analyysi on kehämäistä liikettä, jossa toistuvasti palataan takaisin litteraatioihin ja havainnointiaineistoon. Kartat ja niiden pohjalta syntyvät tekstit elävät tarkistusten, tarkennusten ja uusien havaintojen pohjalta. Toiset kartoista ovat jääneet sikseen, kun taas toiset ovat pikkuhiljaa kiteytyneet artikkeliluonnoksiksi ja -käsikirjoituksiksi. Toistossa minua on tukenut myös se, etten ole ollut ainoa AS-aineistoa lukenut tutkija, vaan pystynyt peilaamaan analyysejani Rethinking Sexuality -hankkeessa yhteisesti tuotettuihin luentoihin.

4 Empiiristen artikkeleiden tulokset: kolme osittaista perspektiiviä

4.1 Artikkelit I: Alaston Suomi seksuaalioikeudellisesta näkökulmasta

Ensimmäisessä empiirisessä artikkelissani ”*Having a Right to Exist: Looking at Online Sexuality from the Perspective of Sexual Rights.*” (Vihlman, 2025) analysoin Alastoman Suomen koettua merkityksellisyyttä käyttäjilleen (n=31). Lähdin rakentamaan analyysiani kysyen, millainen merkitys Alastomalla Suomella on käyttäjiensä seksuaalisuudelle ja sosiaalisuudelle. Aineistoon syventyessäni ja sitä kartoittaessani (ks. Markham & Gammelby, 2018) havaitsin kerta toisensa jälkeen, että neuvottelut seksuaalisesta ja sosiaalisesta nivoutuvat kiinteästi kansainvälisiin seksuaalioikeuksiin ja ennen kaikkea AS-käyttäjien pyrkimyksiin toteuttaa seksuaalioikeuksiaan. Seksuaalioikeuksiin ankkuroituva näkökulma nousi näin väitöskirjan eettis-teoreettisesta tausta-ajattelusta analyysin ja koko artikkelin keskiöön. Analyysin virrasta erotin kolme seksuaalioikeudellista juonetta, jotka korostuivat ja kaavoituivat AS-käyttäjien puheessa alustan merkityksellisyyttä koskien. Haastateltavat korostivat ensinnäkin oikeutta tulla nähdyksi seksuaalisena olentona, toiseksi oikeutta nähdä ja oppia alustalla näkemästään ja kolmanneksi oikeutta kuulua jokseenkin keho- ja seksiposiitiviseen alustayhteisöön.

WAS:n seksuaalioikeuksien julistuksen mukaan yksilöillä ja yhteisöillä tulee olla oikeus ilmaista seksuaalisuuttaan, sukupuoltaan ja suhteitaan ilman pelkoa syrjinnästä (WAS, 2014, oikeudet 1, 2, 3, 13). Haastateltavien puheessa oikeus tulla nähdyksi voitiin ymmärtää kahdella toisiinsa liittyvällä tavalla. Kirjaimellisesti ymmärrettynä kyse oli siitä, että AS mahdollisti alastonkuvien ja eroottisen materiaalin julkaisemisen tavalla, joka ei keskimäärin yhteisöpalveluissa ollut mahdollista (ks. Gillespie, 2018; Spišák et al., 2021; Tiidenberg, 2021). Kuvainnollinen ymmärrys nähdystä tulemisesta oli kuitenkin monelle kirjaimellista olennaisempi: sivusto muodosti tilan, joka toivotti tervetulleeksi inhimillisen seksuaalisuuden sen erilaisissa ilmenemismuodoissaan. Haastateltavilla ei ollut liiaksi paikkoja, joissa seksuaalisuutta olisi voinut tarkastella merkityksellisenä, normalisoituna ja myönteisenä osana ihmisyyttä.

WAS:n seksuaalioikeuksien julistuksen mukaan yksilöillä ja yhteisöillä tulee niin ikään olla oikeus kattavaan ja inklusiiviseen tietoon siitä, miten seksuaalisuutta voi toteuttaa turvallisesti ja nautinnollisesti (WAS, 2014, oikeudet 8, 9, 10). Oikeus nähdä ja oppia kytkeytyi AS:n kuvaston erityislaatuun: sen tavallisen arkiseen kaikenlaisuuteen. AS:ssa näkyi vartaloita ja kuvia, jotka haastoivat konventionaalisen viehättävyyden ja haluttavuuden normeja sekä filittröityä mediamaisemaa (vrt. Are & Paasonen, 2021; Paasonen & Sundén, 2024; Tiidenberg & Gómez Cruz, 2015). Sivuston tee-se-itse-luonne ja suhteellinen kehopositiivisuus muihin some-alustoihin verrattuna vahvistivat alustan arvoa kollektiivisen oppimisen tilana (ks. Tiidenberg & Gómez Cruz, 2015, p. 86). Haastattelussa toistui kokemus siitä, miten AS:n käyttö oli vaikuttanut myönteisesti osallistujien seksuaaliseen itsetuntemukseen auttaen hahmottamaan niin omia toiveita kuin rajojakin.

WAS:n seksuaalioikeuksien julistuksen mukaan yksilöillä ja yhteisöillä tulee olla oikeus muodostaa mieltymystensä mukaisia intiimejä suhteita ja kokoontua ilman pelkoa sanktioista (WAS, 2014, oikeudet 11, 12, 14, 15). AS:n sosiaalisen ulottuvuuden merkityksellisyys nousi esiin läpi haastatteluiden pohdintoina siitä, miten AS mahdollisti – ja toisaalta ei mahdollistanut – yhteyksiä ja suhteita käyttäjien välillä. Sosiaalisuuden korostumiseen saattoi osaltaan vaikuttaa paitsi se, että haastateltavat olivat pääosin alustan aktiivikäyttäjiä myös se, että haastatteluita tehtiin COVID-19-liikkumisrajoitusten aikana. Alaston Suomi on kuitenkin myös brändätty ja sitä käytetään seksuaalisena sosiaalisena medianana (käsitteestä ks. Paasonen et al., 2023b), mikä nostaa seksuaalisuuden ohella sosiaalisuuden sivuston keskiöön. Haastateltavat korostivat, että kaikki sivuston sosiaalisuus ei suinkaan liity seksuaalisuuteen ja merkitykselliseksi nousi keskinäinen hoiva, yhteyksien luominen ja joukkoon kuuluminen. Käyttäjät alleviivasivat ensinnäkin seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden rajanvedon keinotekoisuutta ja toiseksi tarvetta suostumukseen ja neuvotteluihin perustuviin suhdekäytäntöihin. AS mahdollisti seksuaalisuuden ja seksin nivomisen osaksi arkista sosiaalisuutta tavalla, johon oli vaikea löytää mahdollisuuksia alustan ulkopuolelta.

4.1.1 Seksuaalisuus osana sosiaalisuutta

Vaikka artikkelini tulokset ovat kontekstisidonnaisia ja perustuvat valikoituneeseen vastaajajoukkoon, esiin nousseet havainnot auttavat osaltaan paikkaamaan vajetta verkkoyhteisöissä tapahtuvan seksuaalisuuden myönteisten puolien tarkastelussa. AS:n käyttäjiä kuuntelemalla avautuu vivahteikas kertomus verkkoseksuaalisuuden merkityksellisyydestä. Kertomus on moniääninen, mutta varsin yksimielinen siitä, miten tärkeää seksuaalisuuden integrointi osaksi sosiaalisuutta voi olla – haastateltavani sanoja lainaten kyse on oikeudesta olla olemassa. Erityisen painava kysymys sosiaalisesta olemassaolosta on heille, joiden kehollisuus, seksuaalisuus ja suhdejär-

jestelyt eivät noudattele tavanomaisimpia ihanteita intiimiydestä ja nautinnosta (Are & Paasonen, 2021; Paasonen & Sundén, 2024; Spišák et al., 2021).

Seksuaalioikeuksiin sisältyy paitsi vapaus seksuaalisuuteen liittyvistä negatiivisista puolista ja riskeistä, myös vapaus tavoitella myönteistä seksuaalisuutta ja nautintoa. Haastateltavia kuunnellessa käy selväksi, että seksin alustoilta siivoamista (Molldrem, 2019) voidaan pitää hyvänä vaihtoehtona vain silloin, kun seksuaalisuuteen liittyvät haitat kiistatta ja johdonmukaisesti ylittävät seksuaalisuuteen liittyvän ilon, merkityksellisyyden ja nautinnon. Tämä on vastoin ihmis- ja seksuaalioikeuksiin pohjaavaa kansainvälistä ymmärrystä seksuaalisuuden roolista osana ihmisyyttä ja sosiaalisuutta (WHO, 2021; WAS, 2014, 2019).

Alastonta Suomea käyttäville ja sen merkityksellisyyttä korostaville haastateltaville oli selvää, ettei alusta ollut ihanteellinen tai välttämättä edes kovin turvallinen tila. Seksuaalioikeuksien näkökulmasta on kuitenkin olennaista suunnata huomiota paitsi siihen, millaisia riskejä alustan käyttöön liittyy, myös siihen, millaisia riskejä liittyy tilanteeseen, jossa käyttäjät eivät voisi hyödyntää verkkoalustoja osana seksuaalisuuttaan (Paasonen et al., 2023b; ks. myös Spišák, 2024). Näkökulma ei ota kantaa siihen, ovatko verkkoalustat ja yhteisöpalvelut ylipäättään ihanteellinen tila seksuaalisuuden toteuttamiselle. Realiteetti kuitenkin on, että seksuaalisuutta toteutetaan verkkoalustoilla ja osalle ihmisistä se on tällä hetkellä huomattavasti mahdollisempaa kuin toisille. Vaatimus leikata seksuaalisuus irti sosiaalisuudesta voi lisätä seksuaalisuuteen liittyvää stigmaa ja vähemmistöstressiä (Brooks, 1981), kontekstien sekoittumisen riskiä verkkoympäristöissä (Duguay, 2016) ja haitallisten seurausten todennäköisyyttä, jos seksuaalisuus paljastuu tahtomatta (Cho, 2018).

4.1.2 Kohti seksuaalioikeusperustaisuutta

Seksuaalioikeuksiin ankkuroituva näkökulma, jota artikkelissani päädyin hyödyntämään, kannustaa verkkoseksuaalisuutta koskevaa tiedontuotantoa ilmiön moninaisuuden huomioimiseen. Tämä ei merkitse kriittisestä katseesta luopumista, vaan aitoa halua ymmärtää, millaisiin inhimillisiin tarpeisiin seksuaalisuuden toteuttaminen verkossa ja alustoilla vastaa. Seksuaalisuus verkossa on ristiriitaista ja jännitteistä: alustoilla nautitaan ja jäädään nautintoa vaille, yhteyksiä luodaan ja katkotaan, alustoilta lähdetään näppäimistöt paukkuen ja usein niille kuitenkin myös palataan (ks. Sundén et al., in press). Seksuaalioikeusperustaisuus kutsuu esittämään uteliaan avoimia kysymyksiä niin verkossa tapahtuvan seksuaalisuuden hyödyistä, haitoista kuin neutraaleistakin puolista. Näihin merkityksiin ei päästä käsiksi vain alustojen pintaa katsomalla, vaan käyttäjiä kuulemalla (vrt. Stacey & Forbes, 2021).

Seksuaalioikeusnäkökulma mahdollistaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan, joka huomioi riskit ja haavoittuvuudet tunnistaen samalla verkkotilojen merkityksen myönteisen seksuaalisuuden tukemisessa. Tällaisessa ajattelussa vaaroihin ja nautin-

toihin (Vance, 1984) painottuvat katsantokannat eivät sulje toisiaan pois, vaan vahvistavat toisiaan ja mahdollistavat seksuaalisuuden kaikenlaisuuden tarkastelun (ks. Vihlman & Spišák, 2026). AS:n merkityksellisyyteen painottuvaa artikkeliani voisi myös kritisoida kyvyttömyydestä tarkastella AS:n kaikenlaisuutta. Julkaistussa tekstissä näkyy se, että seksuaalioikeudet nousivat eettisestä tausta-ajattelusta konkreettisesti analyysin keskiöön vasta siinä kohtaa, kun analyysin kolme pääteemaa olivat jo jäsentyneet. Mikäli olisin alun alkaenkin lukenut aineistoa WAS:n seksuaalioikeuksien julistuksen läpi, oikeus oikeudelta tarkastellen, olisi analyysi rakentunut monisyisemmäksi.

Toisin kuin alustoilta siivoaminen, seksuaalisuuden nautinnot ja vaarat yhtä aikaa huomioiva sekä–että–lähestymistapa ei johda nopeisiin teknologisiin ratkaisuihin. Näiden sijaan päädyimme kiperiin pohdintoihin siitä, millaista seksuaalikulttuuria haluamme rakentaa verkossa ja sen ulkopuolella. Jyrkät rajat sosiaalisen ja seksuaalisen välille asettavien kieltojen sijaan (Spišák et al., 2021) verkkotilat kaipaavat seksuaalioikeuksiin pohjaavaa arkkitehtuuria, niin seksuaalisuutta kuin seksuaalisuudeltakin suojaavia toiminnallisuuksia ja toimintakulttuureita. Haastateltavieni ajatuksista ammentaen käytänteiden keskiössä olisivat turvallisuuden lisääminen, suostumusperustaisuuden vahvistaminen ja oikeus etsiä seksuaalista yhteyttä myös digitaalisissa ympäristöissä.

4.2 Artikkelii II: Alaston Suomi paikallisuuden näkökulmasta

Toisessa empiirisessä artikkelissani ”*Läheisyyksiä ja etäisyyksiä nautinnon kansallisgalleriassa. Alaston Suomi tilana ja paikkana.*” (Vihlman, 2022) kohdistin katseeni siihen, miten Alaston Suomi nivoutuu kokemukselliseen ja maantieteelliseen suomalaisuuteen seksuaalisuutta ajassa ja paikassa järjestäen. Lähdin uppoutumaan (Markhan & Gammelby, 2018) aineistooni havainnoiden sekä alustaa että etenkin haastateltavien (n=31) ajatuksia siitä, miten Alastoman Suomen seksuaalisuus ja sosiaalisuus kytkeytyvät Suomeen ja suomalaisuuteen. Kysymyksen myötä eteeni avautui näkymä, jossa läheisyydestä ja etäisyydestä käytävät neuvottelut tapahtuivat paitsi suhteessa toisiin käyttäjiin, myös tiiviissä suhteessa alueelliseen ja kulttuuriin kontekstiin. Analyysi piirsi näkyviin tapoja, joilla kokemukselliset ja maantieteelliset välimatkat sekä mahdollistavat seksuaalisuutta ja nautintoa että asettavat reunaehdoja niiden toteuttamiselle.

AS:n intiimi läheisyys suomalaisuuden symbolisiin ja materiaalsiin järjestyksiin teki alustan tunnistettavaksi ja ymmärrettäväksi. Sivuston käyttäjille tämä merkitti ennen kaikkea kuulumista, joka määrittyi tuttuutena, turvallisuutena ja luotettavuutena – tilan jakamisena muiden ”mattimeikäläisten” kanssa. Tutuus kiinnittyi paitsi ajatukseen alustalla jaetusta seksuaalisesti uteliaasta suomalaisuudesta, myös ku-

vissa näkyviin vartaloihin, sivuston käyttökieleen (suomi) sekä käyttäjien oletettuihin sijainteihin, kuvien taustoihin ja niissä näkyviin maisemiin. Useampi haastateltava mainitsi kutkuttavana sen, että silmille avautuva anonyymi profiili voisi kuulua vaikkapa naapurille. Toisaalta liika läheisyys ja tunnistetuksi tuleminen mahdollisine kielteisine seurauksineen myös huolettivat (anonymiteetista ja luottamuksesta ks. Albury & Byron, 2016, pp. 5–7; Tiidenberg, 2016, p. 1565).

AS:n merkitys vaikutti korostuvan siellä, missä mahdollisuudet toteuttaa seksuaalisuuttaan olivat muutoin etäällä. Anonyymien itseilmaisun, keskustelun ja seurahaun mahdollistavat alustat ja sovellukset ovat historiallisesti olleet erityisen tärkeitä queerväestölle ja henkilöille, joiden seksuaalisuus eroaa valtavirrasta tai lähiyhteisön näkemyksistä (Byron, 2019, pp. 336–338; Gray, 2009). Haastateltavien joukossa oli sekä suurissa kaupungeissa että maaseudulla asuvia henkilöitä ja selkeä jakolinja edistykseellisen kaupunkimiljöön ja takapajuksen maaseudun välillä on yksinkertaistus (Johnson et al., 2016, pp. 6–7). Ilman paikannusominaisuuksia toimiva AS mahdollisti sijaintitiedon jakamisen säännöstellen ja itseä suojaten, vaikkapa pikkupaikkakunnan sijaan suuremman kaupungin mainiten. Tämä toi turvaa ja alueellista yhdenvertaisuutta sivuston käyttöön ja niin maantieteellisen kuin kokemuksellisenkin läheisyyden ja etäisyyden säätelyyn (paikannustoiminnoista ks. esim. Mowlabocus, 2016).

4.2.1 Sosiaalisen kuulumisen järjestykset

Alaston Suomi piirsi suomalaisen seksuaalisuuden kuvastoja tietynlaisiksi ja otti samalla myös kantaa siihen, millaista oli olla alaston, seksuaalinen suomalainen. Kansalaisuuden ohella voidaan puhua seksuaalikansalaisuudesta – siitä, miten seksuaalisille toimijoille osoitetaan oikeuksia, velvollisuuksia ja mahdollisuuksia kansallisissa konteksteissa (Bell & Binnie, 2000). Kuten kansalaisuuden, myös seksuaalikansalaisuuden logiikka jakaa ihmisiä sisä- ja ulkoryhmiin suhteessa seksuaalisuuden ja ihmissuhteiden kansallisiin ihanteisiin (Bell & Binnie, 2000, pp. 2–3). Tällöin neuvotellaan siitä, minkälainen seksuaalisuus näyttäytyy hyvänä ja toivottavana ja toisaalta ei-toivottuna ja vältettävänä (Rubin, 2006/1984). AS:ssa neuvottelun kohteeksi asetui paitsi kysymys siitä, kenelle nautinto kuului, myös kysymys siitä, kuka voi kuulua seksuaaliseen alustayhteisöön ja ottaa siellä tilaa.

Maantieteelliset-kokemuksellisten välimatkojen ja alustaan kuulumisen säätely tapahtui sekä AS:n alustainfrastruktuurin ja moderoinnin että käyttökulttuurien ja käyttäjäyhteisön kautta. Sosiaalisen kuulumisen suhteen olennaisiksi nousivat valkoisuus, sukupuoli, seksuaalinen vapaamielisyys ja haluttavuus. Erään haastateltavan arvion mukaan 99 % alustan kuvastoista esitti valkoisia henkilöitä ja useampi haastateltava oli havainnut alustalla rasismia, joka näyttäytyi niin negatiivisena kommentointina, ulos sulkemisena ja huomiotta jättämisenä kuin eksotisointina ja fetii-

sointinakin (ks. Stacey & Forbes, 2021). Kaksinapainen sukupuolinen ymmärrettävyys toimi seksuaalisen ymmärrettävyyden ennakkoehtona (Butler, 2006/1990) ja samalla sivuston käyttöehtona. Erityisen vaikeaan asemaan joutuivat henkilöt, jotka haastoivat sukupuolen kaksinapaisuutta tai kävivät läpi sukupuolenkorjausprosessia. Sukupuolen suhteen hankalaksi koettiin myös sivuston käyttäjajakauma, jossa valtaosa käyttäjistä muodostui naisia etsivistä miehistä. Tähän teemaan palaan seuraavassa luvussa.

Sosiaalista kuulumista säätelivät niin ikään seksuaalinen vapaamielisyys ja haluttavuus. Suomalaisia pidettiin haastatteluissa globaalisti arvioituna seksuaalisesti vapaamielisinä, mutta AS:n käyttäjiä erityisen vapaamielisinä suhteessa muuhun Suomeen. Haluttavuuden suhteen haastateltavat pohtivat, että sivusto noudatteli yhteiskunnassa laajemminkin vallitsevia normeja, joissa etenkin nuori ja hoikka naisvartalo oli kovaa valuutaa. Toisaalta moni pohti sitä, että oma tykkääjäjoukkonsa alustalta löytyi myös seksuaalivähemmistöille ja harvinaisemmille mieltymyksille, minkä osoitti esimerkiksi sivuston vahva transvestiitti yhteisö.

Moni haastateltava näki AS:n jokseenkin kehopositiivisena ja paljon mahdollistavana tilana muihin sosiaalisen median sovelluksiin verrattuna (vrt. Tiidenberg & Gómez Cruz, 2015). Huomionarvoista on, että valtaosa haastateltavista solahti tavalla tai toisella heihin, joille kuulumisen alustaan oli vähintäänkin mahdollista, jollei oletusarvoista. Kokemuksia määrittäi kuitenkin samaan aikaan hierto ja kitkaisuus, jonka käsittelylle olisin jälkikäteen ajateltuna voinut antaa enemmän tilaa. AS oli monille haastateltaville samaan aikaan hyvin merkityksellinen, hyvin ärsyttävä, hyvin kutkuttava ja hyvin hankala paikka – ja yksi harvoista paikallisista tiloista, joissa monimuotoinen seksuaalinen itseilmaisu ja vuorovaikutus oli ylipäätään mahdollista.

Monelle haastateltavista AS näyttäytyi myös paikkana, jota voisi ja tulisi muuttaa. Osa kuvasi omaa ruohonjuuritason toimijuuttaan alustalla: puuttumista rasistiseen, naisvihamieliseen tai muuten loukkaavaan käytökseen ja pyrkimystä rakentaa Alastonta Suomeaan toimivammaksi. Joillekin osallistuminen tutkimukseen oli tapa jatkaa tätä työtä ja esittää muutostoiveita tilaan, joka oli hankauksista huolimatta merkityksellinen.

4.2.2 Niin verkossa kuin sen ulkopuolella

Alastoman Suomen käyttäjäkokemukset alleviivaavat sitä, että paikat ja tilat eivät noudata tiukkaa jakolinjaa digitaalisen ja ei-digitaalisen välillä, vaan näiden raja on virtaava ja huokoinen (Nash & Gorman-Murray, 2016, pp. 401–402). Tilaan ja paikkaan liittyvät toimijuuden mahdollisuudet kietoutuvat ajallisuuteen ja ihmisiä eri asemiin asettaviin historioihin (Massey, 1994, p. 167, 171) ja yhteiskunnalliset valtasuhteet rakenteistuvat myös verkkotiloihin ja -käytänteisiin. AS:ssa tapahtuva lä-

heisyyksien, etäisyyksien ja kuulumisen säätely ulottui sivuston ulkopuoliseen sosiaalisuuteen ja verkon ulkopuoliset näkemykset hyvästä ja haluttavasta seksuaalisuudesta vaikuttivat siihen, miten AS:n sosiaaliset hierarkiat rakentuivat. Kuulumisen ja turvan epätasainen jakautuminen asetti käyttäjiä erilaisiin asemiin suhteessa toisiinsa, oletettuun suomalaisuuteen sekä AS:n käytön mahdollisuuksiin ja riskeihin, kuten ulkopuolelle jäämiseen (Williams, 2007) tai vastentahtoiseen paljastumiseen potentiaalisesti vakavine seurauksineen (Cho, 2018).

Analyysi osoitti, että maantieteelliset ja kokemukselliset välimatkat voivat samanaikaisesti avata mahdollisuuksia ja asettaa reunaehdoja ruumiillisuuden, seksuaalisuuden ja nautinnon toteuttamiselle. Kun seksuaalisuutta rakennettiin alustalla jaettuun suomalaisuuteen peilaten, osa seksuaalikansalaisista solahti alustaan jopa sinne hukkuen, osa erottautui virrasta omaksi edukseen, osa taas piirtyi näkyviin, halusi tai ei. Digitaalinen tila voi toimia siltana materiaalien etäisyyksien yli ja mahdollistaa reittejä paikkoihin, joihin virallinen kartta ei vie. Toisaalta se voi myös luoda esteitä kohtaamisille ja yhteisöön kuulumiselle niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin – sekä näiden välitiloissa, joiden ajatteluun ja kuvaamiseen ei toistaiseksi, hämmentävää kyllä, ole edes vakiintunutta suomenkielistä käsitettä.

Verkon ja sen ulkopuolisen maailman välinen suhde läheisyyksien ja etäisyyksien monisyisine neuvotteluineen lipui myös artikkelin työstöön. Siinä missä artikkelin I kohdalla virtaava lukutapa lähti kaavoittumaan suhteellisen selkeästi kohti kolmea temaattista uomaa, tämän artikkelin analyttinen virta on monisyisempi ja vaikeammin tiivistettävissä yksiselitteisiksi temaattisiksi kokonaisuuksiksi. Asiaan vaikuttanee myös työstön ajankohta. Vaikka yhteenvedossa artikkeli on toisena, käsikirjoitusluonnos syntyi tilanteessa, jossa aineisto oli uunituore, juuri koostettu. Etenkin artikkelin ensimmäistä versiota kirjoittaessani olin hyvin lähellä aineistoa ja haastateltaviani, mikä jälkikäteen arvioituna näkyy yhtäältä analyysin tiheytenä ja toisaalta analyttisenä varovaisuutena – kenties haluna suojella haastateltavia alustaan liittyvien epäkohtien esiin tuomiselta. Ehkäpä osa Alastomaan Suomeen kohdistuvasta kyseenalaistuksesta, jota kohtasin niin julkisissa keskusteluissa kuin aineistoa esitellessäni ja tutkimuksesta puhuessani, meni jollakin tapaa ihoni alle ja sai minut korostamaan alustan myönteisiä puolia kitkan ja hierron sijaan.

4.3 Artikkelin III: Alaston Suomi sukupuolittuneen nautinnon näkökulmasta

Kolmannessa empiirisessä artikkelissani ”*Mä koen että naisellehan se on taivas.*” *Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnot.*” (Vihlman, 2023) tutkin, miten sukupuoli järjestää seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta Alastomassa Suomessa. Artikkelin fokus oli nimenomaan naiskäyttäjien kokemuksissa. Tytöt ja naiset kohtaavat verkossa haittoja, jotka kytkeytyvät naissukupuoleen ja etenkin naiseuden ja seksuaali-

suuden risteykseen (esim. Jane, 2017; Plan International, 2020; van der Wilk, 2018), eikä AS ole millään mittarilla arvioituna erityisen naisystävällinen alusta. Sitä käyttävät naiset kohtaavat vastaavaa epäasiallista kohtelua kuin muuallakin netissä ja vieläpä lähtökohtaisesti seksuaalisoituneessa kontekstissa. Miten on siis mahdollista, että sivusto voi samaan aikaan olla myös mielihyvää ja nautintoja tarjoava paikka – haastateltavan mukaan ”taivas” – nimenomaan naiskäyttäjille? Pysin ymmärtämään tätä ristiriitaa analysoimalla, mistä AS:n naiskäyttäjät alustaa käyttäessään nauttivat ja miten nämä nautinnot tulevat mahdollisiksi.

Haastattelemistani 31:stä AS-käyttäjistä 16 määritteli avoimessa kysymyksessä sukupuolensa naiseksi tai nainen/muu-akselille, ja artikkelissani keskityin näihin haastatteluvastauksiin. Hyödynsin taustatietona myös omaa läpikäynti-menetelmän (Light et al., 2016) tuomaa kokemusta alustalla toimimisesta. Kuusi naiskäyttäjistä määritteli itsensä bi- tai panseksuaaliksi, neljä heteroksi, ja loput kuusi eivät solahtaneet tutuimpiin eroottisen viehtymyksen lokeroihin (esim. ”kinky”, ”bi-utelia”, ”muu kuin hetero”). Kenenkään viehtymys ei kohdistunut yksinomaan naisiin, mikä artikkelin löydösten perusteella on ymmärrettävää. Muilta taustatiedoiltaan naiskäyttäjät eivät keskimäärin eronneet haastattelemistani mieskäyttäjistä.

Alastoman Suomen käyttö tapahtui korostuneen binäärisesti sukupuolittuneessa alustatodellisuudessa, jossa nais- ja mieskäyttäjien toiminnan mahdollisuudet asetettiin eri tavoin. Kaksinapainen sukupuoli oli Alastomassa Suomessa käyttäjän ymmärrettävyyden ehto ja toimijanasema, johon oli asetettava sivustoja käyttääkseen (ks. Butler, 2006/1990). Suuri osa haastateltavista sukupuoleen katsomatta alkoi spontaanisti pohtia AS:n sukupuolittuneisuutta. Olennaiseksi nousi ennen kaikkea kysymys siitä, mitä käyttäjäkunnan epätasainen sukupuolijakauma – haastatellut arvioivat naisten määräksi vain 30–40% – alusta-arjessa merkitsi. Naiskäyttäjien kysyntä oli naisia etsivien mieskäyttäjien vuoksi valtavaa ja naiset saivat huomiota, ihailua ja halutessaan seuraa. Nämä olivat asioita, joita miltei kaikki käyttäjät sukupuoleen katsomatta kaipasivat ja joita etenkin mieskäyttäjät jäivät vaille.

Haastateltavat tuumasivat, että joidenkin mieskäyttäjien epäasiallinen ja jopa naisvihamielinen toiminta aiheutti merkittäviä haittoja kaikille sukupuolille. Vaikka osa mieskäyttäjistäkin kertoi saaneensa ei-toivottua huomiota toisilta miehiltä, haitat kasautuivat naisille ja olivat moninaisia: ei-toivottuja ja toista kunnioittamattomia viestejä, sisällöttömiä läähätysviestejä, alatyylisiä kommentteja, pyytämättä saapuneita dick picejä, itsepintaista viestittelyä, painostusta, stalkkaamista ja rajanylityksiä, joista osa täytti seksuaalirikoksen tunnusmerkistön. Useampi haastateltava puhui miehistä, jotka tuntuivat ajattelevan, että alustan käyttö takaisi automaattisesti oikeuden naiskäyttäjien kehoon ja seksuaalisuuteen. Tästä huolimatta naiset kertoivat systemaattisesti AS:n käyttöön liittyvistä nautinnoista ja mielihyvästä.

Analyysissä erottui kolme naiskäyttäjille keskeistä nautinnon lähdeä: sosiaalisuuden, seksuaalisuuden ja itserepresentaation nautinnollisuus, toisiinsa kietoutuen.

Valtaosa naisista nimesi sosiaalisen kanssakäymisen merkittäväksi tai jopa merkittävimmäksi mielihyvän ja nautinnon lähteeksi AS:ssa. Sosiaalinen mielihyvä oli monitahoista: yhteisöllistä hyväksyntää, kehuja, huomiota, yhteyden löytämistä toisiin. Kehut ja yhteydenotot muodostivat keskeisen osa sivuston nautinnollisuudesta etenkin käytön alkuvaiheessa, jossa moni koki epävarmuutta omasta kelpaavuudestaan. Negatiiviset kommentit tai rajoja ylittävät keskustelukumppanit veivät kuitenkin pohjaa sosiaaliselta mielihyvältä.

Seksuaalinen mielihyvä nousi niin ikään esiin AS:n käytöstä saatavan nautinnon lähteenä. Se liittyi moninaisten kuvien katseluun sekä kohtaamisiin: viestittelyyn, leikkikavereiden löytämiseen, seksisuhteiden muodostamiseen, erilaisten fantasioiden toteuttamiseen sekä siihen, miten sivustolla toimiminen auttoi hahmottamaan mieltymyksiä ja rajoja. Itseresentraation nautinnollisuus kytkeytyi mahdollisuuden julkaista omaehtoista eroottista materiaalia, jota ei käytännössä saanut julki muissa yhteisöpalveluissa (ks. esim. Spišak et al., 2021; Sundén et al., in press).

Kuvittaminen mahdollisti oman vartalon näkemisen kelpaavana epävarmuuksista huolimatta, mikä rohkaisi näyttäytymään myös muiden katseille (vrt. Tiidenberg & Gómez Cruz, 2015). Naiset olivat sivustolla oletusarvoisesti katseiden kohteina, mutta omilla ehdoillaan. Tämä erosi arjesta, jossa katseiden kohteeksi joutui riippumatta siitä, halusiko vai ei. Kokemukset monimutkaistavat keskusteluja, joissa naisruumiin eroottista näkyvyyttä on tulkittu esineellistämisen ja seksuaalisen toimijuuden poissaolon merkiksi (ks. Paasonen et al., 2021). Katsotun positioon asettuminen ei merkinnyt naiskäyttäjille vapaata toimijuutta, mutta ei myöskään toimijuuden puuttumista.

4.3.1 Sosiaalinen kelpaavuus ja kontrolli

Moni naiskäyttäjistä oli pitänyt vartaloaan ja seksuaalisuuttaan etenkin ennen alustalle liittymistä jollakin tavoin riittämättömänä tai vääränlaisena, sanalla sanoen kelpaamattomana. AS mahdollisti nähdä ja kohdatuksi tulemisen kelpaavana ja halluttavana, nautinnoille avoimessa ruumiillisuudessaan. Kokemus kelpaavuudesta ei kuitenkaan ollut itsestäänselvyys ja itsen paljastaminen saattoi myös haavoittaa. Edellytys sille, että haavoittuvuus oli mahdollista kääntää positiiviseksi, nautintoa vahvistavaksi tekijäksi, oli samanaikainen kokemus kontrollista.

Alustan tarjoamaa kontrollin ja turvallisuuden kokemusta ei monille ollut tarjolla verkon ulkopuolella. Kadulla liikkeessaan naiset eivät voineet valita, miten tulivat nähdä tai huudelluiksi, eikä ahdistaviin tilanteisiin työpaikan kahvihuoneessa voinut käyttää ignore-toimintoa, jolla AS:ssa saattoi estää ei-toivottua huomiota osoittavan käyttäjän. Omaehtoinen toimijuus kietoutui silti alustallakin sosiaalisiin järjestyksiin. Kontrollin kokemus oli merkityksellinen juuri siksi, ettei tila sijainnut

irrallaan sosiaalisista rakenteista, vaan toiminta tapahtui aina suhteessa toisiin käyttäjiin, tässä tapauksessa etenkin naisia etsiviin mieskäyttäjiin.

Niin nautintoa mahdollistava hyväksyntä kuin kontrollikin oli sukupuolittunutta. Samaiset tekijät, jotka tuottivat naiskäyttäjille eniten nautintoa, synnyttivät myös merkittävimpiä haittoja. Alustan miesvoittoisuus ja -valtaisuus tarjosi naisille runsaasti positiivista huomiota, kehuja kommentteja ja valinnan mahdollisuuksia, mutta samalla tauotonta huohotusta, ei-toivottuja viestejä sekä kokemuksia ja kohtaamisia, joita naiset eivät toivoisi kenellekään. Nautinnon ehtona ja hintana oli asettuminen sukupuolittuneeseen positioon, jossa mielihyvä syntyi etenkin katseiden kohteena, huomion ja kommenttien vastaanottajana sekä seksuaalisten kohtaamisten portinvartijana.

4.3.2 Nautinnon muodot ja ehdot

Alastoman Suomen naiskäyttäjien kokemusten analyysi valottaa paitsi nautinnon roolia digitaalisessa vuorovaikutuksessa, myös sitä, miten nautinto voi nivoutua verkossa käytänteisiin, jotka ovat yhtä aikaa taivaallisia ja vihamielisiä. Niin nautinnon muodot kuin ehdotkin rakentuvat ajassa ja tilassa yhteiskunnallisiin valtarakenteisiin kietoutuen (ks. Haataja, 2022). Carole Vancen (1984, p. 3) ajattelu kutsuu pohtimaan, millaiset nautinnot voisivat mahdollistua nykyistä turvallisemmissa ympäristöissä.

AS:n sukupuolittuneessa alustatilassa naiskäyttäjien nautinto kytkeytyi kelpaavuuteen ja kontrolliin. Kelpaavuuden keskeinen merkitys kertoi paitsi seksuaalisen hyväksytyksi tulemisen merkityksestä, myös todellisuudesta, jossa naiset etsivät kelpaavuuttaan riittämättömyyden tunteesta käsin. Millaisia nautinnon muotoja voisi syntyä, jos naiset voisivat elää seksuaalisuuttaan jo lähtökohtaisesti kelpaavaksi itsensä tuntien? Kontrollin painottuminen puolestaan osoitti paitsi seksuaalisen autonomian tärkeyden, myös todellisuuden, jossa naisten on oltava alati varuillaan rajojaan suojaten. Millaisia nautintoja voisi syntyä ilman jatkuvaa rajaloukkausten uhkaa?

Haastattelemilleni naiskäyttäjille Alaston Suomi ei ollut yksinomaan mielihyvää ja nautintoa tai vaaran potentiaalia ja rajaloukkauksia: se oli yhtä aikaa molempia. Seksuaalisuuden samanaikainen nautinnollisuus ja haavoittuvuus, johon Vance (1984) jo vuosikymmeniä sitten kehotti kiinnittämään huomiota, on tarpeellinen näkökulma ajassa, jota määrittävät niin seksipositiivisuus, seksuaalisuuteen kohdistuva somesensuuri, aborttioikeuksia koskevat kiistat, nautintoaktivismi kuin #metoo:n jälkilaineetkin. Jos puhe yhtäältä seksuaalisuuden nautinnoista ja toisaalta vaaroista yksinkertaistuu ja polarisoituu, on riskinä se, että kuva seksuaalisuudesta piiryy elämälle vieraaksi. Seksuaalisuus alkaa näyttäytyä joko traumatiseerävänä uhkien kenttänä, josta selviää vain ammattiavun turvin, tai voimaannuttavien nautintojen onnelana,

jonka tavoittelu on suorastaan pakollista. Seksuaalisuuteen liittyvät nautinnon ja vaaran potentiaalit sijaitsevat usein samoissa konteksteissa, samankin henkilön kokemuksissa, yhtäaikaisesti ja toisinaan erottamattomasti, eikä tämä tee kumpaakaan näistä potentiaaleista tyhjäksi tai vähemmän merkitykselliseksi.

Feministisellä kentällä seksuaalisuuden vaaroista ja valtasuhteista keskustelun perinteet ovat ymmärrettävästi olleet painavimmat kuin nautinnoista keskustelemisen (vrt. Herman, 2015). Tämä eriytyminen voi kuitenkin hankaloittaa nautinnon äärelle pysähtymistä. Nautinnon analyttinen tarkastelu on edellytys sille, että katse voidaan suunnata yhtä aikaa sekä nautinnon voimallisuuteen yksilö- ja yhteisötasolla (ks. brown, 2019) että niihin kiperiin kysymyksiin, joissa nautinto kietoutuu kärsimystä ja eriarvoisuutta tuottaviin järjestyksiin.

Oma analyysini nautinnon muodoista ja ehdoista kulki varsin rajatulla kentällä, mutta saapui silti suuremman kysymyksen äärelle: miten kannatella yhtä aikaa nautinnon merkityksellisyyttä ja sitä, ettei nautinnon tunteminen sinänsä ole autuaaksi tekevä asia? Turvallisempien seksuaalisten järjestysten kuvittelussa nautinto voi olla epäluotettava kertoja, sillä nautintoa voi saada myös asioista, jotka eivät ole hyväksi itselle tai toiselle. Nautinnon rinnalle tarvitaan keskustelua siitä, mikä on oikeudenmukaista, reilua, vastuullista ja välittävää. Feministien tulee tulevaisuudessakin voida tutkia nautintoa – niin seksuaalista kuin muutakin – sen inhimillisen merkityksellisyyden ja radikaalin muutospotentiaalin vakavasti ottaen ja samalla sen ehtoja ja hintaa kriittisesti pohtien.

5 Lopuksi

5.1 Paluu tutkimusongelmaan

Tutkimusongelmani on tätä työtä tehdessäni ollut, miten Alastomassa Suomessa neuvotellaan seksuaalisuudesta ja sosiaalisuudesta ja miten tätä tulisi tutkia eettisesti kestäväällä tavalla. Tässä alaluvussa kiteytän sekä empiiristen artikkelieni (I-III) että luvussa kolme käsitellyn epistemologis-metodologisen artikkelini (IV) annin suhteessa tutkimusongelmaan.

Artikkeli I *Having a right to exist: Looking at online sexuality from the perspective of sexual rights* (Vihlman, 2025) osoitti, että Alastomassa Suomessa neuvottelut sosiaalisuudesta ja seksuaalisuudesta kietoutuivat toisiinsa erottamattomasti ja monitahoisesti. Seksuaalisuus oli osa sosiaalista elämää ja sosiaalisuus teki seksuaalisuudesta jaettua ja merkityksellistä. Käyttäjien toiveet seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden yhdistämisestä olivat yhteneväisiä kansainvälisten seksuaalioikeuksien periaatteiden kanssa.

Alastonta Suomea käyttäessään haastateltavat kieltäytyivät ajattelemasta sosiaalisuutta ja seksuaalisuutta erillisinä tai toisensa poissulkevinä. Monella oli tarve yhdistää seksuaalisuus osaksi arkista sosiaalisuutta tavalla, jota oli vaikea löytää AS:n ulkopuolelta. Seksuaalisesta ja sosiaalisesta käytävät neuvottelut onnistuivat silloin, kun käyttäjät tulivat näkyväksi seksuaalisuudessaan, oppivat toisiltaan ja saivat olla osa yhteisöä ja vuorovaikutusta.

Vaikka kaikki seksuaalinen ei ollut sosiaalista eikä kaikki sosiaalinen seksuaalista, seksuaalisuus merkityksellistyi haastateltaville sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta niin hyvässä kuin pahassakin. Seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden neuvottelu alustalla oli tasapainoilua haavoittuvaisuuksien ja voimaantumisen välillä. AS ei tarjonnut käyttäjilleen yksinomaan turvallista tilaa, vaan sisälsi myös rajanylityksiä ja häirintää. Tästä huolimatta se oli haastateltaville tärkeä paikkana, jossa seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta oli mahdollista nivota toisiinsa suostumuksellisesti ja tilanteisesti neuvotellen.

Artikkeli II *Läheisyyksiä ja etäisyyksiä nautinnon kansallisgalleriassa. Alaston Suomi tilana ja paikkana* (Vihlman, 2022) valotti sitä, miten Alastomassa Suomessa seksuaalisuudesta ja sosiaalisuudesta käytävät neuvottelut tapahtuivat suhteessa tilaan ja paikkaan, ennen kaikkea Suomeen ja suomalaisuuteen. Sosiaaliset

ja seksuaaliset toimijanasemat rakentuivat osana alusta-arkkitehtuuria, toiminnallisuuksia ja alustan käyttökulttuureita. Läheisyys maantieteelliseen, mutta etenkin symboliseen Suomeen liikutti käyttäjiä alustan sosiaalisissa ja seksuaalisissa järjestyksissä.

Haastatelluille AS:n suomalaisuus merkitsi tuttuutta ja turvaa: kuulumista muiden tavallisten ”mattimeikälaisten” joukkoon. Kotikutoiseen sosiaalisuuteen sisältyi kuitenkin riski seksuaalisuuden vastantahtoisesta paljastumisesta. Neuvotteluja käytiin läheisyyden ja etäisyyden säätelyn kautta ja välimatkoja säädeltiin paitsi suhteessa maantieteelisiin, myös symbolisiin etäisyyksiin käyttäjien välillä. AS mahdollisti sekä anonyymin itseilmaisun että asteittain rakennetun läheisyyden, mikä oli erityisen merkityksellistä heille, joilla ei ollut tilaa toteuttaa seksuaalisuuttaan muualla.

Alaston Suomi toimi siltana digitaalisen ja fyysisen maailman välillä sekä paikana, jossa seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden rajoja piirrettiin uudelleen. Seksuaalisuuden ja sosiaalisuuden rajat ja yhteensovittamisen mahdollisuudet eivät kuitenkaan jakautuneet yhtäläisesti käyttäjien kesken. Yhteisöllisyys kietoutui laajempiin yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin ja käyttäjien toimijuutta määrittivät odotukset valkoisuudesta, kaksijakoisesta sukupuolesta, haluttavuudesta ja seksuaalisesta vapaa-mielisyydestä. Niin seksuaalisuudesta ja nautinnoista kuin sosiaalisuudesta ja kuulumisestakin neuvoteltiin suhteessa materiaalis-symbolisiin keskiöihin ja periferioihin, joissa määriteltiin sitä, millaiset kehot ja halut tunnistettiin hyväksyttäväksi osaksi alustayhteisöä.

Artikkeli III ”*Mä koen että naisellehan se on taivas.*” *Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnot* (Vihlman, 2023) paneutui tapoihin, joilla sukupuoli jäsensi seksuaalisuudesta ja sosiaalisuudesta käytäviä neuvotteluja Alastoman Suomen naiskäyttäjien näkökulmasta. Alusta oli korostuneen sukupuolittunut tila, jossa toimijuus tuli ymmärrettäväksi kaksinapaiseen sukupuoliasemaan asettumalla ja jossa naiskäyttäjät olivat naisia etsiviin mieskäyttäjiin nähden selkeässä vähemmistössä. Miesvaltaisen sivuston sosiaalisissa järjestyksissä naiset asettuivat oletusarvoisesti huomion kohteiksi, jolloin niin sosiaalinen kuin seksuaalinenkin toimijuus rakentui portinvartijan asemasta käsin.

Sosiaalisuudesta ja seksuaalisuudesta käytäviä neuvotteluita määrittä naisten mieskäyttäjiltä saama ihailu ja hyväksyntä, mahdollisuudet seksuaalisiin kohtaamiin sekä vapaus esittää itsensä omilla ehdoillaan, toisin kuin alustan ulkopuolella. Samaan aikaan neuvotteluita määrittä mieskäyttäjiltä tuleva ei-toivottu huomio, jatkuva rajojen koettelu ja niiden rikkominen. Niin sosiaalisella kuin seksuaalisellakin mielihyvällä oli näin hintansa, mikä heikensi naisten neuvotteluasemaa alustalla.

AS tarjosi naisille merkityksellisiä kokemuksia kelpaavuudesta, haluttavuudesta ja hyväksytyksi tulemisesta. Kokemus edellytti kuitenkin kontrollia ja varuillaan-oloa: käytännössä itsen suojaamista mieskäyttäjiltä. Kontrolli oli keskeistä sosiaali-

sesta ja seksuaalisuudesta neuvoteltaessa ja samalla aina suhteellista, sillä kaikkia haavoittuvaisuuksia ei ollut mahdollista kontrolloida. Sosiaalisesta ja seksuaalisesta käytävät sukupuolittuneet neuvottelut olivat jatkuvaa tasapainoilua yhtäältä vaarojen ja toisaalta nautintojen välillä, eivät erillään toisistaan vaan toisiinsa limittyen, rajoja piirtäen ja niitä koetellen.

Artikkelissa IV *Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa* (Vihlman & Spišák, 2026) tartuin tutkimusongelman toiseen osaan eli siihen, miten seksuaalisuutta tulisi tutkia eettisesti kestäväällä tavalla. Eettisesti kestävä tutkimus on tutkimusta, joka on kestävää kaikille siihen osallistuville, niin tutkittaville kuin tutkijoillekin. Se huomioi lähtökohtaisesti seksuaalisuuden kaikenlaisuuden, kulttuurisen erityisaseman sekä tavan, jolla seksuaalisuus tuppaa kietoutumaan niin tutkittavien kuin tutkijankin minuuteen. Näiden seikkojen huomiointi vaatii seksuaalisuutta tutkivalta erityistä huolellisuutta ja pyrkimystä tietoisuuteen paitsi tutkimusaiheestaan, myös oman tietämisensä ehdoista ja dynamiikoista, joiden seurauksena arjessa tapahtuvat tiedontuotannolliset valinnat tapahtuvat, toistuvat ja kiteytyvät toimintaperiaatteiksi.

Kestävän tiedontuotannon rakentuminen on monisyistä, mutta esitämme artikkelissamme sen edellyttävän vähintäänkin reflektiivistä paikantumista, rajojen työstämistä sekä sitoutumista hoivaan. Paikantuessaan tutkija havainnoi omia seksuaalisuuteen liittyviä arvojaan ja asenteitaan sekä sitä, miten nämä voivat lipua osaksi tiedontuotantoa. Rajojen työstö liittyy paitsi välimatkan tiedostamiseen tutkijan ja tutkittavien välillä, myös rajoihin, jotka määrittävät episteemisiä yhteisöjä ja toimintakulttuureita. Hoivan etiikkaan sitoutuminen on paitsi tapa neuvotella tutkijan ja tutkittavan välistä valtasuhdetta, myös keino vahvistaa tutkijan itsensä ja tutkimusyhteisön sisäistä huolenpitoa.

Tutkimusetiikka näyttäytyy lähtökohtaisesti pyrkimyksellisenä, alati neuvoteltavana, vuorovaikutuksessa elävänä ja tiedontuotantoa kaikilla sen tasoilla läpäisevänä. Näkökulma sisältää paitsi tutkimusetiikan vetovoiman, myös sen haasteellisuuden. Seksuaalisuutta koskevan tiedontuotannon eettiset haasteet ratkotaan aina tilanteisesti niillä voimavaroilla ja keinoilla, jotka kussakin hetkessä ovat käytettävissä. Ratkaisujen lopullinen toimivuus selviää useimmiten vasta jälkikäteen, ajan kanssa.

Feministiseen tieteenkriikkiin sisäänkirjoitettu oman rajallisuuden hyväksyminen johdattaa pois päin puhdasoppisuuden ja akateemisen yksilösuorittamisen ihan-teista. Samalla avautuu polku kohti juurevampaa ja rehellisempää keskustelua seksologisesta tiedontuotannosta. Rajoistaan tietoinen, eettiseen parhaaseensa pyrkivä ja aidosti dialoginen tiedontuotanto sallii moniäänisyyden ja inhimillisyyden paitsi tutkimuskohteilleen, myös tutkijoilleen.

5.2 Sanotusta ja sen rajoista

Aloitin työni lainaamalla haastateltavaani, joka pohti yhtäältä Alastomaan Suomeen liittyvien yksinkertaistavien mielikuvien ja stereotyyppien ja toisaalta alustan moninaisen käyttötodellisuuden välistä ristiriitaa. Tämä useammassa haastattelussa esiin tullut pohdinta on kulkenut mukana paitsi väitöstyötä ohjaavana eettisenä muistutuksena, myös koulutuksellisenä näkökulmana. Väitöskirjaprosessini kuluessa olen kouluttanut lukuisia seksologian alalle hakeutuvia ammattilaisryhmiä digitaalisuuden ja seksuaalisuuden risteymistä ja teettänyt tehtävää, jossa opiskelijat tutustuvat Alastomaan Suomeen kirjautumattomana käyttäjänä havainnoiden, millaisia ajatuksia, tunteita ja reaktioita heissä herää. Ensitunnelmien jälkeen olen pyytänyt kuulijoita arvailemaan yksinomaan näkemäänsä perustuen, mitä alustaa käyttävät ihmiset sieltä mahdollisesti hakevat ja saavat.

Tämän jälkeen olen antanut äänen haastateltavilleni, jotka puhuvat aineisto-otteiden välityksellä Alastoman Suomen merkityksestä itselleen, seksuaalisuudelleen ja sosiaalisuudelleen. Haastateltavat kertovat, miten AS:ssa he saavat olla olemassa ja kokea kelpaavansa. He kertovat mahdollisuudesta olla esillä omilla ehdoillaan ja tilaisuudesta oppia ja kasvaa seksuaalisuudessaan nähdyn materiaalin ja kohtaamisten kautta. He kertovat, miten tärkeää on saada olla osa yhteisöä, jossa toisista pidetään huolta. Haastattelulainauksien läpikäynnin jälkeen olen kysynyt opiskelijoilta, millaisia ajatuksia heillä oli AS:n käytöstä ennen käyttäjien äänen kuulemistä versus sen jälkeen. Kukaan ei ole vielä toistaiseksi ilmaissut ajatustensa pysyneen muuttumattomina.

Edellä kuvattu esimerkki tiivistää mielestäni jotakin olennaista käsillä olevasta tutkimuksesta. Ihmistieteiden keskiöön asettuu ”halu lisätä ymmärtämystämme itsestämme ja maailmasta, jossa elämme” (TENK, 2019, p. 7). Verkkoyhteisön pintaa katsomalla ymmärrys sen maailmasta hahmottuu eri tavoin kuin yhteisön käyttäjiä kohtaamalla ja kuulemalla. Kysyminen, kuunteleminen ja dialogiin asettuminen nostaa Alastomasta Suomesta näkyviin kokemuksia, kaipuita, tarpeita ja ristiriitoja, jotka muutoin saattaisivat hukkua ”kikkelimereen” – haastateltavan termiä jälleen lainatakseni. Tutkimuksen antia voidaan tarkastella niin metodologisella, teoreettisella kuin epistemologisellakin tasolla.

Seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta verkkoyhteisöissä koskevien monimuotoisten ymmärrysten rakentaminen edellyttää metodologisia lähestymistapoja, joissa käyttäjien äänet voivat tulla kuulluiksi. Mitä stigmatoidumpi yhteisö ja arkaluontoisempi aihe, sitä keskeisemmäksi nousee aineiston koostaminen luottamuksen ja läpinäkyvyyden ilmapiirissä. Digitaalinen etnografia, jossa tutkija paitsi sijoittautuu, myös sitoutuu tutkimaansa kontekstiin ja eettisesti kestävään vuorovaikutukseen tutkittaviensa kanssa, puolustaa paikkaansa syvällistä ja rikasta tietoa tuottavana tutkimusmenetelmänä. Etnografinen työskentely on väistämättä hidasta ja työlästä ja onkin tärkeää pohtia, miten sen edellytykset voidaan turvata akatemiassa, jossa kamppaillaan lyhyiden rahoitusten ja kiihtyvien tulostavoitteiden kanssa.

Seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta verkko-yhteisöissä koskevat tutkimusymmärrykset rakentuvat teorian, empirian ja tutkijan välisessä vuoropuhelussa, joka sisältää väistämättä seksuaalieettisen ulottuvuuden. Feministinen ja kriittinen seksuaalisuudentutkimus ja etenkin Gayle Rubinin (2006/1984), mutta myös Carole S. Vanceen (1984) ajattelu ovat toimineet työssäni linsseinä, joiden läpi olen aineistoani lukenut. Se, miten hyvin 80-luvun Yhdysvalloissa syntynyt teoretisointi on tutkimustani puhutellut, on toisinaan hämmentänyt. Toisaalta aineisto ja oma seksologinen työkokemukseni on myös haastanut näitä toisenlaiseen aikaan paikantuvia ymmärryksiä. On selvää, että niin Rubin kuin naisten nautintoja korostava Vancekin ovat tehneet arvokasta työtä seksuaalisen nautinnon edistämiseksi ja nautintoa estävän moraalisaatteen esiin nostamiseksi.

Aineistoni ohjaamana olen kuitenkin halunnut edelleen monimutkaistaa keskustelua nautinnoista, sen muodoista ja ehdoista. Nautinnon läsnäolo ja seksuaalisuutta koskevan sääntelyn poissaolo eivät takaa seksuaalisen hyvän toteutumista. Seksuaalisuuden kaikenlaisuus edellyttää, että seksuaalisuutta katsotaan aidosti yhtä aikaa sekä nautinnon turvaamisen että vaaroilta suojaamisen perspektiiveistä. Läsni ovat sekä oikeus tavoitella nautintoa että velvollisuus kunnioittaa toista ja itseään nautintoa tavoitellessaan. Tämän keskustelun olen työssäni ankkuroinut kansainvälisiin seksuaalioikeuksiin – näkökulmaan ja eettiseen ankkuriin, josta toivon olevan hyötyä verkkoseksuaalisuuksien tutkimukselle myös tulevaisuudessa.

Seksuaalisuutta ja sosiaalisuutta verkko-yhteisöissä tarkasteleva, epistemologisesti ja eettisesti kestävä tutkimus edellyttää tutkijaltaan ennen kaikkea reflektiivisyyttä. Seksuaalisuutta tutkiva ei pääse pakoon seksuaalisuuden yhteiskunnalliskulttuurista erityisasemaa, vaan paikantuu aina johonkin, ilmaisee sen taikka ei. Tutkijalla itselläänkin on henkilökohtaiset käsityksensä hyvästä ja toivottavasta seksuaalisuudesta ja myös siitä, miten seksuaalisuutta tulisi tutkia. Jos nämä sinänsä inhimilliset ennako-oletukset jäävät havaitsematta ja tunnistamatta, voivat ne ohjalla tutkimusprosessia kuin varkein.

Olen väitöstyössäni ehdottanut, että seksuaalisuudentutkimus voisi hyötyä seksologisen asiakastyön koulutuksissa käytettävästä ammatillisesta SAR-työskentelystä (*”Sexual Attitude Reassessment”*). SAR-työskentelyssä pysähdytään uteliaasti, rehellisesti ja systemaattisesti omien seksuaalisuutta koskevien ajatusten, arvojen ja asenteiden äärelle. Tutkimuskontekstiin sovellettuna tämä tarkoittaa pohdintaa siitä, miten arvot ja asenteet voivat vaikuttaa siihen, miten seksuaalisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä tutkimuksellisesti kehystää ja tarkastelee. Ihannetilanteessa SAR-työskentelyä tehtäisiin paitsi yksilöllisesti myös seksuaalisuudentutkijoista koostuvissa yhteisöissä. Työskentelyn onnistuminen edellyttää riittävän turvallista ilmapiiriä, joka sallii erilaiset näkökulmat, ristiriitaisuudet, keskeneräisyyden ja kasvun.

Luvun alussa kuvaamassani opetustilanteessa alleviivaan myös sitä, että olen tutkimuksessani kuullut vain 31 ääntä sivustolta, jolla on yli 140 000 rekisteröitynyttä käyttäjää. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen, mutta seikka on silti olennaista huomioida. Jos olisin tavoittanut 31 haastateltavaa, joiden kokemus Alastomasta Suomesta olisi hyvin yhdenmukainen tai kielteinen, olisi väitöskirjani muotoutunut toisenlaiseksi. Tämä ei luonnollisestikaan vähennä tehtyjen haastattelujen tai etenkin haastateltavieni ajatusten arvoa. Haastateltavien äänen kuulemisen ohella on kuitenkin tärkeää pitää mielessä paitsi se, mitä on löytynyt ja mille olen antanut tilaa, myös se, mitä on jäänyt katveeseen ja kuulematta tiedontuotannon eri vaiheissa.

Jos aloittaisin väitöskirjatyöni nyt, tekisin monta asiaa toisin. Pitkähkö tutkimuksellinen aikajänne mahdollistaa ajatusten liikkeen suuntiin, joita ei työtä aloittaessa osaa ennakoida. Artikkeleiden tarjoamat osittaiset perspektiivit ovat kuin kirjoitus-hetkessä otettuja polaroid-kuvia, joiden sovittaminen yksiin kehyksiin osana yhteen- vetoa on tuntunut vaikealta. Näen verkkoseksuaalisuuden ilmiökentän tällä hetkellä eri tavoin kuin väitöstyötä aloittaessani – ehkä vähemmän toiveikkaasti, mutta toivottavasti vivahteikkaammin.

Jos minulla olisi ollut enemmän aikaa ja resursseja, olisin halunnut kirjoittaa artikkelin mieskäyttäjien kokemuksiin keskittyen. Mieskäyttäjiin keskittyvä artikkeli olisi avannut tilaa pohdinnoille AS:n nais- ja mieskäyttäjien kokemusten kohtaamat- tomuudesta tavalla, joka olisi tehnyt mieskäyttäjien toimintaa ymmärrettävämmäksi – mikä tokikaan ei merkitse rajanylitysten hyväksymistä. Se että naiskäyttäjien ko- kemuksista on työssäni oma, erillinen artikkelinsa, korostaa osaltaan mieskäyttäjien näkökulman ohuutta. Artikkelini olisi ollut perusteltu myös pääaineeni, sukupuolen- tutkimuksen, näkökulmasta.

Seikka, jonka olisin niin ikään miettinyt tarkemmin, on suhteeni haastateltaviin. Halusin työssäni sitoutua hoivan etiikkaan ja hyödyntää haastateltavia osallistavaa ja tutkijan valta-asemaa purkavaa otetta ilman, että kuitenkaan osasin pohtia tarkasti, miten tämä voisi toteutua tutkimuksen arjessa väitöstyövuosieni kuluessa. Koin si- jaintini tutkittaviin aivan liian kaukaiseksi suhteessa kansatutkimuksellisiin lähes- tymistapoihin, mutta samalla liian läheiseksi suhteessa lähestymistapoihin, joissa tutkittavat osallistuvat aineiston tuotantoon ja yhteydenpito päättyy siihen. Edellä kuvattu positio aiheutti kroonista huonoa omatuntoa, huolta yhteydenpidosta ja en- nen kaikkea tutkittavien vaikutusmahdollisuuksista puutteesta suhteessa julkaisui- hin.

Lisäksi toivoisin, että olisin rohkaistunut antamaan enemmän tilaa aineistoni hämmäsysyksille, kitkaisuksille ja ristiriitaisuuksille. Niin tärkeää kuin verkkosek- suaalisuuden myönteisten puolien esiin nostaminen onkin, olen ehkä kantanut hie- man liiallistakin huolta siitä, miten puhe alustan hankauksista ja hiertymistä voisi vaikuttaa alustan käyttäjiin. Kun huoleen yhdistyi vielä ajatus siitä, että tutkimuksen

tulisi hyödyttää tutkittavia ja yleinen konteksti, jossa somejätit siivoavat seksuaalisuutta alustoiltaan, koin monitahoisen kuvan piirtämisen Alastomasta Suomesta haastavaksi etenkin työni alkupuolella. Kun katseen suuntaa jonnekin, jää jokin muu väistämättä katveeseen.

Siksi haluan vielä lopuksi korostaa, että vaikka haastateltavilleni Alaston Suomi on keskimäärin merkityksellinen ja he ovat sitoutuneet alustaan tavalla tai toisella, eivät heidänkään kokemuksensa ole yhteneväisiä tai yksinomaan ruusuja. Alustan käytössä nautinnot ja vaarat sekä riskit ja riemut sekoittuvat toisiinsa ja ovat läsnä jopa samoissa kokemuksissa. Kysymys ei välttämättä ole siitä, että AS olisi paras mahdollinen väylä toteuttaa kaipuitaan. Se on kuitenkin käyttäjilleen yksi harvoja saatavilla olevia yhteisöpalveluita, joissa sosiaalisuus ja seksuaalisuus on ylipäättään mahdollista nivoa toisiinsa.

Kansainväliset seksuaalioikeudet pyrkivät takaamaan jokaiselle ensinnäkin vapauden tavoitella nautintoa ja seksuaalista hyvää ja toisaalta vapauden seksuaalisuuteen liittyvistä uhista ja rajaloukkauksista. Digitaalisuuden ja seksuaalisuuden risteymästä puhutaan silti usein riskien ja uhkien kautta. Yksipuolinen puhe seksuaalisuuden kielteisistä puolista ja seksuaalisuuden siivoaminen pois näkyvistä ovat vastoin kansainvälisten seksuaalioikeuksien eetosta. Vaikka haitat, riskit ja vaarat antavat tärkeää tietoa siitä, minne emme halua mennä, kertovat ne varsin vähän siitä, minne haluaisimme olla matkalla.

Alastoman Suomen ja muiden vastaavien alustojen merkityksellisyyden tutkiminen voi tarjota tienviittoja myös keskusteluun siitä, mitä kohti haluamme kulkea. Verkkoseksuaalisuudessa haastateltavilleni oli tärkeää nähdä ja hyväksytyksi tuleminen, yhteisöön kuuluminen ja seksuaalisuudessaan totta oleminen. Oikeus olla olemassa tavalla, jossa seksuaalisuus oli mahdollista nivoa turvallisesti osaksi sosiaalisuutta, tavallista arkea ja elämää. Millaisten reittien kautta tänne voitaisiin päästä?

Lähteet

- Alastonsuomi.com. (n.d.). <https://www.alastonsuomi.com>
- Albury, K., & Byron, P. (2016). Safe on my phone? Same-sex attracted young people's negotiations of intimacy, visibility, and risk on digital hook-up apps. *Social Media + Society*, 2(4). <https://doi.org/10.1177/2056305116672887>
- Alexander, S., Pillay, R., & Smith, B. (2018). A systematic review of the experiences of vulnerable people participating in research on sensitive topics. *International Journal of Nursing Studies*, 88, 85–96. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2018.08.013>
- Are, C. (2020). A corpo-civic space: A notion to address social media's corporate/civic hybridity. *First Monday*, 25(6). <https://doi.org/10.5210/fm.v25i6.10603>
- Are, C., & Paasonen, S. (2021). Sex in the shadows of celebrity. *Porn Studies*, 8(4), 411–419. <https://doi.org/10.1080/23268743.2021.1974311>
- Are, C., & Briggs, P. (2022). The emotional and financial impact of de-platforming on creators at the margins. *Social Media + Society*, 9(1), 1–12. <https://doi.org/10.1177/20563051231155103>
- Attwood, F., Hakim, J., & Winch, A. (2017). Mediated intimacies: Bodies, technologies and relationships. *Journal of Gender Studies*, 26(3), 249–253. <https://doi.org/10.1080/09589236.2017.1297888>
- Attwood, F., Smith, C., & Barker, M. (2018). 'I'm just curious and still exploring myself': Young people and pornography. *New Media & Society*, 20(10), 3738–3759. <https://doi.org/10.1177/1461444818759271>
- Attwood, F., Smith, C., & Barker, M. (2021). Engaging with pornography: An examination of women aged 18–26 as porn consumers. *Feminist Media Studies*, 21(2), 173–188. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1681490>
- Attwood, F., & Smith, C. (2024). Ten years of Porn Studies; 10 years of porn studies. *Porn Studies*, 11(4), 293–317. <https://doi.org/10.1080/23268743.2024.2433339>
- Bahner, J., & Lindroth, M. (2023). Researchers with benefits? Methodological and ethical challenges and possibilities in sexuality research within marginalised populations. *International Journal of Qualitative Methods*, 22. <https://doi.org/10.1177/16094069231171095>
- Bell, D. & Valentine, G. (1995). *Mapping desire. Geographies of sexualities*. Routledge.
- Bell, D. & Binnie, J. (2000). *The sexual citizen. Queer politics and beyond*. Polity.
- Benítez-Hidalgo, V., Henares-Montiel, J., Ruiz-Pérez, I., & Pastor-Moreno, G. (2024). International prevalence of technology-facilitated sexual violence against women: A systematic review and meta-analysis of observational studies. *Trauma, Violence & Abuse* 26(4), 668–681. <https://doi.org/10.1177/15248380241286813>
- Berlant, L. (1998). Intimacy. A Special Issue. *Critical Inquiry* 24(2), 281–288.
- Berlant, L., & Warner, M. (1998). Sex in public. *Critical Inquiry*, 24(2), 547–566. <https://doi.org/10.1086/448884>
- Blunt, D., Coombes, E., Mullin, S., & Wolf, A. (2020). *Posting into the void. A community report by Hacking/Hustling*. <https://hackinghustling.org/posting-into-the-void-content-moderation/>

- Blunt, D., & Stardust, Z. (2021). Automating whorephobia: Sex, technology and the violence of deplating: An interview with Hacking//Hustling. *Porn Studies*, 8(4), 350–366. <https://doi.org/10.1080/23268743.2021.1947883>
- Britton, P., & Dunlap, R. (2017). *Designing and leading a successful SAR: A guide for sex therapists, sexuality educators, and sexologists (1st ed.)*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315301112>
- Brooks, V. (1981). *Minority stress and lesbian women*. Lexington Books.
- brown, a. m. (2019). *Pleasure activism. The politics of feeling good*. AK Press.
- Brown, G., & Browne, K. (Eds.). (2016). *The Routledge research companion to geographies of sex and sexualities*. Routledge.
- Brownmiller, S. (1975). *Against Our Will. Men, Women and Rape*. Fawcett Columbine.
- Butler, J. (2006). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge. (Original work published 1990)
- Butler, J. (2024). *Kuka pelkää sukupuolta?* (A. Nurminen, Trans.; Original work: Who's Afraid of Gender?, 2024). Kosmos.
- Byron, P. (2019). 'How could you write your name below that?' The queer life and death of Tumblr. *Porn Studies*, 6(3), 336–349. <https://doi.org/10.1080/23268743.2019.1613925>
- Cassidy, E. (2016). Social networking sites and participatory reluctance: A case study of Gaydar, user resistance and interface rejection. *New Media & Society*, 18(11), 2613–2628. <https://doi.org/10.1177/1461444815590341>
- Cho, A. (2018). Default publicness: Queer youth of color, social media, and being outed by the machine. *New Media & Society* 20(9), 3183–3200. <https://doi.org/10.1177/1461444817744784>
- Code, L. (1991). *What can she know? Feminist theory and the construction of knowledge*. Cornell University Press.
- Compare, C., Lorusso, M. M., & Albanesi, C. (2024). The power of connection: Resource and responsibility in the virtual community experience of Italian trans and gender-diverse activists. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 34(4). <https://doi.org/10.1002/casp.2859>
- DataReportal. (2025). *Global social media statistics*. Haettu 22.4.2025 osoitteesta: <https://datareportal.com/social-media-users>
- de Coning, A. (2023). Seven theses on critical empathy: a methodological framework for 'unsavory' populations. *Qualitative Research (QR)*, 23(2), 217–233. <https://doi.org/10.1177/14687941211019563>
- De Graeve, K., & De Craene, V. (2019). The researcher's erotic subjectivities: Epistemological and ethical challenges. *Documents d'analisi Geogràfica*, 65(3), 587–601. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.578>
- DNA. (2024). *Digitaalinen elämä 2024*. Haettu 12.4.2025 osoitteesta: <https://corporate.dna.fi/digitaalinen-el%C3%A4m%C3%A4-2024>
- Dodson, B. (1978). *Liberating Masturbation: A Meditation on Self-Love*. Dodson.
- Duggan, L. & Hunter, N. (2006). *Sex Wars. Sexual Dissent and Political Culture. 10th Anniversary Edition*. Routledge.
- Duguay, S. (2016) "He has a way gayer Facebook than I do": Investigating sexual identity disclosure and context collapse on a social networking site. *New Media and Society*, 18(6), 891–907. <https://doi.org/10.1177/1461444814549930>
- Döring, N. M. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computers in Human Behavior*, 25, 1089–1101.
- Elliott, A. (2023). *Algorithmic intimacy: The digital revolution in personal relationships*. Polity Press.
- Elwood, S., & Leszczynski, A. (2018). Feminist digital geographies. *Gender, Place & Culture* 25(5), 629–644. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1465396>
- Emirbayer, M., & Mische, A. (1998). What is agency? *The American Journal of Sociology*, 103(4), 962–1023. <https://doi.org/10.1086/231294>
- Engelberg, J., & Needham, G. (2019). Purging the queer archive: Tumblr's counterhegemonic pornographies. *Porn Studies*, 6(3), 350–354. <https://doi.org/10.1080/23268743.2019.1623067>

- Euroopan unioni. (2016). Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasäätös). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
- Fernández-Ruiz, M., López-Entrambasaguas, O. M., Martínez-Linares, J. M., & Granero-Molina, J. (2023). Young women's attitudes and concerns regarding pornography and their sexual experiences: A qualitative approach. *Healthcare*, 11(21), 2877. <https://doi.org/10.3390/healthcare11212877>
- Fischel, J. J. (2019). *Screw consent: a better politics of sexual justice*. University of California Press.
- Forberg, P., & Schilt, K. (2023). What is ethnographic about digital ethnography? A sociological perspective. *Frontiers in Sociology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2023.1156776>
- Ford, J. V., Vargas, E. C., Finotelli, I., Jr., Fortenberry, D. J., Kismödi, E., Philpott, A., Rubio-Aurioles, E., & Coleman, E. (2019). Why pleasure matters: Its global relevance for sexual health, sexual rights, and wellbeing. *International Journal of Sexual Health*, 31(3), 217–230. <https://doi.org/10.1080/19317611.2019.1654587>
- FOSTA-SESTA. (2018). Pub. L. No. 115–164, 132 Stat. 1253.
- Foucault, M. (1990). *The history of sexuality: Volume 1: An introduction* (R. Hurley, Trans.). Vintage Books. (Original work published 1978)
- franzke, a. s. (2020). Feminist research ethics. In *IRE 3.0 Companion* (Section 6.3). Association of Internet Researchers. <https://aoir.org/reports/ethics3.pdf>
- Garwood-Cross, L., Light, B., Cooper-Ryan, A. M., & Vasilica, C. (2024). Sex education against the algorithm: the algorithmically enforced deplatforming of YouTube sex edutainment. *Journal of Gender Studies*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/09589236.2024.2374752>
- Gerrard, Y., & Thornham, H. (2020). Content moderation: Social media's sexist assemblages. *New Media & Society*, 22(7), 1266–1286. <https://doi.org/10.1177/1461444820912540>
- Gesselman A. N., Druet, A., & Vitzthum, V. J. (2020). Mobile sex-tech apps: How use differs across global areas of high and low gender equality. *PLoS ONE* 15(9): e0238501. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0238501>
- Gesselman, A. N., Kaufman, E. M., Marcotte, A. S., Reynolds, T. A., & Garcia, J. R. (2023). Engagement with emerging forms of sextech: Demographic correlates from a national sample of adults in the United States. *Journal of Sex Research*, 60(2), 177–189. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.2007521>
- Giami, A. (2015). Sexuality, health and human rights: The invention of sexual rights. *Sexologies*, 24(3), e45–e53. <https://doi.org/10.1016/j.sexol.2015.07.002>
- Gibbs, M., Meese, J., Arnold, M., Nansen, B., & Carter, M. (2014). #Funeral and Instagram: Death, social media, and platform vernacular. *Information, Communication & Society*, 18(3), 255–268. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2014.987152>
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy. Sexuality, love and eroticism in modern societies*. Polity Press.
- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the internet: Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.
- Gray, M. L. (2009). *Out in the country. Youth, media, and queer visibility in rural America*. New York University Press.
- Greer, G. (1970). *The Female Eunuch*. Paladin.
- Griffin, R. (2024). The heteronormative male gaze: Experiences of sexual content moderation among queer Instagram users in Berlin. *International Journal of Communication* 18(2024), 1266–1288.
- Gruskin, S., Yadav, V., Castellanos-Usigli, A., Khizanishvili, G., & Kismödi, E. (2019). Sexual health, sexual rights and sexual pleasure: Meaningfully engaging the perfect triangle. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 27(1), 29–40. <https://doi.org/10.1080/26410397.2019.1593787>
- Haataja, M. (2019). *Ohjattuja seksuaalisia nautintoja* (Tampereen yliopiston väitöskirjat 124) [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/116918>

- Haataja, M. (2022). *Ihmisiä nautintojen ajassa: Kuinka käsitykset seksuaalisuudesta muuttuvat?* Gaudemus.
- Haimson, O. L., Delmonaco, D., Nie, P., & Wegner, A. (2021). Disproportionate removals and differing content moderation experiences for conservative, transgender, and Black social media users: Marginalization and moderation gray areas. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 5(CSCW2), Article 466, 1–35. <https://doi.org/10.1145/3479610>
- Hall, J. N., & Greene, J. C. (2019). A kaleidoscope of perspectives on the potential, contributions, and grand vision of a mixed methods approach to educational inquiry. *International Journal of Research & Method in Education*, 42(3), 223–224. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2019.1602984>
- Hammack, P. L., Frost, D. M., & Hughes, S. D. (2018). Queer intimacies: A new paradigm for the study of relationship diversity. *The Journal of Sex Research*, 56(4–5), 556–592. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1531281>
- Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599. <https://doi.org/10.2307/3178066>
- Harding, S. (1992). Rethinking standpoint epistemology: What is “strong objectivity?” *The Centennial Review*, 36(3), 437–470. <http://www.jstor.org/stable/23739232>
- Herman, J. (2015). *Trauma and Recovery. The Aftermath of Violence – From Domestic Abuse to Political Terror*. Basic Books.
- Hänninen, R. & Turtiainen, R. (2022). Digitaalinen etnografia kulttuurien tutkimuksessa. In O. Fingerroos, K. Kajander, & T.-R. Lappi (Eds.), *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät* (pp. 159–176) (Tietolipas, 274). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/tl.274>
- International Commission of Jurists. (2007). *The Yogyakarta principles – Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. Haettu 25.10.2025 osoitteesta: <https://www.refworld.org/legal/resolution/icjurists/2007/en/58135>
- International Planned Parenthood Federation. (2009). Sexual rights: An IPPF declaration. Haettu 23.9.2025 osoitteesta: <https://www.ippf.org/resource/sexual-rights-ippf-declaration>
- Jackson, S., & Scott, S. (1996). *Feminism and sexuality: A reader*. Edinburgh University Press.
- Jamieson, L. (1998). *Intimacy. Personal relationships in modern societies*. Polity Press.
- Jane, E. A. (2017). *Misogyny online. A short (and brutish) History*. Sage.
- Jiménez-Muro, A., Ramos-Villagrasa, P. J., & Castro, Á. (2024). Dating app users: Differences between middle-aged men and women. *International journal of clinical and health psychology: IJCHP*, 24(4), 100505. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2024.100505>
- Johnson, C. R., Gilley, B. J., & Gray, M. L. (2016). Introduction. In M. L. Gray, C. R. Johnson, & B. J. Gilley (Eds.), *Queering the countryside: New frontiers in rural queer studies* (pp. 1–21). New York University Press.
- Jolly, S., Cornwall, A., & Hawkins, K. (Eds.). (2021). *Women, sexuality and the political power of pleasure* (1st ed.). Zed Books. <https://doi.org/10.5040/9781350224094>
- Juvonen, T. (2002). *Varjoelämää ja julkisia salaisuuksia*. Vastapaino.
- Kaukko, M., Korkiamäki, R. & Kuusisto, A.-K. (2019). Normatiivisesta etiikasta elettyyn kohtaamiseen – tutkimuksellista hengailua yksin tulleiden maahanmuuttajanuorten kanssa. In N. Rutanen & K. Vehkalahti (Eds.), *Tutkimuseettisistä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka II* (pp. 86–102). Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kismödi, E., Corona, E., Maticka-Tyndale, E., Rubio-Aurioles, E., & Coleman, E. (2017). Sexual rights as human rights: A guide for the WAS declaration of sexual rights. *International Journal of Sexual Health*, 29(sup1), 1–92. <https://doi.org/10.1080/19317611.2017.1353865>
- Koivunen, A., Kyrölä, K., & Ryberg, I. (2018). Vulnerability as a political language. In A. Koivunen, K. Kyrölä, & I. Ryberg (Eds.), *The power of vulnerability: Mobilising affect in feminist, queer and anti-racist media cultures* (pp. 1–26). Manchester University Press.
- Kristina, A. J., & Lindroth, M. (2022). Exploring the role of sexual attitude reassessment and restructuring (SAR) in current sexology education: For whom, how and why? *Sex Education*, 22(6), 723–740. <https://doi.org/10.1080/14681811.2021.2011188>

- Laan, E. T. M., Klein, V., Werner, M. A., van Lunsen, R. H. W., & Janssen, E. (2021). In pursuit of pleasure: A biopsychosocial perspective on sexual pleasure and gender. *International Journal of Sexual Health*, 33(4), 516–536. <https://doi.org/10.1080/19317611.2021.1965689>
- Lehtinen, V. (2007). *Maintaining and extending social networks in IRC-galleria* [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/18148>
- Lehto, M. (2021). *Affective power of social media. Engagements with networked parenting culture* (Turun yliopiston julkaisuja, B, 560) [väitöskirja, Turun yliopisto]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8645-3>
- Lewnard, J. A., & Berrang-Ford, L. (2014). Internet-based partner selection and risk for unprotected anal intercourse in sexual encounters among men who have sex with men: a meta-analysis of observational studies. *Sexually transmitted infections*, 90(4), 290–296. <https://doi.org/10.1136/sex-trans-2013-051332>
- Light, B., Burgess, J., & Duguay, S. (2016). The walkthrough method: An approach to the study of apps. *New Media & Society*, 20(3), 881–900. <https://doi.org/10.1177/1461444816675438>
- Liljeström, M. (2019). Feminism and Queer. Temporal Complexities. *SQS* 1-2/2019, 23-38.
- Liljeström, M. (2004). Feministinen metodologia – mitä se on? In M. Liljeström (Ed.), *Feministinen tietäminen: Keskustelua metodologiasta* (pp. 9–21). Vastapaino.
- Liu, J. (2021). The carceral feminism of SESTA-FOSTA: Reproducing spaces of exclusion from IRL to URL. In R. Ramos & S. Mowlabocus (Eds.), *Queer sites in global contexts: Technologies, spaces, and otherness* (pp. 117–132). Routledge.
- Lorde, A. (2007). *Sister Outsider: Essays and speeches*. Crossing Press.
- Lottes, I. L. (2013). Sexual rights: Meanings, controversies, and sexual health promotion. *The Journal of Sex Research*, 50(3/4), 367–391. <https://doi.org/10.1080/00224499.2013.764380>
- Madigan, S., Villani, V., Azzopardi, C., Laut, D., Smith, T., Temple, J. R., Browne, D., & Dimitropoulos, G. (2018). The prevalence of unwanted online sexual exposure and solicitation among youth: A meta-analysis. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 63(2), 133–141. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.03.012>
- Markham, A. N. (2006). Method as ethic, ethic as method. *Journal of Information Ethics*, 15(2), 37–55.
- Markham, A. N., & Gammelby, A. K. (2018). Moving through digital flows: An epistemological and practical approach. In U. Flick (Ed.), *The SAGE handbook of qualitative data collection* (pp. 451–465). Sage. <https://www.doi.org/10.4135/9781526416070>
- Markham, A. N., Tiidenberg, K., & Herman, A. (2018). Ethics as methods: Doing ethics in the era of big data research – Introduction. *Social Media + Society*, 4(3). <https://doi.org/10.1177/2056305118784502>
- Markham, A. N. (2020). Doing ethnographic research in the digital age. <https://doi.org/10.31235/osf.io/hqm4g>
- Marzo, R. R., Jun Chen, H. W., Ahmad, A., Thew, H. Z., Choy, J. S., Ng, C. H., Chew, C. L. A., Heidler, P., King, I., Shrestha, R., Rahman, F., Rana, J. A., Khoshtaria, T., Matin, A., Todua, N., Küçük Biçer, B., Faller, E., Tudy, R. A., Baldonado, A., Penamante, C. A., ... Elsayed, M. E. G. (2024). The evolving role of social media in enhancing quality of life: A global perspective across 10 countries. *Archives of Public Health*, 82(1), 28. <https://doi.org/10.1186/s13690-023-01222-z>
- Massey, D. (1994). *Space, place and gender*. University of Minnesota Press.
- McDowell, Z., & Tiidenberg, K. (2023). The (not so) secret governors of the internet: Morality policing and platform politics. *Convergence*, 29(6), 1609–1623. <https://doi.org/10.1177/13548565231193694>
- McNair, B. (2014). Rethinking the effects paradigm in porn studies. *Porn Studies*, 1(1–2), 161–171. <https://doi.org/10.1080/23268743.2013.870306>
- McVeigh-Schultz, J., & Baym, N. K. (2015). Thinking of you: Vernacular affordance in the context of the microsocial relationship app, Couple. *Social Media + Society*, 1(2), 1–13. <https://doi.org/10.1177/2056305115604649>

- Meston, C. M., & Buss, D. M. (2007). Why humans have sex. *Archives of Sexual Behavior*, 36(4), 477–507. <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9175-2>
- Meta Platforms Inc. (2025). Käytännöt. Haettu 14.4.2025 osoitteesta: <https://transparency.meta.com/ffi/policies/>
- Molldrem, S. (2019). Big tech’s war on sex. *The fight: A queer revolution*. Haettu 15.4.2023 osoitteesta: <https://thefightmag.com/2019/01/big-techs-war-on-sex/>
- Morales, P. (2016). Human duties and responsibilities for the reinforcement of human rights. The declaration of human duties and responsibilities. In S. Parmentier, H. Werdmolder, & M. Merrigan (Eds.), *Between rights and responsibilities: A fundamental debate* (pp. 67–82). Intersentia.
- Millett, K. (1970). *Sexual Politics*. University of Illinois Press.
- Mowlabocus, S. (2016). Horny at the bus stop, paranoid in the cul-de-sac: Sex, technology and public space. In G. Brown & K. Browne (Eds.), *The Routledge research companion to geographies of sex and sexualities* (pp. 391–398). Routledge.
- Muñoz, J. E. (2019). *Cruising utopia: The then and there of queer futurity (10th anniversary edition)*. New York University Press.
- Musto, J., Fehrenbacher, A. E., Hoefinger, H., Mai, N., Macioti, P. G., Bennachie, C., Giametta, C., & D’Adamo, K. (2021). Anti-trafficking in the time of FOSTA/SESTA: Networked moral gentrification and sexual humanitarian creep. *Social Sciences*, 10(2), 58. <https://doi.org/10.3390/socsci10020058>
- Nash, C. J., & Gorman-Murray, A. (2016). Digital technologies and sexualities in urban space. In G. Brown & K. Browne (Eds.), *The Routledge research companion to geographies of sex and sexualities* (pp. 399–405). Routledge.
- Nath, R., Matthews, D.D., DeChants, J.P., Hobaica, S., Clark, C.M., Taylor, A.B., & Muñoz, G. (2024). *2024 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ+ Young People*. The Trevor Project. Haettu 11.10.2025. osoitteesta: www.thetrevorproject.org/survey-2024
- Noddings, N. (1984). *Caring: A feminine approach to ethics and moral education*. University of California Press.
- Noddings, N. (2013). *The ethics of care: Personal, political, and global*. University of California Press.
- Noddings, N. (2002). *Educating moral people: A caring alternative to character education*. Teachers College Press.
- Nummenmaa, L., & van Dillen, L. (2021). Carnal pleasures. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 39, 85–92. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2021.02.026>
- Paasonen, S. (2018). *Many splendored things: Thinking sex and play*. Goldsmiths Press.
- Paasonen, S., Jarrett, K., & Light, B. (2019a). *NSFW: Sex, humor, and risk in social media*. MIT Press.
- Paasonen, S., Light, B., & Jarrett, K. (2019b). The dick pic: Harassment, curation, and desire. *Social Media + Society*. <https://doi.org/10.1177/2056305119826126>
- Paasonen, S., Attwood, F., McKee, A., Mercer, J., & Smith, C. (2021). *Objectification: On the difference between sex and sexism*. Routledge.
- Paasonen, S., Jaaksi, V., Koivunen, A., Nikunen, K., Talvitie-Lamberg, K., & Vänskä, A. (2023a). Intimate infrastructures we depend upon: Living with data. *Media Theory*, 7(2), 285–308. <https://doi.org/10.70064/mt.v7i2.576>
- Paasonen, S., Sundén, J., Tiidenberg, K., & Vihlman, M. (2023b). About sex, open-mindedness, and cinnamon buns: Exploring sexual social media. *Social Media + Society*, 9(1). <https://doi.org/10.1177/20563051221147324>
- Paasonen, S., & Sundén, J. (2024). Objectifiable nipples: Puritan data politics and sexual agency in social media. In P. Keilty, R. Herzig, & B. Subramaniam (Eds.), *Queer data studies* (pp. 107–127). University of Washington Press. <https://doi.org/10.1515/9780295751986-006>
- Phipps, A. (2016). Whose personal is more political? Experience in contemporary feminist politics. *Feminist Theory* 17(3), 303–321. <https://doi.org/10.1177/1464700116663831>

- Philpott, A., Larsson, G., Singh, A., Zaneva, M., & Gonsalves, L. (2021). How to navigate a blindspot: Pleasure in sexual and reproductive health and rights programming and research. *International Journal of Sexual Health*, 33(4), 587–601. <https://doi.org/10.1080/19317611.2021.1965690>
- Plan International. (2020). *Free to be online? Girls' and young women's experiences of online harassment. The state of the world's girls 2020*. Haettu 26.10.2022 osoitteesta: <https://plan-international.org/uploads/2022/02/sotwgr2020-commsreport-en-2.pdf>
- Plummer, K. (2003). *Intimate citizenship. Private decisions and public dialogues*. McGill-Queen's University Press.
- Ramos, R., & Mowlabocus, S. (Eds.). (2021). *Queer sites in global contexts: Technologies, spaces and otherness*. Routledge.
- Rasmussen, T. (2014). *Personal media and everyday life: A networked lifeworld*. Palgrave Macmillan.
- Register, Y., Grasso, I., Weingarten, L. N., Fury, L., Chinae, C. E., Malloy, T. J., & Spiro, E. S. (2024). Beyond initial removal: Lasting impacts of discriminatory content moderation to marginalized creators on Instagram. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 8(CSCW1), Article 23, 1–28. <https://doi.org/10.1145/3637300>
- Reis, J., de Oliveira, L., Oliveira, C., & Nobre, P. (2021). Psychosocial and behavioral aspects of women's sexual pleasure: A scoping review. *International Journal of Sexual Health*, 33(4), 494–515. <https://doi.org/10.1080/19317611.2021.1910890>
- RFSU. (2021). *Seksi korona-aikana*. Haettu 10.10.2021 osoitteesta: <https://www.rfsu.com/fi/seksi-koronan-aikana/>
- Richardson, D. (2000). *Rethinking sexuality*. Sage.
- Rubin, G. (2006). Thinking sex: Notes for a radical theory of the politics of sexuality. In R. Parker & P. Aggleton (Eds.), *Culture, society and sexuality: A reader* (pp. 143–178). Routledge. (Original work published 1984)
- Rubin, G. (2011). Blood under the bridge. Reflections on "Thinking Sex". *GLQ*, 17(1), 15–48. <https://doi.org/10.1215/10642684-2010-015>
- Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (2019). *Tutkimuseettisistä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka II*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Ruutu.fi. (2016). *alastonsuomi.com* -verkkosivun perustaja Hermanni Jokinen: Kaikki lähti vitsistä liikkeelle [radio-ohjelma]. Haettu 5.12.2025 osoitteesta: <https://www.ruutu.fi/video/2606170>
- Sedgwick, E. K. (1990). *Epistemology of the closet*. University of California Press.
- Sedgwick E. (2003). Paranoid reading and reparative reading, or, you're so paranoid, you probably think this essay is about you. In Sedgwick E., Barale M., Goldberg J. & Moon M. (Eds.), *Touching feeling: Affect, pedagogy, performativity* (pp. 123–151). Duke University Press.
- Segal, L. (1994). *Straight sex. Rethinking the politics of pleasure*. University of California Press.
- Sitron, J. A., & Dyson, D. A. (2009). Sexuality Attitudes Reassessment (SAR): Historical and new considerations for measuring its effectiveness. *American Journal of Sexuality Education*, 4(2), 158–177. <https://doi.org/10.1080/15546120903001407>
- Southerton, C., Marshall, D., Aggleton, P., Rasmussen, M. L., & Cover, R. (2020). Restricted modes: Social media, content classification and LGBTQ sexual citizenship. *New Media & Society*, 23(5), 920–938. <https://doi.org/10.1177/1461444820904362>
- Spišák, S. (2021). 'Keep your private stuff private!': Mitigating young people's intimate exchanges online. *Sex Education*, 22(3), 321–334. <https://doi.org/10.1080/14681811.2021.1932795>
- Spišák, S., Pirjatanniemi, E., Paalanen, T., Paasonen, S. & Vihlman, M. (2021). Social networking sites' gag order: Commercial content moderation's adverse implications for fundamental sexual rights and wellbeing. *Social Media + Society*, 7(2). <https://doi.org/10.1177/20563051211024962>
- Spišák, S. (2022). "Seksi on kahden ihmisen välinen intiimi tapahtuma." *Alaikäiset, pornografia ja käytökset seksistä. Seksologinen aikakauskirja*, 4(1), 3–16. <https://research.utu.fi/converis/portal/detail/Publication/68684336>
- Spišák, S., Eriksson, P., Ervasti, K., Hakala, K., Raittila-Salo, S. & Vainio, I. (2023). Tutkimuseettinen sääntely ja kansatutkimuksen arjen tilanteinen etiikka. In M. Kulmala, S. Spišák & S. Venäläinen

- (Eds.), *Kanssatutkimus: Ihanteet ja käytännöt* (pp. 106–123). Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-042-7>
- Spišák, S. (2024). Digital platforms and youth sexuality. In M. C. Larsen & S. L. Johansen (Eds.), *Social media across everyday contexts: Digital childhood and youth in the Nordics* (pp. 161–181). Samfundslitteratur. <https://samfundslitteratur.dk/bog/social-media-across-everyday-contexts>
- Stacey, L., & Forbes, T. D. (2021). Feeling like a fetish: Racialized feelings, fetishization, and the contours of sexual racism on gay dating apps. *The Journal of Sex Research*, 59(3), 372–384. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1979455>
- Statista. (2025). *Worldwide digital population 2025*. Haettu 16.2.2025 osoitteesta: <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/>
- Stettini P. (2013). Sexual and reproductive health promotion. In P.S. Kirana, F. Tripodi, Y. Reisman & H. Porst (Eds.), *The EFS and ESSM syllabus of clinical sexology* (pp. 58–82). Medix.
- Sundén, J., Tiidenberg, K., Paasonen, S., & Vihlman, M. (2021). Space, place and location in sexual social media. *AoIR Selected Papers of Internet Research*, 2021. <https://doi.org/10.5210/spir.v2021i0.12132>
- Sundén, J., Paasonen, S., Tiidenberg, K., & Vihlman, M. (2022). Locating sex: Regional geographies of sexual social media. *Gender, Place & Culture* 31(4), 424–440. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2022.2122410>
- Sundén, J. (2023). “Digital kink obscurity: A sexual politics beyond visibility and comprehension”. *Sexualities*, 27(8), 1461–1475. <https://doi.org/10.1177/13634607221124401>
- Sundén, J., Paasonen, S., & Tiidenberg, K. (in press). *Hot connections. Why sexual platforms matter*. The MIT Press.
- Tietosuojavaltuutetun toimisto. (n.d.). *Erityisten henkilötietoryhmien käsittely*. Haettu 16.5.2025 osoitteesta: <https://tietosuoja.fi/erityisten-henkilotietoryhmien-kasittely>
- Tiidenberg, K., & Gómez Cruz, E. (2015). Selfies, image and the re-making of the body. *Body & Society*, 21(4), 77–102. <https://doi.org/10.1177/1357034X15592465>
- Tiidenberg, K. (2016). Boundaries and conflict in a NSFW community on Tumblr: The meanings and uses of selfies. *New Media & Society*, 18(8), 1563–1578. <https://doi.org/10.1177/1461444814567984>
- Tiidenberg, K., & van der Nagel, E. (2020). *Sex and social media*. Emerald Publishing.
- Tiidenberg, K. (2021). Sex, power and platform governance. *Porn Studies*, 8(4), 381–393. <https://doi.org/10.1080/23268743.2021.1974312>
- Tiidenberg, K., Paasonen, S., Sundén, J., & Vihlman, M. (2023). Vanilla normies and fellow pervs: Boundary work on sexual platforms. *Sexualities*, 28(5–6), 1794–1810. <https://doi.org/10.1177/13634607231215763>
- Turun yliopisto. (2023). *Tekoäly tutkimuksessa* (TY/999/2023).
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019).
- Uhlich, M., Tan, R. K., Azevedo, V., Patrão, A. L., dos Reis, A. P., Abdelhamed, A., Bravo, R. G., Adebayo, E. S., Strizzi, J. M., Campbell, L., Zhang, W.-H., Adesola, O., Eleuteri, S., Hensel, D., Shamu, S., Sahakyan, S., Osiberu, A., Oyetunde, O., & Tucker, J. D. (2024). Online harassment during COVID-19: A cross-sectional analysis across 10 countries from the I-SHARE consortium. *Journal of Public Health*. <https://doi.org/10.1007/s10389-024-02332-w>
- Vance, C. S. (1984). Pleasure and danger. Toward a politics of sexuality. In Vance, C. S. (Ed.), *Pleasure and danger: Exploring female sexuality* (pp. 1–27). Routledge & Kegan Paul.
- Van der Wilk, A. (2018). *Cyber violence and hate speech online*. European Parliament. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf)

- Vihlman, M. (2022). Läheisyyksiä ja etäisyyksiä nautinnon kansallisgalleriassa. Alaston Suomi tilana ja paikkana. *Kulttuurintutkimus*, 39(2), 19–34. <https://journal.fi/kulttuurintutkimus/article/view/110878/71571>
- Vihlman, M. (2023). "Mä koen että naisellehan se on taivas." Alastoman Suomen naiskäyttäjien nautinnot. *Sukupuolentutkimus*, 36(2), 19–31. <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/136229>
- Vihlman, M. (2025). Having a right to exist: Looking at online sexuality from the perspective of sexual rights. *Journal of Positive Sexuality*, 11(2), 141–155. <https://doi.org/10.51681/1.1125>
- Vihlman, M., & Spišák, S. (2026). Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa. *Seksologinen aikakauskirja*, 5(1), 4–24.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing Gender. *Gender & Society*, 1(2), 125–151. <https://doi.org/10.1177/0891243287001002002>
- Williams, K. D. (2007) Ostracism. *Annual Review of Psychology*, 58, 425–452. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085641>
- Wilson, A. (2016). The Infrastructure of Intimacy. *Signs* 41(2), 247–280. <https://doi.org/10.1086/682919>
- Wolbers, H., Boxall, H., Long, C., & Gunnoo, A. (2022). *Sexual harassment, aggression and violence victimisation among mobile dating app and website users in Australia* (Research Report no. 25). Australian Institute of Criminology. <https://doi.org/10.52922/rr78740>
- World Association for Sexual Health. (2005). *Guiding ethical principles*. Haettu 23.9.2025 osoitteesta: https://www.worldsexualhealth.net/files/ugd/793f03_5866a7c7c1ff4fffb541b8c567900342.pdf
- World Association for Sexual Health. (2014). WAS declaration of sexual rights. Haettu 23.9.2025 osoitteesta: <https://www.worldsexualhealth.net/was-declaration-on-sexual-rights>
- World Association for Sexual Health. (2019). *WAS declaration on sexual pleasure*. Haettu 23.9.2025 osoitteesta: <https://www.worldsexualhealth.net/was-declaration-on-sexual-pleasure>
- World Health Organization. (2021). *Sexual health*. Haettu 14.4.2025 osoitteesta: https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_2
- World Health Organization & Meeting on Education and Treatment in Human Sexuality. (1975). *Education and treatment in human sexuality: The training of health professionals. Report of a WHO meeting* (World Health Organization technical report series, no. 572). World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/38247>
- Yesilova, K. (2009). *Ydinperheen politiikka*. Gaudeamus.
- Östman, S., & Turtiainen, R. (2016). From research ethics to researching ethics in an online specific context. *Media and Communication*, 4(4), 66–74. <https://doi.org/10.17645/mac.v4i4.571>

Liitteet

Liite 1: Haastattelurunko

Haastattelurunko, Alaston Suomi

Tiedonsaanti ja suostumukset

- Haastateltava on saanut riittävästi informaatiota koskien tutkimuksen tarkoitusta ja hänen antamiensa tietojen käsittelyä (Tutkimusdatan tietosuojailmoitus)
- Haastateltava on tietoinen siitä, että hän voi keskeyttää tai peruuttaa osallistumisensa tutkimukseen ilman seuraamuksia
- Haastateltava on saanut tiedon siitä, että mikäli hän antaa luvan, pseudonymisoitu haastatteluteksti on mahdollista arkistoida Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (FSD)
- Näiden tietojen perusteella haastateltava haluaa
 - a) olla mukana tutkimuksessa
 - b) antaa luvan arkistoida pseudonymisoidun haastattelutekstinsä Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (FSD)

Taustatiedot:

- ikäluokka – vuosikymmen
- oma määritelmä sukupuolesta, jos on
- oma määritelmä seksuaalisuudesta, jos on
- maantieteellinen sijainti yleisellä tasolla

1) Somekonteksti

- Millainen sosiaalisen median käyttäjä olet?
- Oletko erityisen aktiivinen jollakin tietyllä sivustolla tai apissa?
- Miten Alaston Suomi on suhteessa muihin some-verkostoihisi?
- Miten se, miten esiinnyt Alaston Suomi -sivustolla, on suhteessa muuhun someen, löytyykö eroja tai yhtäläisyyksiä?

2) AS-tausta

- Miten ja milloin löysit ensi kertaa Alastoman Suomen?

- Mistä syistä päädyit käyttämään alustaa?
- Mitä AS sinulle mahdollistaa, mitä sen käyttö sinulle antaa?
- Liittykö AS:n käyttöön mielihyvää / nautintoa? Jos niin miten?

3) Käyttö ja kokemus alustan designista

- Millä tavoin käytät alustaa? Kuinka usein ja missä tilanteissa?
- Miten koet alustan ja sen, miten AS on suunniteltu?
- Miltä AS näyttää ja tuntuu?
- Mitä alustan toiminnallisuuksia käytät ja miksi? Mitä et käytä ja miksi?
- Miten ja millä laitteella käytät AS-alustaa? Miten avoimesti tai salaa?

4) Digitaaliset seksuaalisuudet

- Pystytkö AS:ssa ilmaisemaan seksuaalisuuttasi haluamallasi tavalla? Mitä tämä sinulle tarkoittaa?
- Onko jotakin seksuaalisuuteesi kuuluvaa, mitä et voi AS:ssa ilmaista tai tehdä? Miksi?
- Miten AS:n käyttö on vaikuttanut seksuaalisuuteesi, seksielämäsi tai seksuaaliseen itseymmärrykseesi?

5) Seksuaalisuus, sosiaaliset suhteet ja hierarkiat

- Arvostetaanko/arvotetaanko AS:ssa erilaisia seksuaalisuuksia tai seksuaalista toimintaa eri tavoin?
- Pidetäänkö jotakin seksuaalisuuden muotoa erityisen arvostettuna, mitä? Entä onko jotakin, mitä ei arvosteta? Miksi ajattelet näin olevan?
- Millaisia ristiriitoja tai kenties konflikteja AS:ssa on esiintynyt esimerkiksi eri käyttäjien tai käyttäjien ja ylläpidon välillä?

6) Riski ja näkyvyys

- Liittykö AS:n käyttöön mielestäsi haavoittuvaisuutta / oman haavoittuvuuden paljastamista?
- Jos näin, miten haavoittuvaisuuteen suhtaudutaan alustalla?
- Onko sinulla huolia liittyen Alastoman Suomen käyttöön ja haavoittuvaisuuteen?
- Koetko että alustan käyttöön liittyy riskejä? Miten hallitset niitä?

7) Seksuaalinen vapautuminen, ”hyvä seksi” ja kansallinen itseymmärrys

- Pidätkö itseäsi seksuaalisesti vapaamielisenä henkilönä? Mitä tämä sinulle merkitsee?
- Ovatko mielestäsi suomalaiset yleisesti ottaen seksuaalisesti vapaamielisiä?
- Miten kuvailisit suomalaisten yleistä käsitystä hyvästä seksistä tai seksuaalisuudesta?
- Entä Alaston Suomi -käyttäjien?
- Miten kuvailisit Alastoman Suomen seksuaalikulttuuria?
- Mikä Alastoman Suomen käyttäjiä yhdistää?

- Miten Alaston Suomi vaikuttaa sen käyttäjiin? Entä suomalaiseen seksuaalikuultuuriin yleisemmin?

8) Digitaaliset tilat ja maantieteelliset kontekstit

- Millainen yhteys AS-sivustolla on maantieteelliseen paikkaan, esimerkiksi paikkakuntaan?
- Mitä sinulle merkitsee, että Alaston Suomi on nimenomaan suomalainen sivusto?
- Onko sinulla kokemusta siitä, että ei-suomalaiset käyttävät alustaa?
- Miten ei-suomalaiset alustalla toimivat? Miten heihin reagoidaan?
- Oletko huomannut eroja seksuaalikuultuurissa, normeissa tai toimintatavoissa suomalais- ja ei-suomalaisten välillä?

9) Mitä minun olisi kannattanut kysyä?

Liite 2: Todistus yksilöllisestä panoksesta yhteisartikkelissa.

Todistus yksilöllisestä panoksesta yhteisartikkelissa

Artikkeli: Vihlman, Maria ja Spišák, Sanna (2026, tulossa). Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa. *Seksologinen aikakauskirja*, 5(1). Suomen seksologinen seura. ISSN: 2342-723X.

Allekirjoittaneet vahvistavat, että Maria Vihlman on artikkelin *Kestävää seksuaalisuudentutkimusta etsimässä – reflektiivinen paikantuminen, rajat ja hoiva seksologisen tiedontuotannon etiikassa* ensimmäinen kirjoittaja ja että hänen yksilöllinen panoksensa artikkeliin on seuraava:

- Vastuu kokonaisuudesta ja yhteiskirjoitusprosessin koordinointi
- Taustoittava tutkimuskatsaus
- Aiheen rajaus ja keskustelun syventäminen valittuihin näkökulmiin
- Artikkelin rakenne ja argumentaation kuljetus läpi tekstin
- Pedagogisten tehtävien laadinta
- Uudelleentyyöstö vertaisarvioinnin pohjalta
- Prosentuaalinen vastuuosuus: 75%

Tampere ja Fiskars 19.11.2025

Maria Vihlman
YTL, väitöskirjatutkija

Sanna Spišák
FT, akatemiutkija

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

ISBN 978-952-02-0603-1 (Painettu)
ISBN 978-952-02-0604-8 (PDF)
ISSN 0082-6987 (Painettu)
ISSN 2343-3191 (Sähköinen)